

NOWY DZIENNIK

Adres dla przesyłek pocztowych: Kraków, Skrytka 555.
Redakcja i Administracja: ul. Orzeszkowej 7.
Telefon Redakcji 136-89, Administracji 102-79 (prenumerata),
206-70 (inseraty). Konto czekowe P.K.O. w Krakowie 400.630

20

Redaktor naczelny przyjmuje od godz. 12-ej do 1-ej w południe.
Wszelkie komunikaty należy udsyłać wprost do administracji.
Rękopisów redakcja nie zwraca. Za inseraty nie odpowiada.
Ceny ogłoszeń i prenumeraty uwidocznione na ostatniej stronie.

Podstawy konferencji żydowsko-arabskiej

Rada ustawodawcza na zasadzie parytetu

Londyn, 31. 12. (R) Jak w dobrze poinformowanych kołach politycznych oświadczają, konferencja palestyńska z udziałem Żydów i Arabów odbędzie się w trzecim tygodniu stycznia 1939. Propozycje, które zostaną konferencji przedłożone przez rząd brytyjski oznaczają

kompromis między żądaniami Arabów i Żydów.

Arabowie mają otrzymać zapewnienie, że ich stan prawny w Palestynie nie zostanie naruszony. Emigracja żydowska nie będzie ani

wstrzymana ani zakazana, lecz ma być, wedle pewnych prawideł kierowana. Zamiast czasowo ograniczonej emigracji ma być stworzona

możliwość emigracji Żydów na przeciąg paru lat przy ustalonej kwocie emigracyjnej, która co pewien czas będzie rewidowana.

Równocześnie ma być powołana do życia Rada ustawodawcza przy równym udziale Żydów i Arabów. Takie propozycje mają stanowić podstawę dyskusji konferencji arabsko-żydowskiej.

Aguda weźmie udział

Paryż, 31. 12. (ZAT.) Sesja rady naczelnej Agudas Izrael, która odbyła się w Paryżu postanowiła w zasadzie przyjąć zaproszenie konferencji żydowskiej do udziału w rokowaniach londyńskich w sprawie Palestyny. Aguda rezerwuje sobie jednak prawo przedstawienia swego stanowiska w toku rokowań.

Delegat Jemenu

Aden, 31. 12. PAT. Iman Yemenu na konferencji palestyńskiej będzie reprezentowany przez swego syna Seifela Husseina.

Egipt przeciw koncesjom na rzecz Włoch

Londyn, 31. 12. (R) W kołach politycznych Anglii uchodzi za rzecz pewną, że Chamberlain w czasie swego pobytu w Rzymie kategorycznie odmówi Mussoliniemu pośrednictwa między Rzymem a Paryżem. Wzmocnieniem pozycji Chamberlaina w rokowaniach rzymskich będzie niewątpliwie stanowisko Egiptu. „Times” potwierdzają, że rząd egipski wypowiedział się przeciwko jakiegokolwiek koncesji na rzecz Włoch w pobliżu Kanału Sueskiego. Nawet opozycja egipska odrzuca wszelką myśl oparcia się o Italię wzamian za poparcie An-

glii, wychodząc z założenia, że współpraca egipsko-angielska stanowi gwarancję niezależności Egiptu, natomiast koncesje na rzecz Włoch zagrażają interesom egipskim.

Liban przeciw Włochom

Bejrut, 31. 12. (ZAT) W związku z włoską kampanią o wcielenie do Włoch Tunisu, Nocy i Korsyki, w Libanie wszczęto ruch antywłoski pod hasłem „jak długo Włosi domagają się Tunisu, Liban żąda zwrotu Rodosu.” — Przed laty Rodos należał do Libanu.

Handel między Polską a Palestyną

Warszawa, 31. 12. (Sin). W okresie styczeń - październik 1938 wywieziono z Polski do Palestyny towarów za 6,834.000 zł., przywieziono zaś z Palestyny do Polski za 6,400.000 zł. Saldo dodatnie na korzyść Polski w pierwszych 10 miesiącach 1938 wyniosło 430.000 zł.

Połączenie kolejowe ze Słowacją

Warszawa 31. 12. PAT. W wyniku konferencji rozkładów jazdy, która odbyła się w ubiegłym tygodniu w Warszawie, normalny ruch kolejowy między Polską a Słowacją przez Czadec zostanie otwarty dnia 9 stycznia 1939 r.

przez to dać wyraz zarówno swemu uznaniu dla wysoce cennej i bogatej pracy naukowej Dostojnego uczonego, jak i serdecznej i głębokiej przyjaźni i wdzięczności dla narodu polskiego za jego przyjazne i bratnie odnośnienie się do narodu bułgarskiego i jego kultury“.

Aktu doręczenia dyplomu Panu Prezydentowi prawdopodobnie dokona specjalna delegacja uniwersytetu sofijskiego z rektorem na czele, która ma się udać w tym celu do Warszawy.

P. Prezydent doktorem h. c. uniwersytetu sofijskiego

Sofia, 31. 12. PAT. Senat uniwersytetu świętego Klemensa w Sofii na wniosek rektora prof. Aleksandra Stanisewa uchwalił wczoraj jednogłośnie, przez entuzjastyczną aklamację, nadanie Panu Prezydentowi R. P. prof. Ignacemu Mościckiemu tytułu doktora honoris causa uniwersytetu sofijskiego wszystkich wydziałów.

W związku z uchwałą senatu jedyne uniwersytetu bułgarskiego, rektor Stanisew oświadczył przedstawicielowi P. A. T. co następuje: „Senat akademicki naszego uniwersytetu, przyjmując mój wniosek nadania tytułu do-

ktora honors causa jego ekscelencji panu Prezydentowi Mościckiemu przez niezwykle serdeczną i entuzjastyczną aklamację, pragnął

Rozmowy brytyjsko-niemieckie w sprawie układu morskiego

Londyn 31. 12. PAT. O godz. 13-tej wylądował na lotnisku w Croydon admirał Cunningham, który przybył z Berlina, gdzie brał udział w rozmowach ekspertów brytyjskich z niemieckimi władzami morskimi.

Londyn 31. 12. PAT. Foreign Office ogłosiło następujący komunikat: W niemieckim ministerstwie marynarki 30 grudnia rano odbyło się zebranie delegatów Wielkiej Brytanii i Nie-

miec w celu przedyskutowania pewnych kwestii dotyczących układu morskiego angielskiego z czerwca 1935 r. i z lipca 1936 r.

Rozmowy odbyły się w jak najprzyjemniejszej atmosferze. Przedstawiciele obu rządów wyrazili swe zdanie co do omawianych zagadnień. Rząd niemiecki ma udzielić wkrótce odpowiedzi na piśmie.

KOSZULE NARCIARSKIE 5⁹⁰
w najnowszych wzorach . . .
BULJUSZ NACHT, Kraków, Stradom 5

574

OSTERUNKU: KONFERENCJI W LIMIE

(M. K.) KRAKÓW, 1 stycznia.

Dnia 10 grudnia otwarto w Limie, stolicy Peru ósmą konferencję panamerykańską. Przybyli na tę konferencję przedstawiciele 21 republik amerykańskich, a ich sztandary, które przez cały czas obrad powiewały nad Plazą St. Martin, ściągnięte zostały dopiero dnia 25 grudnia. Obrady konferencji zakończyły się Garden Party, którą na cześć gości i całej prasy zagranicznej, śledzącej z niezwykłym zainteresowaniem przebieg konferencji, wydał prezydent republiki peruwiańskiej. Nie zaproszono tylko na ten finał, mający charakter towarzyski, przedstawiciele prasy niemieckiej, którzy zwrócili się z telegramem do Berlina z prośbą, by potężna Trzecia Rzesza, tak dumnie zawsze deklamująca o honorze niemieckim, zareagowała na to ich postponowanie. Ale prasa niemiecka była niezadowolona nie tylko dlatego, że ją prezydent peruwiański pominął, lecz miała chyba więcej powodów do niezadowolenia. Zdawało się jej bowiem, że zarysowujące się na samym początku obrad konferencji nieporozumienie między Stanami Zjednoczonymi a Argentyną doprowadzić musi jeśli nie do jej rozbitcia, to przynajmniej do osłabienia pozycji Stanów Zjednoczonych. Jednocześnie jedyną przyjętą deklaracją solidarności amerykańskiej, która pod nazwą „deklaracja Limy“ wejdzie do historii świata, przyniosła Niemcom wielkie rozczarowanie.

Przez kilka dni walczyły delegacja Stanów Zjednoczonych i delegacja argentyńska o jedno słóweczko w proponowanej przez szefa delegacji Stanów Zjednoczonych Cordella Hullę deklaracji solidarności amerykańskiej. Narody amerykańskie mają solidarnie wystąpić przeciwko każdej próbie naruszenia całości terytorialnej lub wtrącania się w sprawy wewnętrzne każdej z republik amerykańskich, podjętej przez jakiś rząd pozamerykański — tak brzmiał tekst ustępu drugiego proponowanej przez Cordella Hullę deklaracji. Tekst ten pozostał, zmienił tylko słówko „pozaamerykański“ na słówko „zagraniczny“. Tej zmiany uczepiła się prasa niemiecka, by roztrąbić urbi et orbi klęskę Roosevelta i jego polityki. Wystarczy jednak przeczytać cały tekst deklaracji, by się przekonać jak marnie wygląda ta pociecha Trzeciej Rzeszy. Stany jednoczone ołówkiem „pozaamerykański“ wskazywały całkiem wyraźnie palcem na Trzecią Rzeszę i Włochy jako na zarzewie wojny, podczas gdy Argentyna miała powody ku temu, by unikać tak wyraźnego sprecyzowania, ale nie zmienia to wcale postaci rzeczy. Dla pełności obrazu warto jeszcze zwrócić uwagę na rezolucję, wniesioną przez delegata brazylijskiego Mello Franco, która jako „deklaracja zasad amerykańskich“ włączona została do aktów kongresowych konferencji. Ta rezolucja sformułowana jest w ośmiu punktach, których punkt piąty brzmi następująco: „Respektowanie i ściśle przestrzeganie przyjętych na siebie zobowiązań międzynarodowych stanowią bezwarunkową podstawę rozwoju stosunków międzynarodowych“. A więc ostrze, skierowane przeciwko tym państwom, dla których zobowiązania międzynarodowe są tylko zwykłym świstkiem papieru, nie zostało bynajmniej stępione, odnośne słowa wyrażają wyraźnie do deklaracji solidarności swój wyraz w ośmiu artykułach „deklaracji zasad polityki amerykańskiej“. W rezolucji potępiono wszelkie przesady polityczne i wyznaniowe oraz zwrócono uwagę na polityczną działalność obcych agentów, mających być niejedną z republik południowej Ameryki.

„Solidarność amerykańska z manifestacją sposobu tak wyraźny, pozostanie w mocy“ — powiedział Roosevelt i jego ministrów zagranicznych Cordella Hullę. Już na konferencji panamerykańskiej, która odbyła się w roku 1933 w Montevideo, proklamował Roosevelt hasło „dobrego sąsiedztwa“. Zniżyło ono widmo „dyplomacji dolarowej“, usiłującej narzucić swą wolę drogą interwencji mi-

Napreżona sytuacja w Iraku

Bagdad 31. 12. ŻAT. Atmosfera polityczna w Iraku jest w dalszym ciągu napreżona. Opozycja przeciwko obecnemu rządowi Al-Mafady, który — jak wiadomo — doszedł do władzy po obaleniu rządu Chikmeta Suleymana-paszy, wykazuje coraz większe niezadowolenie. Należy podkreślić, że kolia wojskowe nie popierają obecnego rządu. Akcja dywersyjna trwa od czasu zabójstwa byłego naczelnego dowódcy wojsk irackich Sidki Baker-paszy. Do wzrostu niepokojów przyczyniają się też częste bunty za-

mieszkańcych w obrębie państwa Asyryjczyków i innych szczepów. Dla wzmocnienia swego stanowiska rządu usiłuje zdobyć sobie popularność w dziedzinie polityki zagranicznej i wykazuje szczególnie wzmoczoną działalność w zakresie kwestii palestyńskiej. Prestiż rządu wzrósł jeszcze bardziej przez zaproszenie przedstawicieli irackich na konferencję londyńską w sprawie Palestyny. Działalność rządu Al-Mafady w dziedzinie polityki zagranicznej przysporzyła mu ostatnio pewną liczbę zwolenników z pośród dotychczasowej opozycji. Większa jednak część opozycji, w której skład wchodzi szereg popularnych działaczy irackich nie zaprzestała swej kampanii antyrządowej. Należy przeto oczekiwać, że w najbliższej przyszłości nastąpią w Iraku poważne wydarzenia polityczne, które rozstrzygną o losie obecnego rządu.

Stomatolog

Dr. med. ALFRED SYROP

przeprowadził się i orzyna o
w chorobach jamy ustnej i zębów

przy ul. Główniej 45, tel. 1.0-94

Możliwości kolonizacji żydowskiej w Południowej Rodezji

Bulawayo 31. 12. ŻAT. Opinia publiczna Południowej Rodezji odnosi się na ogół przychylnie do projektowanej imigracji żydowskiej. Stanowisko to znajduje wyraz w szeregu listów ogłaszanych w prasie miejscowej.

Arcybiskup Południowej Rodezji oświadczył, że Imperium Brytyjskie może przyjąć wielu Żydów i umożliwić ich kolonizację.

Jeden z listów ogłoszonych w prasie wspomina o wielkich zasługach położonych dla Po-

GORZKA WODA POCZYSZCZAJĄCA „SANAVIT“ butelka zł. 0.45

łudniowej Rodezji przez Alfreda Beita, żydowskiego imigranta z Niemiec. Autor listu wskazuje, że należy obecnie, płacić dług wdzięczności Alfredowi Beitowi udzielając pomocy jego współbraciom.

„Rodesian Herald“ stwierdza w artykule wstępnym, że większość ludności w kraju ustosunkowuje się przychylnie do imigracji żydowskiej. Jeśli zgłoszono ostatnio oficjalne protesty przeciwko masowej imigracji żydowskiej, stało się to dlatego, że obawiano się by postawa przybyszów nie kolidowała z interesami kraju. Wkrótce w Salisbury odbędzie się zgromadzenie publiczne, na którym będzie przedyskutowana sprawa żydowskiej migracji.

Dr. EUGENIUSZ REACH

em. st. lekarz szpitala, mieszka i przyjmuje

obecnie w Bielsku

ul. M.n. Pierackiego 6. — Telef. 2894.

Niedola uczonych żydowskich

Berlin 31. 12. ŻAT. Minister oświaty wydał nowe zarządzenie, które zabrania uczonym żydowskim, którzy posiadali dotychczas specjalne zezwolenia, korzystania z bibliotek i laboratoriów uniwersytetów niemieckich. Zarządzenie to obowiązuje również na obszarze b. Austrii.

Uczonym żydowskim zabroniono też udzielania lekcji studentom.

tarnych, a Stany Zjednoczone oświadczyły, że chcą być tylko „równym wśród równych“. Na poprzedniej konferencji w Buenos Aires mógł się Roosevelt przekonać, że zniknęła zupełnie nieufność — małych republik w stosunku ich potężnego sąsiada północnego. Po uchwaleniu deklaracji solidarności dali wyraz przewodniczący wszystkich delegacji swej satysfakcji, że udało się scementować dzieło solidarności amerykańskiej w momencie, kiedy w Europie dogorywa Liga Narodów i kiedy stary kontynent europejski trawiony jest wewnętrzną gorączką. Nawet Argentyna, której opór z początku tak radował serca niemieckie, solidaryzowała się zasadniczo ze stanowiskiem Cordella Hullę, ale

Uchodźcy żydowscy dziękują rządowi kantonu bazylejskiego

Bazylea 31. 12. ŻAT. Delegacja uchodźców żydowskich z Niemiec w obecności przewodniczącego gminy żydowskiej w Bazylei p. Getscheia doręczyła adres dziękczynny przewodniczącemu bazylejskiego rządu kantonowego dr F. Ebi. Uchodźcy dziękują kantonowi bazylejskiemu za udzielenie azylu zgodnie z najlepszymi tradycjami republiki szwajcarskiej. Dr. Ebi podziękował delegacji i wyraził nadzieję, że uchodźcy będą wkrótce wolnym ludźmi w nowym kraju.

Rząd egipski zezwolił b. zesłańcom z wysp Szeszel osiedlić się w Egipcie

Kair 31. 12. ŻAT. Rząd egipski pozwolił przywódcą arabskim w Palestynie, którzy przebywali na zesłaniu na wyspach Szeszel i zostali ostatnio zwolnieni, osiedlić się w Egipcie. W myśl zarządzeń władz angielskich mogą oni mieszkać wszędzie prócz Palestyny.

Rząd egipski nie powziął natomiast jeszcze decyzji czy pozwoli osiedlić się w Egipcie rodzicom b. członków „Naczelnej Rady Arabskiej“.

„Intria“ może się posługiwać markami „Haawara“ w Sudetach

Londyn 31. 12. ŻAT. Jak się ŻAT-na dowiady, Reichsbank zezwolił towarzystwu „Intria“, które zajmuje się transferem kapitałów żydowskich emigrantów z Niemiec, posługiwać się markami „Haawara“ również w kraju Sudetów.

W Japonii radzą nad rekonstrukcją gabinetu

Tokio. 31. 12. PAT. „Yomiuri Szimbun“ donosi, że premier ks. Konoye przeprowadzi 5-go stycznia w przeddzień zebrania rady gabinetowej rozmowę z księciem Saiondźi. W takich rozmowach politycznych przywiązują do tej rozmowy duże znaczenie, ponieważ przedmiotem jej ma być sprawa rekonstrukcji gabinetu.

mając u siebie duży odsetek ludności włoskiej i niemieckiej, oraz ze względu na swe stosunki handlowe z Niemcami i Włochami, nie chciała tak wyraźnie na zewnątrz podkreślić stanowiska antytalibistycznego. Prezydent Roosevelt może być zadowolony z przebiegu konferencji w Limie, a syk niemieckiej prasy gadzinowej, wyczekującej z takim napięciem porażki znieprawidzonego przez siebie „sługusa żydostwa i wolnomularstwa“ — jak się stale w prasie niemieckiej nazywa Roosevelta — groteskowo wprost robi wrażenie na tle historycznej już deklaracji solidarności amerykańskiej.

Anglia wobec antyżydowskiej akcji w Gdańsku

Londyn, 31. 12. (ZAT) Sytuacja Żydów gdańskich zagrożonych przez nazistyczny Senat deportacją, jest obecnie — jak się ZAT-na dowiaduje ze źródeł autorytatywnych — rozważana przez rząd angielski. Żadnej decyzji narazie nie powzięto. Wysiedlanie Żydów stanowiłoby bezpośrednie pogwałcenie konstytucji gdańskiej zagwarantowanej przez Ligę Narodów, toteż rząd angielski nie mógłby zachować się obojętnie wobec takiego faktu. Minister spraw zagranicznych Halifax, który jest członkiem komitetu trzech dla spraw Gdańska znajduje się obecnie poza Londynem, lecz — jak się ZAT-na dowiaduje — szczegółowo in-

formowany o ostatnich wydarzeniach w Gdańsku.

Likwidacja gminy żyd. w Sopotach

Gdańsk, 31. 12. (ZAT.) Na ostatnim zgromadzeniu reprezentantów gminy żydowskiej w Sopotach przyjęto uchwałę o rozwiązaniu gminy. Jako likwidator mianowany został rabin dr. Bieler. Uchwała ta umotywowana jest odpływem znacznej części członków gminy i spodziewanym w najbliższym czasie dalszym zmniejszeniem liczby członków gminy. W Sopotach mieszka obecnie około 500 Żydów.

Jaką politykę prowadzić będzie min. Gafencu?

Bukareszt 31. 12. PAT. Komentując wczorajsze expose ministra spraw zagranicznych Gafencu, pisma podkreślają jego znaczenie jako ponowne stwierdzenie niezależności rumuńskiej polityki, dalekiej od wszelkich wpływów bloków ideologicznych. Nawiązując do ustępu o Polsce, pisma podkreślają ze swej strony, że sojusz polsko-rumuński jest najlepszą ręką mią pokoju tej części Europy. Odnosnie Węgier i Bułgarii zaznacza się, iż Rumunia pragnie współpracy z nimi dla obrony wspólnych interesów. Ścisła kolaboracja gospodarcza doprowadzić może do poprawnych stosunków

politycznych. Myślą przewodnią rumuńskiej polityki zagranicznej jest całkowita niezależność przy oparciu o siłę moralną, gospodarczą i wojskową narodu.

Należy zaznaczyć, że deklarację Gafencu przyjęło ogólnym zadowoleniem we wszystkich kołach politycznych.

Król Karol na cele żydowskie

Bukareszt, 31. 12. (ZAT) Wśród noworocznych ofiar króla Karola na różne cele znalazła się również ofiara dla gminy żydowskiej w Bukareszcie na żydowskie cele dobroczynne.

Budżet Francji

Paryż 21. 12. PAF. Izba deputowanych 352 głosami przeciwko 299 przyjęła budżet na rok 1939.

Amnestia na Węgrzech

Budapeszt 31. 12. PAT. Regent Horthy ogłosił amnestię, dotyczącą obywateli czesko-słowackich, lub narodowości czeskiej, słowackiej lub rusińskiej, skazanych przez sądy wojskowe lub cywilne za przestępstwa polityczne.

Decyzja w sprawie amnestii została powzięta zgodnie z konwencją o amnestii zawartą pomiędzy Węgrami i Czechosłowacją 23 bm.

Ho re Belisha w Paryżu

Paryż 31. 12. PAT. Angielski minister obrony narodowej Ho re Belisha dzisiaj rano przybył ze Strasbourga do Paryża, gdzie pozostał dwa dni.

Zmiany w sądach pracy

Warszawa, 31. 12. (Sin). Na podstawie rozporządzenia ministra sprawiedliwości zniesione zostaje z dniem 31 bm. samoistny sąd pracy w Chrzanowie. Z dniem 1 stycznia 1939 utworzony zostaje sąd pracy przy sądzie grodzkim w Chrzanowie, oraz przy sądzie grodzkim w Przemyślu. Okręg sądu pracy w Przemyślu obejmuje okręg odnośnego sądu grodzkiego. Poza tym utworzony zostaje sąd pracy w Rybniku.

Kara śmierci w r. 1938

Warszawa, 31. 12. (Sin). W roku 1938 wykonanych zostało w Polsce 16 wyroków śmierci. Wyroki te były wykonane na przestępcach za napady rabunkowe i morderstwa. W prawie dwukrotnej liczbie wypadków wyroki śmierci nie były wykonane wobec aktów łaski p. Prezydenta.

O używanie właściwych imion

Warszawa, 31. 12. (Sin). W wykonaniu powziętych uchwał Naczelnej Rady Adwokackiej w sprawie używania imion odpowiadających wpisom do metryk, Warszawska Rada Adwokacka skierowała 6 spraw adwokatów do rzecznika dyscyplinarnego o używaniu odmiennych imion na szyldach, pełnomocnictwach, drukach i wezwaniach sądowych. Sprawy te rozpatrzone będą przez sąd dyscyplinarny. Rada Adwokacka uważa, że są to wykroczenia przeciwko obowiązującym przepisom i etyce zawodowej

Madryt ostrzeliwany

Saint Jean de Luz, 31. 12. PAT. Hiszpański komunikat rządowy z piątku wieczorem przyznaje, że wojska powstańcze poczyniły dalsze postępy na odcinkach Tremp, Balaguer i Lerida. Komunikat stwierdza w dalszym ciągu, że rządowe samoloty stoczyły bitwę powietrzną w której stracono kilkanaście samolotów powstańczych. W nocy z czwartku na piątek artyleria powstańcza ostrzeliwała niezwykle gwałtownie Madryt.

tu wpływy z parcelacji. Warunki sprzedaży i pomoc kredytowa dla nabywcy są takie same, jak przy parcelacji przymusowej nieruchomości, zadłużonych ponad 100 procent.

Sensacyjna afera paszportowa

Warszawa, 31. 12. (Sin). Wielką sensację stanowi aresztowanie wyższego urzędnika samorządowego jednego z miast prowincjonalnych Władysława Malinowskiego pod zarzutem współdziałania z bandą fałszerzy paszportów. Afera polegała na sprzedawaniu cudzoziemcom, którym skończyły się wize pobytowe w Polsce fałszywych paszportów polskich. Tytułem honorarium pobierano 2—5.000 zł. Afera została ujawniona przypadkowo. W jednym z hoteli warszawskich zatrzymano przyjeźdnego z Niemiec Hirschhorna, o którym wiadano, że jego wiza pobytowa w Polsce wygasła przed dwoma tygodniami. Legitymował się on polskim paszportem. Wszczęto dochodzenia, które ustaliło, że posiadał on sfalszowany paszport. W aferze współdziałał wymieniony Malinowski. Do wiadomości policji doszło, że Malinowski przybędzie do Warszawy, aby odebrać od Hirschhorna 2000 zł. Aresztowano go na

dworcu, gdy z pieniędzmi chciał wrócić do domu. Następnie aresztowano Hirschhorna oraz dwóch pośredników, którzy wyszukiwali klientów.

Parcelacja zadłużonych nieruchomości miejskich

Warszawa, 31. 12. PAT. Opracowany przez rząd projekt ustawy o parcelacji zadłużonych nieruchomości ziemskich w istotnej swej części dotyczy nieruchomości, których zadłużenie przekracza 100 procent z zobowiązań płatniczych. Nieruchomości te mogą być przekazane państwowemu bankowi rolnemu, o czym decyduje urząd rozjemczy, prawo występowania z wnioskami w tej sprawie do urzędu rozjemczego służy m. in. wojewodzie.

Prawa wierzycieli zabezpieczone są wpływami z parcelacji, które składa się do depozytu sądowego celem podziału pomiędzy wierzycieli. Pewnym pogorszeniem praw wierzycieli w porównaniu z ich sytuacją przy egzekucji z nieruchomości jest wypłata części wierzytelności nie w gotówce, lecz w obligacjach 3 proc. państwowej renty ziemskiej. Nabywcy działek z parcelacji będą mogli bowiem tylko część ceny płacić w gotówce (z reguły jednak nie mniej — według projektu ustawy — niż 30 proc.), na

pokrycie zaś reszty ceny kupna otrzymają pożyczki w obligacjach państwowej renty ziemskiej. W tym samym stosunku otrzymają wierzyciele spłatę swych należności częściowo w gotówce, częściowo w obligacjach.

Jak informują tyg. „Polska Gospodarka” (zesz. 53 z dn. 31 grudnia), projekt ustawy przewiduje termin 3-letni do zakończenia parcelacji — z tym, że jeżeli termin ten nie będzie zachowany, nieruchomości winna być nabyta przez fundusz obrotowy reformy rolnej lub sprzedana z licytacji.

Omawiany projekt zawiera ponad to przepisy, które bez stosowania przymusu pozwolą na racjonalną parcelację majątków mniej zadłużonych. Będzie to parcelacja komisowa, prowadzona przez państwowy bank rolny na wniosek właściciela nieruchomości. Przy takiej parcelacji — podobnie jak przy parcelacji przymusowej — działki wydziela się bez obciążenia, a za obciążenia odpowiadają złożone do depozy-

PRZEGLĄD PRASY

Nie będzie wojny!

P. K. Smogorzewski pisze w „Gazecie Polskiej“ o przemianach w Europie w r. 1938 i snuje przepowiednie na rok przyszły. Autor przewiduje dalszą defensywę państw „osi demokratycznej“, natomiast

„Oś faszystowska“ musi trwać w ofensywie. Taki jest nakaz dynamizmu ustrojów totalnych. Rzym zaleca kierunek na Afrykę, Berlin zastanawia się czy nie lepiej na Morze Czarne. Aktualność każdego z tych dwu kierunków zależy w dużym stopniu od położenia wewnętrznego we Francji względnie w Związku sowieckim.

Nie wydaje się natomiast, aby rok nadchodzący, względnie lata najbliższe groziły nam jakąś nową wielką wojną. Nikt z „wielkiej ósemki“ jej nie pragnie“.

Gdy Francja uderzyła pięścią w stół...

Nagle odprężenie stosunków włosko-francuskich i cofnięcie się Włoch z dotychczasowej, agresywnej pozycji tłumaczy „Wieczór Warszawski“ następująco:

„Czemu przypisać, że w przeciągu 24 godzin naprężona sytuacja w konflikcie francusko-włoskim uległa znacznemu odprężeniu? Gdy w czwartek wiadomości nadchodzące z zachodu pozwalały przypuszczać, że konflikt zbrojny w Afryce jest niemal nieunikniony, dzisiaj nastąpiła całkowita zmiana sytuacji.

Nagle odprężenie jest niewątpliwie skutkiem porażki obu państw „osi“ w ich grze, zmierzającej do zwołania nowej „konferencji monachijskiej“, na której rozpatrywano by nie tylko sprawę konfliktu włosko-francuskiego, lecz również kwestię kolonii. Kategorieżne oświadczenie Francji, iż nie życzy sobie żadnego pośrednictwa a tym bardziej nie zgodzi się na żadną konferencję międzynarodową w sprawie konfliktu sparaliżowało akcję Rzymu. Anglia, rozumiejąc intencję Francji, zrezygnowała natychmiast z pośrednictwa w konflikcie.

Porażka tej taktyki mocarstw „osi“ zmusiła Rzym do szukania nowych dróg i temu zawdzięczać należy nagłą zmianę w sytuacji. Paryskie koła polityczne zdają sobie sprawę, że w najbliższym czasie należy oczekiwać wznowienia gry, prawdopodobnie, jednak już na innej drodze“.

Na dalekim Wschodzie

W „Polsce Zbrojnej“ pisze płk. dypl. Józef Hałaciński o sytuacji Japonii w konflikcie z Chinami. Uwagi te są znamienne zwłaszcza na tle odrzucenia przez Ciang-Kai-Szeka propozycji pokojowej Japonii. Płk. Hałaciński pisze:

„Oreżnie biorąc, żadna z dotychczasowych wielkich bitew nie zniszczyła wojska chińskiego i nie odebrała mu siły oporu. Dzisiaj naprawdę trudno jest powiedzieć jakich trzeba zwycięstw, aby Japonia mogła tę wojnę wygrać“.

Wiedeńskie arie i admirałskie ucho

„Kurier Wileński“ omawia zmierzch koncepcji wspólnej granicy polsko-węgierskiej i pisze:

„Polski idealizm przeżył jeszcze jedną ciężką próbę, gdy w szeroko po kraju rozlanych manifestacjach na rzecz Węgier Polska niedwuznacznie deklarowała swą wolę przyjscia z pomocą, może nie tylko moralną, sąsiadowi z za gór, jeżeli zechce mocno ująć w garść swą szablę i zdobyć się na odwagę, a nawet i ryzyko, walki o własną wielkość. Milczenie po tamtej stronie Karpat dało do myślenia, że widocznie wiedeńskie arie Hitlera były milsze admirałskiemu uchu, niż jednomyślne rezolucje całego polskiego narodu“.

A „Kurier Warszawski“, omawiając wyniki podróży min. Ciano do Budapesztu, pisze, że Węgry miały obiecać, że nie będą nic robić w sprawie Rusi i

„Krasa węgierska, jak od uderzenia różdżki czarodziejskiej, okazuje desinteressement dla Rusi, której niezadowolona kwestia nie schodziła z jej języków...“

Madziaryzacja czyli spóźnione zale

Węgry zakazały używania języka ukraińskiego, a obecnie rozpoczyna się madziaryzacja Słowaków. „Polonia“ donosi z Bratysławy:

Szef sekcji szkolnictwa słowackiego radca Czarnogórski wygłosił za pośrednictwem radia przemówienie, oskarżające rząd węg. o zniszczenie szkolnictwa słow. na Węgrzech. Do dnia dzisiejszego władze węgierskie wydały z Węgier 584 nauczycieli słowackich. Reszta nauczycieli słowackich przeniesiona została w głąb Węgier do miejscowości zamieszkałych przez Węgrów, gdzie stosowane są wobec nich różne szykanę. Również i katolickie szkolnictwo słowackie jest prześladowane na Węgrzech.

Sam na sam

Pisząc o sprawie ukraińskiej, stwierdza „Robotnik“:

Po zlikwidowaniu niezależności austriackiej i zamienieniu „nowej“ Czechosłowacji na wasala, pozostaliśmy na tej granicy sam na sam z kolosem niemieckim. Nie można przejść do porządku dziennego nad wymową tej wielkiej dysproporcji sił.

Prawo azylu

„Kurier Polski“ omawia fakt wydania przez władze czeskie robotnika Piotra Förstera Niemcom. Förster, który uciekł z obozu koncentracyjnego, został po wydaniu go przez Czechów

ARON BÖHM

uchodźca z Niemiec POSZUKIWANY jest przez EWĘ SOBETZKY zam. w KRAKOWIE ul. JÓZEFA 28 m. 15

skazany na śmierć i ścięty. „Kurier Polski“ pisze:

W historii Europy powojennej tragiczna historia Forstera jest pierwszym bodaj tego rodzaju wypadkiem.

Nawet w okrutnych czasach dzisiejszych nie zdarzyło się dotąd aby jedno państwo wydało drugiemu przestępcę politycznego. Nie wydalił przecież Czechom Niemcy ani jednego Niemca z Sudetów, którego Czesi oskarżali o zdradę, ani też ci sami Niemcy nie wydalił przedtem istniejącej jeszcze Austrii żadnego z działaczy narodowo-socjalistycznych, z których niejedyn miał na sumieniu więcej śmierci, niż owo tragiczne zabójstwo, popełnione przez Forstera.

To, że rząd czeski zgodził się w tych warunkach na wydanie Forstera władzom niemieckim, dowodzi coraz dalej postępującej zależności Czechosłowacji od Niemiec.

Według depesz, które nadeszły z Pragi, rząd niemiecki zażądał w formie ultimatywnej wydania przez rząd czeskosłowacki wszystkich przebywających jeszcze w Czechosłowacji emigrantów politycznych z Niemiec i Austrii.

Wychrzci

Na ten temat pisze „Kurier Wieczorny“:

Trzeba napisać bez ogródek: pewna część społeczeństwa żydowskiego ogarnięta nastrojami panicznymi, szukając ratunku dla siebie — widzi go w zmianie wiary. Trzeba dalej stwierdzić, że ta część to element pod względem charakteru najmniej wartościowy, nie potrafiący z otwartym czołem przeciwstawić się nawałnicy. Jesteśmy przeświadczeni, że w ostatnich, wprost nagminnych chrztach ich 99 procent — to chrzty nie z przekonania, nawet nie dla kariery, a jedynie i li tylko, by mieć prawo — w razie gdyby... — do pozostania w Polsce. Inna rzecz że projekty dotąd wysuwane — mamy niezłomną nadzieję, że Polska nie pójdzie wogóle za tego rodzaju szkodliwymi podszeptami — nie czynią względów dla Żydów, którzy ostatnio przeszli na katolicyzm...“

Umowa polsko-litewska

Warszawa, 31. 12. PAT. Umowa polsko-litewska, podpisana w dniu 22 grudnia 1938 r., składa się z trzech podstawowych części: z układu handlowego, z porozumienia kontyngentowego i z protokołu taryfowego.

Układ handlowy stwarza podstawę prawną dla naszych przyszłych stosunków handlowych z Litwą, ma on formę pośrednią pomiędzy typem układu prowizorycznego a normalnym traktatem handlowym i nawigacyjnym. Czas trwania układu przewidziany jest zasadniczo

PRZY SCHORZENIACH SERCOWYCH I NACZYŃ KRWIONOŚNYCH zwłaszcza u osób starszych, stosowana rano na czczo szklanka naturalnej wody gorzkiej FRANCISZKA-JOZEFA oddaje wrecz znakomite usługi.

na 2 lata — z tym, że w pierwszym roku nie może być układ wymówiony.

Porozumienie handlowe polsko-litewskie oparte jest na przydziale dewiz w ramach ustalonych ilościowo możliwości wymiany towarowej. Zasada, którą obie układające się strony przyjęły dla rozwoju obrotów handlowych, jest zasada równowagi bilansu handlowego, którą obie strony będą starały się osiągnąć w czasie trwania tego porozumienia. Porozumienie wejdzie w życie łącznie z układem handlowym (prawdopodobnie około 20 stycznia 1939 r.) i będzie obowiązywało w okresie kształtowania się w okresie rocznym od daty wejścia w życie. Związany z porozumieniem handlowym protokół taryfowy przewiduje okresowe zwolnienia celne dla ryb słodkowodnych litewskich w tych samych wysokościach, w jakich zwolnienia te były dotąd co roku udzielane Esto-

ni. Protokół taryfowy wejdzie w życie równocześnie z układem handlowym,

Kowno 31. 12. PAT. „Lietuvos Aidas“, omawiając polsko-litewski układ handlowy, zaznacza, że układ ten wytycza podstawowe kierunki dalszego rozwoju stosunków gospodarczych między obu krajami i otwiera jednocześnie port kłajpedzki dla górnego basenu Niemna, naturalnie ciągnącego w kierunku tego portu. W umowie handlowej — stwierdza dalej pismo — transport i tranzyt zajmują jedno z naczelnych miejsc. Na mocy układu uregulowane zostały szerokie podstawowe zagadnienia, związane z tranzytem towarów polskich drogami lądowymi i kolejowym w stronę portu kłajpedzkiego. Tranzyt ten powinien — zdaniem pisma — wpłynąć dodatnio na litewską gospodarkę narodową.

„Lietuvos Aidas“ omawia w dalszym ciągu w głównych zarysach przewidywane pozycje wymiany towarowej i dochodzi do wniosku, że, biorąc ogólnie, litewsko-polski układ handlowy należy ocenić dodatnio. Widać, że żadna ze stron nie próbowała wygrać czegokolwiek kosztem strony drugiej, lecz że obie starały się znaleźć równowagę w obustronnej wymianie towarowej.

— „DLACZEGO CZŁOWIEK STARZEJE SIĘ I UMIERA“. Odczyt na ten temat wygłosi dr. Skarżyński Bolesław st. asyst. U. J. z ramienia Powsz. Wykł. U. J. we wtorek, godz. 19.45 w lokalu Zw. Zaw. Prac. Umysł. Sławkowska 6. Nstęp wolny

I. SCHWARZBART

POLSKA U PROGU ROKU 1939

POLITYKA WEWNĘTRZNA

Bilans sytuacji gospodarczej Polski w roku 1938 można określić jako dodatni. Zrównoważony, realny, a mimo to rosnący budżet Państwa jest tego pierwszym dowodem.

W życiu gospodarczym, jeśli traktujemy je jako całość dała się zaznaczyć wzmocniona inicjatywa i ambitna aktywność o cechach systematycznej planowości. Klasycznym tego dowodem jest wielki, imponujący plan C.O.P.-u. — Nie jest to dowód jedyny. Eksport wykazuje pewne objawy kryzysowe, ale już w ostatnich tygodniach minionego roku dają się odczuć tendencje ku poprawie. Stosunek zagranicy — zwłaszcza Ameryki do eksportu niemieckiego otwiera nowe szanse dla eksportu polskiego. Stosunki gospodarcze z Rosją, tak ważne dla Polski, stoją po okresie katastrofalnej depresji — zdaje się — przed nowym okresem ożywienia i poprawy. Ale na tym polu gospodarstwa Polski jest jeszcze dalekie od stanu nasycenia. Antysemityzm stanowi hamulec tego rozwoju. Widomym znakiem poprawy stosunków gospodarczych jest podniesienie się stopy życiowej w większych miastach. Nie u wszystkich części ludności miejskiej.

Armia polska zdobywa sobie na forum międzynarodowym opinię jednej z najsprawniejszych w Europie. Motoryzacja armii postępuje naprzód systematycznie. Równolegle rozwija się rozbudowa dróg. Tempo tego rozwoju uwarunkowane jest skromnymi możliwościami budżetowymi. Nie odpowiada ono pozycji geograficzno politycznej Państwa, położonego między Niemcami a Rosją ale niemniej i na tym polu widać stanowczy, ewolucyjny postęp. Podobne cechy wykazuje także rozwój sieci kolejowej.

W polityce wewnętrznej sensu stricte wykazuje rok 1938 zygawkowate tendencje, oscylujące między wielką ideą, ucieleśnioną w artykułach 7 i 9 Konstytucji z tendencjami takiej interpretacji Konstytucji, która zdaniem naszym stoi w sprzeczności z wielką myślą zespolenia wszystkich obywateli we współpracy dla Państwa. Mocują się ze sobą te dwa prądy. — Wypadkowa przechyla się na stronę siły drugiej. Wypukła się to głównie na odcinku żydowskim. Ale także sprawa ukraińska wykazuje objawy napięcia i naprężenia. Po części w związku z dalekoplanową polityką Rzeszy niemieckiej.

System rządów oscyluje również między dwiema zasadniczo przeciwstawnymi myślami przewodnimi: między demokracją a pokusami totalizmu. Ani nie można twierdzić, że Polska rozbudowuje system demokracji, ani też, że przejęła zasady totalizmu. Oba prądy drążą w życiu wewnętrznym Polski. Na razie ciągle jeszcze z przewagą myśli demokratycznej. Ordynacja samorządowa jest tej myśli demokratycznej — to trzeba uznać z całym obiektywizmem — względnie silnym wyrazem. Wolna gra sił społecznych, choć ograniczona brakiem proporcjonalności, miała przy wyborach samorządowych szerokie pole wyżycia się. Nie można tego twierdzić o ordynacji sejmowej. W tych dwóch faktach widać właśnie charakterystyczną dla naszej polityki wewnętrznej chwilowość i eklektycyzm w stosunku do wzorów obcych.

Józef Piłsudski znał na wylot swój naród, jego historię, jego charakter, jego mentalność. Choć tyle razy w swym życiu brał ostro w garść ster Państwa, choć z taką bezwzględnością spoglądał na swawolę, to jednak nigdy nie zapominał o tym, że najgłębszą istotą narodu polskiego jest zamiłowanie do wolności. I dlatego nawet w najcięższych chwilach swej historycznej pracy dla Państwa respektował tę wolność i dlatego realizował zasadę demokracji nie tylko w odniesieniu do narodu polskiego, ale i w traktowaniu zagadnienia Państwa jako dobra wspólnego wszystkich obywateli.

Ta Jego wielka myśl jest strzępiona przez

Jego epigonów. Rok 1938 był tej reakcji — niestety — bardzo znamienym dowodem. A gorszym jest jeszcze to, że dynamika tej reakcji działa nadal. Wskazania Józefa Piłsudskiego stoją z nią w rażącej sprzeczności, choć nie brak wysiłków, aby tej reakcji nadać aurytet testamentu Piłsudskiego.

U progu Nowego Roku staje przed nami, przed wszystkimi obywatelami zatroskanymi o dobro Polski wielkie pytanie, jaką drogę obraze Polska na drogach rozstajnych. Jeśli pozostanie wierną głosowi swej historii, wskazaniem swego położenia geograficznego, to oprze się waleń i zwycięsko tym podszeptom, które pragną Polskę uczynić wasalem duchowym obcych jej wzorów totalistycznych.

W tej chwili idea demokracji, idea władztwa ludu, opanowanego w ładzie i dyscyplinie dobrowolną służbą dla potęgi Państwa walczy ciągle o zwycięstwo nad ideą dyktatury i totalizmu, które Józef Piłsudski — dyktator z mocy moralnej — odrzucał.

Ten bój wewnętrzny o myśl zasadniczą systemu rządzenia Polską jest dominującą cechą przełomu między rokiem 1938 a 1939.

POLITYKA ZAGRANICZNA

W koncercie państw europejskich Polska zdobyła sobie pozycję solidną i poważaną, ważką i respektowaną. Polityka zagraniczna jest funkcją nie tylko pracy dyplomatycznej, ale i siły armii, siły gospodarczej i spójności wewnętrznej, tj. polityki twórczego łączenia wszystkich obywateli w ochotnej współodpowiedzialności za losy Państwa i ofiarności dla Państwa. Polityka zagraniczna Polski mogła się skutecznie oprzeć na pierwszych trzech elementach. Czwarty — pozostawiał nie jedno do życzenia.

Polska zdobyła sobie stanowisko samodzielne. Stała się nie tylko podmiotem, który się ubiega o sojusze, ale i podmiotem, z którym inni szukają sojuszu. To zaś jest sprawdzianem rosnącej siły.

Politykę zagraniczną Polski cechowała w ubiegłym roku ponadto aktywność. W basenie bałtyckim przeważnie. Zrealizowany cel polityki Piłsudskiego osiągnięcia równorzędnej niezależności w sojuszu z Francją, cel tak konieczny dla samopoczucia i siły Państwa rozbudowywany był w ubiegłym roku nie nazbyt szczęśliwie. System bowiem polskiej polityki zagranicznej — a trzeba to podkreślić w głębokiej trosce o dalsze drogi naszej polityki zagranicznej — ułatwił bojowemu germanizmowi Rzeszy niemieckiej tak gwałtowny rozrost potęgi i ekspansji, że w tej chwili ten moment kładzie się cieniem na naszej sytuacji zewnętrznej. To jest największa strona międzynarodowej sytuacji Polski u skłonu roku 1938. Zagadnienie Austrii, Sudetów, Gdańska, Rusi Przykarpackiej, nie osiągniętej wspólnej gra-

nicy z Węgrami, ekspansji gospodarczej Niemiec na południowym wschodzie Europy — to elementy zwichnięcia równowagi Polski wobec Niemiec. Dodajmy do tego atawistyczne, emocjonalne momenty polityki niemieckiej, a mieć będziemy z grubsza obraz sytuacji, obraz nie zbyt wesoły. Odzyskanie Zaolzia, bezsprzecznie wielki sukces polskiej polityki zagranicznej, wzmocnienie stosunków z Rosją, poprawa stosunków z Rumunią, platoniczna sympatia Włoch czy Węgier, nie są w świetle siły realnymi faktami, które mogą zrównoważyć ujemne skutki zbyt silnego przechylenia się Polski w stronę Niemiec.

Toteż jesteśmy obecnie — jeśli pewne objawy nie są złudne — świadkami pewnych prób opamiętania się i nawrotu polskiej polityki zagranicznej do konstelacji francuskiej. Czowanie nad dywersjami niemieckiej polityki zagranicznej w stosunku do Polski stało się dziś podwójną koniecznością. Rok 1939 zapewne niejedną tendencję tej polityki uwypuklił.

W sumie: Polska zdobyła pozycję respektowaną i ważką. Rewizja zasadniczej wytycznej jej polityki stała się w świetle faktów konieczną. Nie tylko pod aspektem dnia dzisiejszego, ale raczej konstelacji dalszych. A ich przewidywanie jest wszak główną zaletą dalekowzrocznej polityki.

SPRAWA ŻYDOWSKA

Nie możemy w syntetycznym ujęciu bilansu Polski za rok 1938 pominąć i tej sprawy. Po pierwsze dlatego, że jest ona zagadnieniem niemal 10% ludności Państwa, a tym samym stanowi ważny jego odcinek, po drugie dlatego, że sprawa ta jest naszą, żydowską, sprawą obywateli Polski — Żydów.

W roku 1938 nastąpiło znaczne nasilenie „praktycznego” antysemityzmu w Polsce. Złożyły się na to następujące okoliczności: sugestia wpływów obcych i bezpośrednio ich oddziaływanie drogą kontaktu, wzmocniona aktywność endecji i jej przybudówek, a przede wszystkim fakt, że „Ozon”, stronnictwo, które na politykę rządu ma wpływ decydujący, rozwinał pełny kurs antysemicki, nie różniący się na odcinku gospodarczym w niczym od endecji.

Nie przestaniemy powtarzać, że cały ten antysemityzm, atakujący nas wedle zasady: „maszerować osobno, ale uderzać — razem” uważamy za objaw bezwzględnie szkodliwy dla Państwa. „Sukcesy” na odcinkach, opróżnionych przez pauperyzowane żydostwo nie pozostają w żadnym stosunku z wielkimi celami Państwa, które winno wszystkich obywateli przysparzać dla twórczej pracy państwowej.

Emigracjonizm przymusowy jako system rozwiązania sprawy żydowskiej uważamy nie tylko za sprzeczny z Konstytucją, ale i za nierealny, a zatem szkodliwy dla Polski. To jest wymowa — faktów i stosunku świata do problemu imigracji. Państwo polskie winno się swego nacisku politycznego skierować ku rozszerzeniu możliwości imigracyjnych dla Żydów do Palestyny. To jest realna szansa, która otworzy naturalny wentyl dla pokażnej części społeczeństwa żydowskiego.

To też — zdaniem naszym — polityka obecna w stosunku do społeczeństwa żydowskiego jest błędna. Gdy opadną fale antysemityzmu, dopięganego sztucznie przez obce wzory — przejrzą także statystyci polscy, że polityka antysemicka prowadzi w najlepszym wypadku do spauperyzowania społeczeństwa żydowskiego w Polsce, a zatem do rozwoju garbu na organizmie Państwa. (Dokończenie na str. 6-7)

LASANOVA Kraków **32** Program styczeń 1939
 F.oriańska

TIT czarny gwiazdor Brazylii — 2 CHRISTIANS 2 w akcie komedyczno-groteskowym
 PAVICA CAR czarująca greczynka — JERZY ROSNER ze swoją rewelacyjną orkiestrą

Bank Chin, City i Wallstreet

Przekreslone przewidywania

Gdy bezpośrednio po monachijskiej kapitulacji przyszła do Europy wiadomość o nagłym desancie japońskim w ostatnim wielkim porcie niepodległych Chin — w Kantonie, gdy w kilka dni później Kanton i ówczesna stolica Czang-Kai-Szeka — Hankou zostały okupowane przez armię japońską — zdawało się przez krótką chwilę, że na dalekowschodnim froncie militarno-politycznym zbliża się ostateczne rozstrzygnięcie. Upadek Kantonu pozbawił pozornie walczące Chiny ostatniej drogi dowozu surowców, materiałów i amunicji. Rząd Czang-Kai-Szeka cofnął się jeszcze dalej w głąb niezmiernego kraju, a propaganda japońska obwieściła światu, że rząd ten jest już tylko jedną z prowincjonalnych władz administracyjnych, nie mającą prawa ani warunków do reprezentowania Chin na zewnątrz. Tę rolę centralną miał objąć rząd, powołany do życia przez marionetki japońskie, sprawujące z ramienia armii okupacyjnej władzę w poszczególnych ośrodkach.

Liczono się z tym, że walczące rozpaczliwie i po bohatersku o swoją wolność i niepodległość Chiny zginą — śmiercią z uduszenia, na skutek odcięcia „tłenu“ niezbędnego dla kontynuowania walki. Jeśli bowiem Szanghaj i Kanton były „płucami“ Chin, to należało oczekiwać, że okupacja japońska sparaliżuje zupełnie ich funkcjonowanie. Rzeczywistość przekreśliła jednak znowu w sposób bezlitosny rachuby i przewidywania ekspertów zarówno dyplomatycznych, jak i wojskowych, zadała im kłam w sposób równie brutalny, jak to uczyniła — w Hiszpanii.

Chiny odcięte od morza bronią się, walczą i stawiają opór z niesłabnącą siłą. Japoński najeźdźca przekonuje się coraz częściej, że powierzona jest jego władza nad bezmiarami chińskiego terytorium.

Czang-Kai-Szek cofa się w głąb Chin

Prawda, że przez porty wschodnio-chińskie, z Szanghajem i Kantonem na czele, przechodziła olbrzymia część zagranicznych obrotów Chin. Był to jednak wynik rozwoju historycznego oraz pewnego rodzaju — linią najmniejszego oporu. Porty te a raczej wybrzeże chińskie od

strony Pacyfiku było linią zetknięcia się Chin z mocarstwami białymi. To były wylomy, które marynarki wojenne tych mocarstw uczyniły w murze chińskiej izolacji. Tędy wdali się handel europejski i amerykański, a w ślad za nimi japoński. Głęb kraju, Chiny zachodnie i południowe, wraz z ich niezmiernymi i w znacznej jeszcze mierze niezbadanymi bogactwami naturalnymi, pozostały nadal zamknięte dla wymiany handlowej z zagranicą. Mocarstwa zainteresowane pod względem handlowym i finansowym w Chinach zaowocowały się koncesjami i inwestycjami w głównych portach, a to tym bardziej, że udzielone przez nie kredyty były zabezpieczone w pierwszym rzędzie na dochodach celnych tych ośrodków morskich. Co więcej chińska sieć kolejowa była planowana wyłącznie pod kątem widzenia potrzeb tych portów. Ta jednostronność spowodowała, że jedynie pewna część kraju, bliższa wybrzeża stanowiła zaplecze dla głównych portów Chin.

Wojna zmienia radykalnie ten stan rzeczy. Punkt ciężkości polityki i gospodarki chin-

ty konfliktami europejskimi i poświęcający stosunkowo mniej uwagi zagadnieniom dalekowschodnim, dowiadyuje się, że Bank Chin utworzył swe oddziały w głównych portach francuskich Indochin — w Hajfongu, Saigonie i Rangunie, że rząd chiński przystępuje do rozbudowy sieci drogowej między swymi zachodnimi i południowymi prowincjami a graniczną prowincją Indii brytyjskich — Burmą. Co więcej, na powyższe cele otrzymał Czang-Kai-Szek kredyty przyznane przez City i Wallstreet, które w obliczu możliwości całkowitego odcięcia od rynku chińskiego uzgodniły swe poczynania. Wszystko wskazuje na to, że kredyty eksportowe, uchwalone przez parlament, będą doprowadzone także — na Daleki Wschód.

I oto świat dowiadyuje się ze zdumieniem, że skazane rzekomo na „śmierć z uduszenia“ Chiny posiadają własną, normalną instytucję emisyjną, że instytucja ta jest w możności rozwinięcia w obecnych warunkach tak poważnej aktywności gospodarczej, jak ujęcie i zorganizowanie obrotów między niepodległymi Chinami a posiadłościami Francji i Wielkiej Brytanii, a wreszcie, że potrafi ona gwarantować „zdolność kredytową“ Chin w sposób wystarczający dla nieufnej anglosaskiej finansjery.

Przez tę śmiałą decyzję Czang-Kai-Szek odciął ostatecznie swoje prowincje od wielkich portów wschodnio-chińskich, okupowanych przez Japonię i związał je z gospodarczo-komunikacyjnym systemem Indii oraz Indochin. Tym samym dowóz amunicji i surowców zo-

KIELY ORGANIZM ZATRZYMUJE KWAS MOCZOWY...

zamiast go pospiesznie wydalac z ustroju, wytwarza się zła przemiana materii, zanieczyszczenie krwi, odkładanie się tkanki tłuszczowej, a z nią otyłość, wreszcie następuje upośledzone działanie innych organów. To niedomaganie ustroju wywołuje schorzenia artretyczne, reuma-

tyczne i sklerotyczne, powoduje nieczystości cery, czyraki. Oddawna w tych niedomaganiach stosuje się znane zioła czyszczące krew i sprzyjające rozpuszczaniu się kwasu moczowego, zioła na przemianę materii Dra Breyera Nr. 2. Znajdą się wszędzie. Wytwórnia Polherba, Kraków-Podgorze.

9100K

skiej przesuwiał się coraz bardziej ku zachodowi i południowi. Nie było to ze strony Czang-Kai-Szeka i jego doradców zwykle cołanie się przed naporem japońskiego oręża. Była to przemysłowa pod względem strategicznym i taktycznym odpowiedź na plany Japonczyków. Dowództwo japońskiej armii okupacyjnej położyło cały nacisk na obsadzenie portów i głównych węzłów kolejowych, przypuszczając, że spowoduje tym zupełny paraliż chińskiego aparatu zaopatrzenia i komunikacji. Okazało się jednak, że kraj o prymitywnej strukturze gospodarczej, jakim są niewątpliwie Chiny nie jest tak wrażliwy na utratę czy bezwiad swych „życiowych ośrodków“, gdyż ich po prostu nie posiada. Toteż cieżkie się Czang-Kai-Szek ku zachodowi, odbiera Japonczykom po prostu punkty oparcia dla dalszej okupacji, chyba, że dowództwo japońskie zechce być na tyle lekkomyślne, że rozciągnie swe linie na tak odległe przestrzenie, bez względu na możliwość zaopatrzenia i połączenia z bazami. Parazytyzm chiński miałoby wówczas ujawnić swoje zauwanie.

Chiny uniknęły „śmierci“

Z „Herald“

I oto w ostatnich dniach świat, zap...

stał zagwarantowany i to w sposób, leżący poza zasięgiem działań wojennych armii japońskiej. Dla Tokio jest to cios poważny, wymierzony w chwili, gdy ponowne napięcie stosunków z Sowietami wiąże znów poważne siły japońskie nad Amurem.

Porozumienie Czang-Kai-Szeka z mocarstwami anglosaskimi i Francją zdaje się być początkiem kontrofensywy tych mocarstw na Dalekim Wschodzie. Następuje ona w momencie, gdy Japonia zatrzasnęła ostatecznie „otwarte drzwi“. Mocarstwa usiłują tedy dostać się na rynek chiński przez — indyjsko-indochińską... iurikę.

Pamiętajmy i o politycznej stronie ostatnich wydarzeń. Upadek Kantonu zredukował do minimum strategiczne znaczenie brytyjskiej bazy w Hongkongu. Ekspansja japońskiego imperializmu zbliża się szybkimi krokami ku linii Singapore — Filipiny. Ta linia jest dzisiaj ostatnim sztańcem obronnym Europy i Ameryki na Dalekim Wschodzie i Pacyfiku. Ostatnie pociągnięcia, które związały silne centralne prowincje Chin z południowymi portami Azji oznaczają w pierwszym rzędzie wzmocnienie tej linii.

ZYGMUNT REICH

POLSKA U PROGU ROKU 1939

(Dokończenie z str. 5-tej)

Na razie nikt albo prawie nikt nie chce nam wierzyć, że w walce przeciw antysemityzmowi powodujemy się nie tylko zrozumiętym własnym instynktem samozachowawczym, ale i obywatelską troską o dobro Państwa.

Czy w roku 1939 nastąpi otrzeźwienie i zmiana kursu w duchu artykułów 7 i 9 Konstytucji?

Nam nie pozostaje nic innego, jak dać wyraz temu pragnieniu. Będziemy oczywiście, jak każdy żywy naród, bronić się przeciw zagładzie, wszystko jedno, czy głosić ją będzie endecja czy też „Ozon“. Będziemy kontynuowali politykę dobrej woli i wiary w lepsze jutro i w inny kurs także w stosunku do nas. A przy tym będziemy się bronić jak ludzie wolni, jak obywatele z poczuciem równości obowiązków i praw. Będziemy się bronić i szukać rezonansu w tych częściach narodu polskiego, u tych jego przywódców, którzy rozumieją, że siła potężnej Polski leży w sprawiedliwości i we współpracy wszystkich obywateli.

Wzmógł się antysemityzm roku 1938 nie zdołał nam odebrać wiary w Polskę.

Optymizm żydowski zwyciężył już tyle razy w dziejach naszych.

Fala antysemityzmu wyemigruje z Polski...

KRAKOWSKA GIELDA ZBOZOWA

KRAKOW, 31 grudnia. Pszenica 80 proc. ziarna, szklista 23-23.50, jednolitka czerwona 21.00-21.50, biała 21.00-21.50, szliska 20.50-21.00, żyto standard 1 16.20-16.50, standard 11 15.10-15.40, jęczmień jednolity 17-18, przemiatowy 16-16.25, pastewny 15.10-16, owies niezauważony 17.20-17.75, owies standard 1 (nieko zauważony) 16.20-16.75, standard 11 (zauważ. dop.) 16.70-17.00, mąka pszenna 30 proc. 42.75-44.75 wyszlagowa 35 proc. 42.20-44.20, gat. 1. 30 proc. 39-40, gat. 1A 65 proc. 35-36, gat. 11 30-35 proc. 33-34, gat. 11A 50-55 proc. 29.25-29.75, gat. 11 50-60 proc. 28.25-29.75, gat. 11 60-65 proc. 23.75-24.25, gat. 111. 65-70 proc. 20.25-20.75, pastewna 13.75-14, razowa 95 proc. 29.50-29.50, mąka żytnia okręgu krakowskiego gat. 1A 55 proc. 27-27.50, razowa 95 proc. 23.25-23.50, mąka żytnia okręgu poznańskiego

gat. 1A 55 proc. 27-27.50, otręby pszenne standardowe miało 10.00-11, srebrne 10.50-10.75, żytnie standardowe 10.75-11, jęczmień 10.20-10.75. Tencel, a i ostry: pszenica 77 spokojna, żyto 97.5 spokojna, jęczmień 30 spokojna, owies 83 spokojna. Ogólny obrót 693 ton, tendencja ogólna spokojna.

POZNAŃSKA GIELDA ZBOZOWA.

POZNAN, 31 grudnia Wszystko bez zmiany. Pszenica 350, żyto 700, jęczmień 360, owies 60. Ogólny obrót 2968 ton.

KUPON ZNIZKOWY DO KIN ATLANTIC

Ważny 1 stycznia. Wyciąg i przedłożenie do wymiany w Kolekturze Zw. Inwalidów, Grodzka 59 w Perfumerii N. Meersanda św. Marka 20 lub w Adm. „N. Dziennika“ Orzeszkowej 7

HORE BELISHA W CENTRUM REWOLTY GABINETOWEJ

Tarapaty żydowskiego ministra wojny W. Brytanii

(Od naszego korespondenta londyńskiego)

LONDYN, koniec grudnia.

Hore Belisha spędził wakacje świąteczne na zwiedzaniu słynnej „linii Maginota“. Dzien nikarzom francuskim, którzy skwapliwie doszukiwali się na jego twarzy potwierdzenia pogłoski o bliskiej jego dymisji, pokazał uśmiechniętą buzię cherubinka, z tym chłopięco łobuzerskim uśmiechem, który spowodował, że minister wojny Jego Królewskiej Mości, powszechnie znany jest jako „Lesli“ Hore Belisha, co przeniesione na innego ministra brzmiałoby n. p. Neville Chamberlain, albo Janek Simon.

Hore Belisha był dotychczas benjaminkiem gabinetu. Mimo, że właściwie możnaby go zakwalifikować jako „starego kawalera“, każdy wyobrażał go sobie jako obiecującego młodzika, który zaczyna dopiero swą karierę, idąc w ślady Disraeliego. W porównaniu z Disraelem Hore Belisha jest rzeczywiście młodzikiem zważywszy, że Disraeli był bliski sześćdziesiątki, gdy po raz pierwszy dostał się do gabinetu. Tym niemniej jednak również i Hore Belisha długo czekać musiał na ten zaszczyt. Inni członkowie jego partii, mniej zdolni od niego, dużo wcześniej osiągnęli rangę ministerialną. Przez długie lata Hore Belisha zadowolony był z podległymi stanowiskami, dopiero podczas rządów Chamberlaina powierzono Belishy prawdziwie odpowiedzialne stanowisko. Za rządów Baldwina był on już wprawdzie ministrem komunikacji, jednak Baldwin nie chciał powierzyć mu bardziej odpowiedzialnego resortu, kierując się starą konserwatywną antypatią do wszystkiego, co błyszczy zdolnościami i inteligencją. Już Disraeli większą część życia strawić musiał na uciążliwej walce z tym typowo angielskim argumentem: że jest on za genialny i za błyskotliwy na to, by zostać — angielskim premierem. Hore Belisha który wchodzi w historię Disraeliego, którego pokój pełen jest obrazów i biustów genialnego poprzednika, postanowił uniknąć błędów tegoż. Skoro genialny popularny minister nie może liczyć na premierostwo, on pokaże swoim krytykom, że i Hore Belisha umie pracować w ciszy bez reklamy i bez fajerwerków i błyskotliwych sukcesów. Tak tedy rozpoczął się jego kadencja w ministerstwie wojny. Najbardziej dotychczas fotografowany minister zeszedł zupełnie z kroniki wielkiego światła. Człowiek, który unieśmiertelnił swe nazwisko dzięki słupom dla przechodniów tzw. Belisha bacons, który jako minister komunikacji codziennie oburzał czy zachwycał angielską publiczność jakąś inowacją, obecnie starał się koniecznie, by jak najmniej o nim pisano i mówiono. Jedynie z okazji reorganizacji sztabu generalnego, nazwisko jego powróciło na

chwile na pierwsze stronicie gazet. Krok ten jednak, jakkolwiek spotkał się z pochwałą całego kraju, ściągnął na niego klikę mściwych a wielce potężnych wrogów. Oni też w ukryciu przygotowywali grunt do srogiej zemsty. Z początku jednak popularność jego była zbyt wielka, by wrogowie mogli się odważyć na otwarty atak. Podczas gdy wszyscy ministrowie obrony narodowej znajdowali się w ustawicznym ogniu prasowej i parlamentarnej krytyki gdy przyjaciel Chamberlaina lord Swinton — musiał pod wpływem tej krytyki ustąpić z ministerstwa lotnictwa, jedynie Hore Belisha — zdawał się nietykalny. Mógł przy tym wykazać się wielkim sukcesem w dziedzinie rekrutacji, skoro liczba ochotników wzrosła trzykrotnie podczas jego rządów.

W lecie br. powinęła mu się wprawdzie noga w związku z aferą szpiegowską, kiedy to nieogłębny postępowaniem zraził on sobie wpływową grupę posłów z Winstonem Churchilllem na czele. Jakoś jednak skończyło się na upomnieniu i incydent ten mało ważny właściwie, bliski był już zapomnienia. Ale potem przyszedł ostatni kryzys. Naród angielski z przerażeniem dowiedział się o stanie obrony narodowej, o niedostatecznej liczbie armat przeciwlotniczych, jednym słowem Anglii do wiedzieli się smutnej prawdy, że kraj nie był gotowy do wojny. W rzeczywistości nie można było o to winić żadnego z ministrów, albowiem wszystko to było spuścizną socjalistycznego pacyfizmu powojennego, plus angielski optymizm... tym niemniej rozgorzyczony lud wołał głośno o ofiary, na które by można było zważyć winę. Wtedy właśnie zdymisjonowani generałowie i inni wrogowie Hore Belishy wyszli z ukrycia i przeszli do ataku. Jak to zwy-

JAKANIE

oraz inne zaburzenia mowy usuwa od wielu lat i skutecznie Zakład L. czeskiej.

Dra J. ZYKIEWICZA
WARSZAWA, MARSZAŁKOWSKA 125.

Prospekty wysyła kancelaria bezpłatnie

kle bywa w polityce, z bezprzykładnym cynizmem zaczęto Hore Belishy nagle robić wyrzuty z racji braku tego, co uchodziło właśnie za jego wadę. Otóż zaczęto porównywać okres jego rządów w ministerstwie wojny z okresem poprzednim w ministerstwie komunikacji, wołając obłudnie: „Gdzie są jego wyczyny w dziedzinie obrony narodowej, gdzie odpowiednik wojenny do „Belisha bacons“, gdzie błyskotliwe sukcesy, jakich spodziewać się należało po jego rzekomych zdolnościach? I tutaj wrogowie jego wysunęli nową wielce oryginalną tezę: Hore Belisha „skończył się“, jego energia się wyczerpała, obecnie chce on spocząć na laurach i tylko spać. To nie jest przenośnia, chodzi całkiem po prostu — o spanie. Od pewnego czasu zaczęła się w prasie pojawiać plotka, że Hore Belisha za długo śpi że przychodzi późno do biura, i dlatego nie jest w stanie niczego dokonać. Pół żartem, pół serio opowiadano sobie, że jedyny raz tej zimy minister wojny wstał o ósmej rano, gdy wszyscy ministrowie odprowadzili Chamberlaina na lotnisko przed jego wyjazdem do Monachium. Ale, głosi fama, podczas gdy inni poszli z lotniska do swoich biur. Lesli Hore Belisha wrócił w najlepsze do łóżka „I takiemu człowiekowi — wołają krytycy — powierzyć mamy obronę naszego imperium?“ Nie jest to jednak jedyny zarzut przeciwko ministrowi wojny. Jest faktem stwierdzonym, że dostawa dział jeszcze ciągle szwankuje i że cała angielska siła zbrojna nie stoi jeszcze na należytej wyżynie. Hore Belisha twierdził w parlamen-

ŚLICZNE BIAŁE RECE

Wynik stałego pielęgnowania. Po każdym myciu należy wcierać w skórę wydelikatniający i wybielający, odżywczy, chroniący przed czerwonością i opierzchnięciem

KREM
PRAŁATÓW
PERFECTION

cie, że kwestia dostawy zależy od zapłaty, a tym samym minister skarbu ponosi odpowiedzialność, jeżeli zaś chodzi w ogóle o stan armii, to minister wojny, może niechętno, a może rozmyślnie dał posłom do zrozumienia, że przy systemie dobrowolnej służby wojskowej nie można osiągnąć lepszych rezultatów. To powiedzenie tłumaczone było przez jego wrogów jako wyraz sympatii dla konkskrypcji, czy li służby przymusowej, co w Anglii oznaczało by podpisanie na siebie wyroku śmierci dla każdego ministra, któryby odważył się otwarcie stanąć po stronie konkskrypcji. I tu dochodzimy do samej rewolty, o której głośno było ostatnio w prasie. Otóż między wiceministrowie: lord Dufferin, lord Strathcona i Mr Hudson mieli pono oświadczyć Chamberlainowi, że jedyną drogą do wzmocnienia pracy nad obroną narodową zamiast konkskrypcji, jest reorganizacja gabinetu, a między innymi dymisja Hore Belishy. Ci młodzi lordowie, za którymi stoi milionowy majątek ich rodziców, jak również cała prawie konserwatywna partia — mogli sobie pozwolić na taką rewoltę, albowiem skoro i tak pracują jedynie za kulisami, ementalna dymisja nie może zaszkodzić ich późniejszej karierze. Przeciwnie, gdyby na skutek rewolty przyszło im podać się do dymisji, odeszliby oni jako bohaterowie, którzy w imię popularnego hasła dobrowolnej służby wojskowej przeciwstawili się Hore Belishy — zwolennikowi konkskrypcji. Taki wynik całej tej sprawy może być dla przyszłej kariery ministra wojny równie szkodliwy, jak jego własna dymisja.

Obecnie niewiadomo jak się skończy ta burza w szklance wody, zwłaszcza jeżeli chodzi o przyszłość polityczną Hore Belishy. Bardzo nieprawdopodobne jest, by wystąpił on zupełnie z gabinetu. Gdyby to jednak miało miejsce, przystąpiłby on do grupy malkotentów — pod przewodnictwem Edena i w konsekwencji opozycja przeciw chamberlainowska zyskałaby na sile, do czego właśnie Chamberlaina zapewne nie dopuści. Z drugiej strony zaś, jeśli Hore Belisha zatrzyma tękę ministra wojny, usłyszymy niezadługo o jakichś sensacyjnych i błyskotliwych zmianach, które uciszą teraźniejszych krytyków, ale narażą go znowu na zarzut błyskotliwości i tym samym zmniejszą się wybitnie jego nadzieje na premierostwo. Zaiste — swoistego rodzaju problem Hamleta.

JÓZEF KARMEL

FRED NOSSIG

KAROL CZAPEK

(Z wrażeń osobistych)

Widywałem Czapeka zazwyczaj w redakcji „Lidových Novin“. Zrazu dziwiłem się, że poeta o wielkim powodzeniu nie tylko literackim, posiadający wymarzone domostwo własne, wилę otoczoną pięknym ogrodem, znajdował przyjemność w spędzaniu kilku godzin dziennie w atmosferze redakcyjnej. Dopiero po bliższym zapoznaniu się z całym, rozległym zakresem działalności literackiej tego oryginalnego na wskroś talentu zrozumiałem, dlaczego ten kontakt z ośrodkiem śledzącym codzienne, rzeczywiste życie własnego narodu i ludzkości, był dla niego potrzebny.

Trzy dusze żyły w nim, trzy zasadnicze skłonności literackie, z których każda byłaby wystarczająca, by wypełnić wybitną, rozgłosną twórczość literacką, a istniejąc obok siebie, zwalczały się, tak że nielatwo mu było scharmonizować je.

Był w gruncie rzeczy myślicielem i politykiem dużej miary, stojącym na gruncie postępowego światopoglądu i najczystszej etyki. Był uzdolnionym do pisania rozpraw i dzieł filozoficznych, które odznaczałyby się bystrą logiką i z pewnością byłyby równie pouczające jak zajmujące. Lecz skłonność do twórczości poetyckiej, „die Lust zum Fabulieren“, by użyć słów Goethego, przeważała, pociągając go głów nie do koncipowania utopii filozoficznych w formie powieści lub dramatów pełnych życia, świetnej obserwacji i ciętej satyry. Obok tych wyższych rejestrów zaś mieściła się jeszcze żył ka popularnego kronikarza, który kocha lud, studiuje i przedstawia jego zwyczaje, a niemniej rozmiłowany jest w zwierzętach i roślinach, jakimi lud otaczać się lubi.

Ta trzecia skłonność była w nim taka silna, że nie chciał poświęcić jej dla twórczości abstrakcyjnej, która wzięłaby może górę, gdyby nie wyruszał się z swojej pracowni i zamknął oczy na świat. Redakcja, w której zobowiązany był pisywać co tydzień pogadanki swe, łączyła go z życiem i z światem.

W zewnętrznym wyglądzie Czapeka nie było nic, coby zdradzało na pierwszy rzut oka niepospolitość jego umysłu. Nie miał „głowy filozofa“, ani rysów „sławnego poety“. Z ogoloną swą twarzą, lekko przygarbiony, czynił raczej wrażenie typowego dziennikarza. W rozmowie dopiero przebijała się indywidualność jego. W wszystkich kwestiach, które poruszano, okazywał się prawdziwym Europejczykiem. Rozmawiając z nim, miało się zawsze uczucie, że ucieleśnia się w nim szczytowa forma kultury nie

tylko czeskiej, ale europejskiej.

Cała prasa światowa przypominała w tych dniach z okazji niespodziewanego zejścia Czapeka rozwój fenomenalnie bogatej jego twórczości. Nie zachodzi tedy potrzeba dokładniejszego analizowania na tym miejscu wielkich utopii jego, jak „Absolutum“, w którym przedstawia działanie czystego „Ducha Bożego“ w zmaterializowanym świecie ziemskim, lub „M. U. R.“, owej próby przekształcenia życia społecznego, przez wprowadzenie pracownika mechanicznego „Robota“ (— nazwa ta wynaleziona przez poetę czeskiego, przeszła potem do wszystkich języków.) W świeżej pamięci są też fantastyczne dramaty jego „Biała Choroba“ i „Matka“, wystawione w ostatnich dopiero sezonach, utwory poświęcone zagadnieniom ustroju dyktatorskiego, pokoju i wojny.

Największą popularnością w całym świecie kulturalnym cieszyły się jego felietony, w których udało mu się stworzyć niejako syntezę różnych pierwiastków tkwiących w jego duchu. Rzecz można, że nie było drugiego pisarza, który mógłby współzawodniczyć z nim w krótkich tych pogadankach, na pozór zupełnie bezprezjencyjnych, a jednak częstokroć zawierających racjonalne i etyczne rozwiązanie trudnych zagadnień życiowych. Miały one czasem formę poufnego, osobistego zwierzenia, czasem znów obserwacji zdarzenia codziennego, zawsze atoli owiewał je jakiś czar szczególny, będący emanacją sympatycznej indywidualności autora.

Chociaż miał swoje przekonania polityczne, ufundowane na jego światopoglądzie, starał się Czapek zawsze unikać dyskusji politycznych i mieszania się do polityki. Dopiero od kiedy zaognił się konflikt sudecki, przyjaciel Masaryka, autor słynnych „Rozmów“ z pierwszym prezydentem, zaczął pozuwać się do obowiązku zabierania głosu w sprawach, które poruszały nie tylko Czechosłowację, ale całą Europę. Czynił to w duchu światłego patrioty, wiernego ideałowi braterstwa ludów i pokoju. Odezwy jego do Niemców sudeckich należą do najpiękniejszych dokumentów z tego okresu wojny domowej.

W rozmowach z mną Czapek ujawniał gorącą sympatię swą dla narodu polskiego i prze powiedział, że po usunięciu niesnasek dzielących chwilowo Polskę i Czechosłowację, nastąpi trwałe porozumienie i współpraca obu państw.

Kiedy nadeszła katastrofa Czechosłowacji, Czapek podźwignął się na wyżynę wieszczka na-

rodowego i wygłosił w radio przemowę płomienną, która miała się stać jego testamentem politycznym. Oto niektóre z niej ustępy:

„To nie tylko walka o naszą ziemię, ale też walka o naszą duszę. Strzeżcie duszy waszej, nie sprzeniewierzajcie się waszej wierze: etycznych pozycji nigdy nie wolno opuszczać, cokolwiek by zaszło“.

„Nasza wiara narodowa, wiara Husytów i Komeńskiego, wiara naszych wskrzesicieli narodowych, to wiara w sprawiedliwość i w miłość Stwórcy“.

„Wierzajcie mi: dożyjemy tego, że Babilon kłamstwa i gwałtu załamie się. Nie można wstrzymać koła historii. Cała ludzkość ani nie zgłupieje, ani nie powróci do barbarzyństwa.“

„Trzymajmy się tego, co jest najsilniejsze: Nadziei na lepszy, sprawiedliwszy porządek świata“.

„Może to, czegośmy doznali, było koniecznym, by świat poznał, co go czeka. Może my właśnie przygotowujemy w tej chwili przekształcenie świata, w którym zwycięży prawda!“

Odezwa ta, o ile poruszyła do głębi szerokie masy społeczeństwa, o tyle nie była na rękę pewnym odłamom prasy, które wbrew programowi dalszej samoistności narodowej, wygłoszonemu przez nowego prezydenta i premiera C. S. R., chciałyby uczynić z kraju swego kolonię potężnego sąsiada. Wszczęto zjadliwą kampanię dziennikarską i „szepetaną“ przeciw ostatniemu poecie, kampanię, która zatrzymała ostatnio dni jego i przyspieszyła zgon. I tak ogłoszono w prasie zmyślony list byłego prezydenta Benesza, jakoby adresowany do Czapeka. List ten miał być dowodem, że Czapek pozostaje w przyjaźni z eksprezydentem, którego potępienie stało się modą polityczną.

Powalony chorobą i pełen goryczy Czapek nie opuszczał więcej domu swego. Zamknął się czego przez całe życie uczynić nie chciał. W przeddzień śmierci napisał jeszcze ostatni filozoficzno - popularny felieton swój (zamieszczony na łamach „Nowego Dziennika“), w którym przeprowadza piękną myśl. Narody wszystkie są poczciwe i chciałyby żyć z sobą w zgodzie. Tylko polityka, rządy czy reżimy rozdzielają je. Ale co robić: Narody strasznie jeszcze dalekie są od siebie. Im dłużej, tym bardziej wszyscy czujemy się osamotnieni. „Najchętniej chciałoby się wcale nie wychodzić więcej z mieszkania swego; zamknąć bramę i okiennice, no i niech ich tam... Mnie już nikt nie obchodził. A teraz możesz nareszcie spokojnie oczy zamknąć...“

7 tysięcy uchodźców żydowskich w Holandii

Amsterdam 31. 12. ŻAT. Holenderski minister sprawiedliwości dr. Goseling oświadczył, że obecnie przebywa w Holandii 7 tysięcy uchodźców żydowskich z Niemiec. Rząd holenderski postanowił wpuszczać nadal tylko dzieci z Niemiec. Uchodźcy przebywają w trzech obozach w Holandii.

Trzech nowych profesorów-żywców w Holandii

Amsterdam 31. 12. ŻAT. Trzej uczeni żydowscy uzyskali obecnie stopnie profesorskie na uczelniach holenderskich. Dr. N. G. Löwenbach mianowany został profesorem ustawodawstwa pracy na uniwersytecie w Amsterdamie. Dr. Bertold Stokwis mianowany został profesorem psychologii eksperymentalnej w Leiden, zaś uczony żydowski z Niemiec dr. D. L. Friedman mianowany został profesorem historii buddyzmu.

Rodały dla prezydenta Roosevelta

Nowy Jork 31. 12. ŻAT. Ortodoksyjna organizacja młodzieży „Young Israel“ przesłała

Ilu Żydów zagranicznych przebywa we Francji

Paryż 31. 12. ŻAT. W paryskiej prasie żydowskiej ukazała się odezwa Ogólnego Komitetu Stowarzyszeń Żydowsko-Polskich przy Związku Żydów Polskich we Francji oraz Federacji Towarzystw Żydowskich. Odezwa zwraca się z gorącym apelem do wszystkich Żydów z Polski, aby przyszli z pomocą tym Żydom polskim we Francji, którzy znaleźli się w więzieniach z tego powodu, że po otrzymaniu nakazów wyjazdu, nie zdołali opuścić Francji i zostali za to ukarani więzieniem od 1 do 6 mies. Komitet postawił sobie za zadanie niesienie pomocy tym aresztowanym i dołożenie starań, aby przygotować ich dokumenty umożliwiające wyjazd z kraju po opuszczeniu przez nich więzienia. Wszystkich Żydów polskich we Francji wezwało się do poparcia tej akcji.

prezydentowi Rooseveltowi w darze rodają, aby w ten sposób wyrazić uznanie dla ofiarnej obrony przez niego praw ludzkich.

Prezydent Roosevelt podziękował serdecznie

Paryż 31. 12. ŻAT. „Univers Israélite“ zamieszcza artykuł zawierający interesujące dane o liczbie zagranicznych Żydów we Francji. Ogółem przebywa we Francji 163.000 Żydów zagranicznych. Jeśli się weźmie pod uwagę, że liczba obcokrajowców we Francji sięga trzech milionów, zaznaczyć wypada, że sprawa obcokrajowców-Żydów posiada stosunkowo niewielkie znaczenie.

Wśród Żydów zagranicznych jest 70 tys. z Polski, 10 tys. z Rumunii, 30 z Rosji, 10 tys. z krajów Bliskiego Wschodu. Liczba uchodźców żydowskich z Niemiec wynosi 25 tysięcy, zaś z Austrii 8 tysięcy. Liczba Polaków we Francji wynosi 470 tysięcy, Włochów 880 tysięcy, Hiszpanów — 420 tysięcy, Belgijczyków — 220 tysięcy i t. d.

za dar stwierdzając, że wzruszony jest tym wyrazem uznania i przyjmuje z wdzięcznością księgę, która jest „najświętszym skarbem Izraela“.

S. L. SCHNEIDERMAN

Rozmowa z Richardem Tauberem

Pierwsze antynazistowskie oświadczenie słynnego niemieckiego śpiewaka. — Jeszcze w 1937 roku był dobrym Niemcem... — Tauber jest dumny ze swego ojca, Żyda. — Hitlerowcy żądają, by śpiewał Horst-Wessel-Lied. — Diana Napier nienawidzi faszyzmu.

(Od naszego specjalnego wysłannika)

JOHANNESBURG, w grudniu

Richard Tauber i Diana Napier

Własne kłopoty polityczne i rosnące napięcie w Europie poszły na dalszy plan w „złotym mieście”. Mamy teraz pełne lato afrykańskie, upały są nie do zniesienia, ale Johannesburg wystrój się na galę — we fra ki i gronostaje.

Długo oczekiwany tenor światowej sławy, Richard Tauber, przybył wreszcie. Na lotnisko oczekiwało go kilka tysięcy osób, a ponieważ prawie każdy mieszkaniec Johannesburga ma własny samochód, odwozowała go do miasta długa karawana kilku tysięcy aut.

Tauber coraz to wychylał się z samochodu i swym „Pathe - Baby” filmował nieprawdopodobnie długi pochód różnokolorowych aut.

Bilety na pięć pierwszych koncertów były już wysprzedane, gdy Tauber śpiewał jeszcze w Melbourne, skąd przybył aeroplanem do Johannesburga. To też musiał od razu przesunąć swoje koncerty w Brazylii na cały miesiąc i dać w Johannesburgu drugi cykl koncertów za drugich pięć tysięcy funtów...

Cały Johannesburg śpiewa teraz pieśń Straussa „O, Wien, du mein Wien!...” która w mistrzowskiej interpretacji Richarda Taubera przelastoczyła się w rodzaj elegii po jego rodzinnym Wiedniu, straconym teraz dla niego, niewiedomo na jak długo...

I nie tylko biali mieszkańcy Johannesburga śpiewają tę piosenkę, również murzyni grają

jej melodię na papierowych harmoniach.

Drugą pieśnią, w której zachwyceni melomani usłyszeli symboliczne nawiązanie do naszych czasów i do osobistej tragedii Taubera — utraty kraju ojczystego — była aria z opery Mehula „Józef w Egipcie”, rozpoczęła się od słów: „Vaterland, dich musst ich jung verlassen!...”

Po drugim koncercie otrzymał Tauber od tutejszych nazi list pełen wzywisk, zawierający żądanie, aby śpiewał „Horst - Wessel - Lied”. Do listu załączone były nuty i tekst ze słynną strofą, jak to „jüdisches Blut vom Messer spritzt”.

Niedługo po tym wypadku w angielskich pismach Johannesburga ukazały się jakby demonstracyjnie nowe szczegóły biografii Richarda Taubera, gdzie podkreślono jego żydowskie pochodzenie. Szczegóły te zostały ogłoszone na specjalne życzenie Taubera.

Również podczas rozmowy ze mną pierwsze słowa wielkiego tenora brzmiały:

— Mój ojciec był Żydem i jestem z tego dumny!

I nie tylko sam Tauber, ale także jego żona, czysta aryjka, młoda aktorka angielska, Diana Napier, gorączkowała się przeciw podlegaczom rasistowskim. Podczas gdy sam Tauber wykazał zresztą znacznie większą powściągliwość podkreślając, że nie ma nic wspólnego z polityką i że artyści w ogóle nie powinni się wtracać do spraw politycznych, żona jego, nie obawiając się ostrych uwag politycznych stwierdziła, że w krajach faszystowskich sztuka znajduje się w stanie upadku, a obecny teatr niemiecki to po prostu „kwatsch” — wykrzyknęła to specyficznie niemieckie słowo swym angielskim akcentem...

Ale oto Tauber nagłym ruchem poprawił monokl w oku, jak gdyby obawiał się, że pęknie od nerwowego skurczu twarzy, i swym donośnym głosem prawie wykrzyknął na wielką salę kawiarni „Carlton”:

— Hitler zabrał mi Wiedeń i Berlin, ale uzyskałem za to cały świat! Nigdy nie ubiegłem się o powodzenie zagranicą. Wydawało mi się że muzyka zaczyna się i kończy we Wiedniu i Berlinie. Moja lojalność w stosunku do Niemiec, a nawet już do Niemiec hitlerowskich szła tak daleko, że z moich zagranicznych koncertów płaciłem normalny podatek dochodowy i tak naprzykład w roku 1937 wpłaciłem do niemieckiej kasy skarbowej 3600 funtów szterlingów. Ale to nie po-

Przebieg od **BOL'J GŁOWY**
DLA DOROSŁYCH I DZIECI
KOWALSKINA
Jest się również
**PRZY PRZEZIEBIENIU
GRYPY I KATARZE**

wstrzymało hitlerowców od skonfiskowania mego majątku, a „Stürmer” oskarżył mnie nawet o „Rassenschande” bo w Kopenhadze na lotnisku sfotografowałem się z czarną tanerką Józefiną Baker.

Richard Tauber przechodzi do swej biografii i opowiada mi, że ojciec jego był wielkim aktorem i zajmował stanowisko kierownika teatru artystycznego w Linz, a potem w Chemnitz. Napisał też szereg utworów dramatycznych, które były w swoim czasie wystawiane na różnych scenach.

— Jestem bardzo dumny z mego ojca — powtórzył z naciskiem — ale co wspólnego może mieć żydowskie pochodzenie mego ojca lub chrześcijańskie pochodzenie mojej matki z moim głosem? Szaleństwo podziału sztuki na aryjską i niearyjską nie potrwa długo i zniknie równie szybko, jak się zrodziło.

Richard Tauber opowiada mi, że napisał ostatnio dwie nowe operetki, które wkrótce zostaną wystawione w jednym z europejskich ośrodków muzycznych. Otrzymał też zaproszenie na kilka koncertów symfonicznych do Ameryki, gdzie wykona głównie utwory Schuberta i Mozarta.

Przy pożegnaniu Tauber z zainteresowaniem mówił o nowym ośrodku muzycznym w Tel Awiwie, powstałym przy współudziale mistrzów tej miary, co Toscanini i Huberman. Zaznaczył też, że po spożyczeniu swych zakontraktowanych koncertów uda się na tournée do Palestyny.

Tego samego wieczoru, na ostatnim pożegnalnym koncercie mieliśmy okazję usłyszeć Richarda Taubera nie tylko jako jednego z największych współczesnych tenorów, ale też jako pianistę, wykonyującego swe własne kompozycje i wreszcie jako dyrygenta, energicznie trzymającego pod swą batutą wielką johannesburską orkiestrę symfoniczną.

Tauber nie zeszedł jednak ze sceny zanim nie odśpiewał na ogólne żądanie pieśni: „O, Wien, du mein Wien!...”

LISTY KOMPOZYTORÓW NIEMIECKICH

Nakładem nowego wydawnictwa amsterdamskiego „Forum” utworzonego przez wygnane z Niemiec słynne i czołowe firmy księgarskie Fischer, Lange i Querido ukazał się dopiero (z datą r. 1939) niezwykle interesujący zbiór wybranych listów 12 największych kompozytorów niemieckich, co jest równoznaczne z największymi kompozytorami świata w ogóle. Tak mianowicie wynika z historii muzyki od Bacha do Brahmsa, na długo oczywiście przed nastaniem Trzeciej Rzeszy. Poza bowiem Henrykiem Schützem, dziś już mało znanym mistrzem z czasów trzydziestoletniej wojny, rozpoczynającym korowód tej antologii memoriałem do Elektora Saskiego — nazwiska Bacha, Händla, Glucka, Haydna, Mozarta, Beethovena, Webera, Schuberta, Mendelsohna, Schumana, Wagnera i Brahmsa mówią same za siebie i stanowią najwyższy Olimp muzyczny, w którym brak tylko jeszcze z owych czasów Chopina, Brucknera, Verdiego i może dwóch lub

trzech innych.

Przy omawianiu powyższej książki uderza dziwny, a jednak nader charakterystyczny fakt, że wydawcą jej, jest Żyd, znakomity muzykolog i krytyk muzyczny, Alfred Einstein, współpracownik wielu fachowych muzyków, a także codziennych czasopism niemieckich przedhitlerowskich, wydawca leksykonu muzycznego Riemana i Nowego Leksykonu muzycznego, doskonały znawca historii muzyki instrumentalnej. Jest on zarazem autorem niezwykle interesującej i świetnie napisanej przedmowy do tych listów obejmującej 22 stron i stanowiącej poważne studium porównawcze i krytyczne z doskonałymi charakterystykami owych autorów — oraz objaśnień historycznych do każdego listu z bardzo obfitym materiałem biograficznym odnoszącym się nie tylko do autorów, ale także do adresatów, jak również i do osób oraz zdarzeń wspomnianych w tych listach. W przedmowie znajdują się zdania, między

wierszami których można się doczytać motywów, które kierowały Einsteinem przy wydanu tego wyboru listów kompozytorów właściwie niemieckich. Widać, że szukał on niejako antidotum i pocieszenia z powodu wielkiego zaniku kultury muzycznej i ogólnej, jak panuje obecnie wszędzie w Niemczech wskutek zwalczania wszelkiej swobody duchowej i kneblowania wolności wypowiedzania się, umundurowania sztuki, co niewątpliwie wytrzebiło tam na dłuższą metę naturalny prąd rozwoju, a nawet powstawanie wielkich talentów muzycznych na miarę tamtych. Ostatni z nich, Ryszard Strauss osiągnął szczyt i zesterzał się zanim jeszcze ten obecny wiatr powiał. Duch jaki przenikał tamtych wszystkich mistrzów jest tak z gruntu inny od dzisiejszego i tak w niczym do niego nie podobny, że właściwie nie może i nie powinien być z nim zestawiony, jak gdyby pochodził z innego lepszego świata.

Wykazuje też Einstein bardzo słusznie i wnikliwie, że muzyka tych wielkich kompozytorów (nawet Webera i Schumana) nie jest niemiecka, a mieści w sobie tyle pierwiastków obcych, z uwagi na pochodzenie, wykształcenie, upodobania i style, zwłaszcza zaś u pierwszych z nich, którzy kładli fundamenty pod ten obrzydliwy wspantiały gmach, że o jakimś specyficznym i wyraźnym niemieckim charakterze nie ma mowy. Słusznie się

Dziś w niedzielę 1-go stycznia Uroczysta Premiera w kinie „APOLLO“ Niedostępny majstersztyk francuskiego kunsztu i sztuki. Najświetniejszy film świata

POLA ELIZEJSKIE

ich czele popularny i głośny pisarz, autor i reżyser

SACHA GUITRY

Lucien Baroux — Jacqueline Delubac — Jeanne Bollet — Germaine Dermoz — To prawdziwy triumf kinematografii światowej.

PORANKI Z POWYŻSZEGO FILMU 1, 6, 7 i 8 b. m. — Ceny miejsc od 50 groszy.

Potężne widowisko, wyczarowane w blasku mistrzowskiej piękna — W tym czarodziejskim obrazie występuje świetny zespół 80 gwiazd i asów francuskiej sceny i ekranu — a na

Bestialski morderca skazany na bezterminowe więzienie

Częstochowa, 31. 12. (H) W Sądzie Okręgowym w Częstochowie rozegrał się w dniu dzisiejszym epilog ponurej tragedii biednej handlarki żydowskiej z Janowa Rajzli Waksman, która w dniu 28 listopada b. r. padła ofiarą ohydneho mordu rabunkowego na drodze wiejskiej, prowadzącej do wsi Śmiertny Dom...

„Bohaterem“ dnia był oskarżony Jan Habros, 21-letni, niepozorny, szewc wiejski. Oskarżony wnosi przed rozpoznaniem sprawy o wyznaczenie mu obrońcy z urzędu. Sąd jednak, podzieliwszy zarzut prokuratora, że we właściwym terminie oskarżony o to nie wniósł, wniosek jego pozostawił bez uwzględnienia.

W świetle aktu oskarżenia zbrodni, o której popełnienie oskarżony jest Jan Habros, przedstawia się następująco:

W dniu 28 listopada b. r. oskarżony Habros, wiedząc o tym, że Rajzla Waksman każdego po niedzieli nad ranem udaje się do okolicznych wsi celem zakupienia nabiału od chłopów, oczekiwał ją na drodze, prowadzącej z Janowa do pobliskiej wsi Okraglik. I w rzeczywistości około godziny 6-tej rano jadąc rowerem na szosie, natknął się oskarżony na Waksmanównę, ale w przygotowanym planie zbrodni natrafił na nieuczekowaną przeszkodę. Waksmanówna bowiem nie była sama. Towarzyszyła jej 11-letnia Fajgla Knobler, siostrzenica zamordowanej.

Habros zszedł z roweru i wszczął z przysłą ofiarą rozmowę, w ciągu której, chcąc pozbyć się niewygodnego świadka, zwrócił się do Knoblerówny, by wróciła do Janowa, gdyż spóźni się do szkoły. Gdy ta „rada“ nie poskutkowała, oskarżony decyduje się nawet w obecności Knoblerówny na realizację swego nieczystego planu. Dobyty z kieszeni młotkiem uderza Waksmanównę w głowę, żądając od niej pieniędzy. Po pierwszym ciosie, leżąc na ziemi, wyjmując Waksmanówna zza bluzki całą posiadaną gotówkę w kwocie 25 zł. i wraz z portmoneką daje ją swemu oprawcy, oświadczając, że opowie o tym ludziom na wsi. W odpowiedzi na to, oskarżony leżąc na ziemi kobietę, uderza w głowę młotkiem z taką siłą i siłą, że z twarzy denatki zostaje jedna krwawa masa. Jak wynika z sekcji zwłok, morderca zadał swej ofierze siedem ciosów, z których każdy był śmiertelny.

Świadek zbrodni Knoblerówna, widząc, jak Habros znęca się nad jej ciotką, wszczynając krzyk. Wtedy to oskarżony uświadamia sobie, że to dziecko zdradzi go, i postanawia usunąć jedynego świadka zbrodni. Uderzeniem młotka trafia dziewczynkę w głowę, powodując jej strzaskanie lewej kości jar-

mowej. Tylko dzięki szczęśliwemu zbiegowi okoliczności, Knoblerówna mimo tego ciosu, który lekarze uznali za śmiertelny, zdołała wydrzeć się śmierci. Pozostawiając swe ofiary Habros udał się do domu do wsi Okraglik i tam ukrywając narzędzie zbrodni i zmieniając okrywioną kurtkę, pojechał do Przyrowa. Za zrabowane pieniądze kupił wódkę, sok i 16 czekoladek... i z tym prezentem udał się do swej narzeczonej. Tu został ujęty.

Na rozprawie Habros przyznał się do winy; twierdził jednak, że w chwili zbrodni był pijany, a Waksmanówną zamordował dlatego, że po otrzymaniu 25 zł. od niej, które mu była dłużna, ta ostatnia obraziła go, wołając nań „cham“ i „rabuś“.

Sosnowiec pod znakiem pikietarzy

Sosnowiec, 31. 12. (K) W miejscowym organie endeckim, a ostatnio ozonowym „Kurierze Zachodnim“ ukazał się artykuł, podpisany przez „Związek Polski“, poświęcony pikietowaniu sklepów żydowskich w Sosnowcu. W artykule tym „Związek Polski“ zapowiada dalsze pikietowanie sklepów i wyraża swą wdzięczność dla organów policji za skuteczne pilnowanie pikietarzy przed „agresją żydowską“ oraz dla tych wszystkich, którzy przyczynili się do powodzenia tej akcji, nie szczędząc przy tym pochwał pod adresem ludności za wyrobione poczucie patriotyczne i za przyjęcie z pomocą pikietarzom w formie szklanki gorącej herbaty itp.

Faktycznie od dwóch tygodni trwa w Sosnowcu pikietowanie sklepów żydowskich. Szczególnie pikietowane są sklepy na ul. 3-go Maja, gdzie mają swe interesy przywódcy Stowarzyszenia Kupców Polskich, zaś obok sklepów przylegających do interesu prezesa Związku Polskiego Br. Garlińskiego uwijało się aż 6 pikietarzy w chwili, gdy gdzie indziej ustawiono po jednym pikietarzu na kilka sklepów... Pikietowane były przeważnie sklepy uznane za konkurencyjne dla przywódców „Związku Polskiego“ i sprawy te były niejednokrotnie przedmiotem burzliwych obrad członków tego związku, którzy jawnie zarzucają p. Garlińskiemu, że cała prowadzona przez niego akcja służy jego prywatnym interesom i jego poplecnikom.

Zarzuły te znajdują pełne potwierdzenie w różnych faktach. Otóż p. Garliński jest również właścicielem kina „Zagłębia“, uczęszczanego przez duży odsetek Żydów i pierwsze pikietki ustawione były koło kina „Patria“, przy czym nie pomógł

Knoblerówną uderzył dlatego, że... „krzyczała coś po żydowsku“.

Dreszcz zgrozy przechodzi przez salę, gdy przed Sądem staje sprowadzona ze szpitala niedoszła ofiara Habrosa, cudem tylko ocalona Fajgla Knobler, 11-letnia dziewczynka. Ma ona twarz obandażowaną. Jednak spoza gazy widać oszepeconą na zawsze twarzyczkę. Słabym, dziecięcym głosem maluje dziewczynka przed Sądem tragiczny przebieg zajścia...

Niemniej tragiczne są chwile, kiedy przed podium sędziowskim składają swe zeznania 70-letni ojciec i 65-letnia matka zamordowanej, których był żywicielką...

Dokładny przebieg zbrodni odtwarza na podstawie przeprowadzonego dochodzenia st. przodownik służby śledczej Jan Lipnacki, który wystawia oskarżonemu świadectwo pijaka i awanturnika.

Prokurator w blisko godzinnym przemówieniu odmalował sylwetkę oskarżonego i podłoże zbrodni. W konkluzji prokurator oświadcza, że kara, której zażąda dla oskarżonego nie będzie tylko odwetem za popełnione przestępstwo, lecz winna to być kara, która zabezpieczy społeczeństwo przed jednostką niebezpieczną, a taką karą jest całkowita eliminacja jednostki o takim morale, a więc kara śmierci.

Oskarżony w ostatnim słowie prosił Sąd o jak najłagodniejszy wyrok.

Po naradzie Sąd ogłosił wyrok, skazujący Jana Habrosa na karę dożywotniego więzienia.

właścicielom pp. Binderom nawet „dokooptowany“ współnik-aryjczyk p. Marcinkowski, pod firmą którego kino figuruje obecnie. Widzowie nie byli wpuszczani przez pikietarzy, którzy nie cofali się nawet przed użyciem siły. O innych faktach lepiej nie pisać...

W pierwszych dniach klientela ulegając terrorowi pikietarzy, którzy rekrutowali się nie z najlepszego środowiska, unikala pikietowanych sklepów. Gdy akcja przeciągała się, niektórzy zaczęli wykazywać cywilną odwagę i niejednokrotnie dochodziło do starć pomiędzy kupującymi a pikietującymi. Prawdą jest również, że do wielu kupców żydowskich zwracano się z prośbami, by sobie urządzali tylne wejścia. Na ul. Warszawskiej po skończonym „urzędowaniu“ jeden z pikietarzy wszedł do sklepu ofiary i we wzruszających słowach przeprosił go za krzywdę, wyjaśniając, że ojca zmuszają do tego, by on poszedł piketować...

Ludność żydowska nie wyciąga jednak morału z tej akcji odwiedzając tłumnie kino „Zagłębie“. Właściciel pewnej popularnej kawiarni na ul. 3-go Maja w Sosnowcu, uczęszczanej wyłącznie przez Żydów, uruchamiając kawiarnię w Dąbrowie Górniczej, wypuścił na miasto afisze o jej aryjskości, używając przy tym zwrotu niebardzo smacznego pod adresem Żydów. Początkowo społeczeństwo zareagowało jak się należy, ale wystarczyło, że właściciel ogłosił w jakimś piśmie żydowskim oświadczenie, że w jego lokalu (naturalnie w Sosnowcu) wszyscy są mile widziani, by znów Żydzi tam uczęszczali, zapominając o „aryjskich“ afiszach w Dąbrowie...

też pyta Einstein, co w Eroice, IX. symfonii, lub w cis-moll kwartecie Beethovena jest „rheinisch“. Wiemy dziś np., że Weber, nazwany przez Wagnera najbardziej niemieckim muzykiem, miał bakkę Francuzkę, że w „Wolnym Strzelcu“ jest dużo naśladownictwa wzorów włoskich i francuskich a niemieckie jest tylko libretto i akcja. Brak cechy i stempla niemieckiego, jak wogóle charakteru odrębnego muzyki narodowościowej zd. m. nie tylko nie jest wadą, lecz przeciwnie, niezwykłą siłą i zaletą wspaniałej twórczości wspomnianych 12 mistrzów, obejmującej okres blisko 200-letni, twórczości niezwiązanej z żadnym specjalnym nastawieniem narodowym, jasnej i ciepłej jak słońce i rozumiałej nie tylko dla wybrańców pewnej uprzywilejowanej klasy, narodowości czy rasy, ale dla każdego człowieka obdarzonego zdolnością percepcji muzycznej. Dlatego też jestem przekonany, że należy się odnosić ze znacznym krytycyzmem do propagowanych prądów twórczości muzycznej świadomości narodowościowej, których dość problematyczne wyniki również nie bardzo przemawiają za taką tendencją.

Towarzystwo, w które nas wprowadzają te wybrane listy jest pod każdym względem pierwszorzędnym, przede wszystkim już z uwagi na samych ich autorów, którzy stanowią śmietankę kulturalną owych czasów. Poza tym cesarze, królowie i księżta, stanowiący kompozytorów XVII,

XVIII. i początku XIX w. stałe tło wielkiej działalności muzycznej występują i tu w listach Bacha, klasyków wiedeńskich i Wagnera. Poza tą niezawinioną i niezaskonaną rodową arystokracją spotykamy na każdym kroku najwyższą arystokrację ducha wszystkich dziedzin. A więc przede wszystkim Goethe, do którego pisze 28-letni Schubert, przesyłając mu kilka swych nieśmiertelnie pięknych pieśni natchnionych liryczną Olimpijczyką. Na list ten nie nadeszła niestety żadna odpowiedź, mimo zapewnienia Schuberta, że zwróci uwagę na te kompozycje stanowiłoby najpiękniejsze zdarzenie w życiu piszącego. Ekscelencja weimarski nie poznał się na geniuszu Schuberta — wołał Zeltera. O Goethem opowiada też szeroko i pięknie w liście do rodziny swej 21-letni Mendelssohn, bawiący wówczas z kilkudniową wizytą u 81-letniego autora Fausta. Do Hebbela pisze Schuman, do skrzypcowego mistrza nad mistrze Joachima — Brahms, do wielkiego dyrygenta H. Richtera — Wagner, do dostojnej niewiasty i pianistki Klary Schuman jej mąż, a później Brahms, do wielkich firm nakładowych, Breitkopfa i Härtla, Simbrocka, Artaria i t. d. cały szereg w rozmaitych sprawach. Piękna jest w tym wielkim i pięknym salonie muzycznym oczywiście obficie zastąpiona. Różnorodny styl, zwroty, języki, z oryginalną pisownią, wyrażeniami, błędami ortograficznymi i omyłkami wprowadzają

interesujący i zabawny moment. Okazuje się np., że w słynnym „Testamencie Heiligenstadzkim“ Beethovena nazwa miejscowości jest błędnie napisana: Heiglstadt. Niezwykle interesującym jest list 60-letniego „papy Haydna“ w roli emerytowanego kochanka do Luigi Polzelli, śpiewaczki, żony skrzypka w orkiestrze na dworze ks. Esterhazy'ego którą (tj. cudzą żoną i orkiestrą) dyrygował Haydn, jako nadworny kapelmistrz. W objęciach tej o 30 lat młodszej damy szukał Haydn pocieszenia po mękach swego małżeństwa z prawdziwą Ksantypą, którą nazywa w owym liście „piekielną bestią“ i u której doszukał się nieślubnego syna. Wspaniałym aktem dyplomacji muzycznej są listy Händla jak również niezwykły list Brahmsa do Wagnera z r. 1875, w którym Brahms odmawia wydania Wagnerowi manuskryptu sceny Wenery z „Tannhäusera“.

Jednym słowem zbiór ten — nie pierwszy w tej dziedzinie stanowi skarbnicę poznania ludzi i stosunków na szczytym może odcinku jednak niezwykle fascynującym i bezpowrotnie minionym. Piękna szata bibliograficzna książki przyczynia się do prawdziwej radości z tej lektury wzbudzającej równocześnie gryzącą gorycz, że tak strasznie — tempora mutantur.

DR. HENRYK APTE

PRZEGLĄD GOSPODARCZY

Wskaźniki cen hurtowych w listopadzie

Ogólny wskaźnik cen hurtowych w listopadzie 1938 r. wyniósł 54,6 (podstawa 1928 = 100) wobec 54,8 w październiku 1938 i 58,4 w listopadzie 1937 r.

Poniżej podajemy wskaźniki cen hurtowych grup specjalnych w listopadzie 1938 r. (podstawa = 1928 = 100; pierwsza liczba w nawiasie oznacza wskaźnik za październik 1938 r., druga — za listopada 1937 r.):

żywność i używki 52,0 (52,5 — 57,1), nabywane przez spożywców 58,6 (58,4 — 60,9);

artykuły rolne krajowe 47,1 (47,7 — 52,9), sprzedawane przez rolników 40,6 (41,0 — 49,1), w tym ziemniaki 35,5 (35,7 — 51,2);

artykuły przemysłowe 57,1 (57,0 — 59,6), surowce 55,5 (55,1 — 60,0), półfabrykaty 56,6 (56,6 — 58,2), wyroby gotowe 58,8 (58,9 — 60,8), w tym dla konsumpcji 55,6 (55,8 — 58,8);

surowce i półfabrykaty przemysłowe 56,2 (56,0 — 59,0), uzależnione od zagranicy 41,0 (41,0 — 44,5), skartelizowane 77,3 (77,4 — 77,7);

materiały budowlane 54,7 (54,8 — 54,6);
artykuły przemysłowe, nabywane przez rolników 64,4 (64,5 — 65,8).

Zryczałtowany podatek obrotowy od nawozów sztucznych

W opinii złożonej Ministerstwu Skarbu w sprawie projektu rozporządzenia o pborze scalonego podatku obrotowego od sprzedaży nawozów sztucznych Związek Izby Przemysłowo-Handlowych m. in. podkreślił niewspółmierność wysokości projektowanych stawek podatkowych (od 4,2 proc. do 4,6 proc.) dla nawozów sztucznych produkowanych w kraju w stosunku do znacznie niższych stawek przewidzianych w ustawie o podatku obrotowym.

Według obliczeń Związku Izby najwyższa stawka przy scaleniu podatku od obrotów nawozami sztucznymi nie może przekraczać 2,8 proc.

Rękawiczki polskie zamiast czeskich

Wśród szeregu gałęzi przemysłu czeskiego, które po odłączeniu Sudetów znalazły się w granicach III Rzeszy, wspomnieć należy również i o przemyśle rękawicznym. Przemysł ten był bardzo silnie rozbudowany i stanowił jedną z podstawowych gałęzi czeskiego eksportu włókienniczego, zwłaszcza na rynki zamorskie. Wartość wywozu rękawiczek czeskich na rynek Stanów Zjednoczonych wynosiła kilkanaście milionów dolarów rocznie. Obecnie rząd czeski projektuje ułatwienie rozbudowy tego przemysłu w granicach obecnej Czechosłowacji, w celu umożliwienia przemysłowi czeskiemu utrzymania nadal tego eksportu. Należy zaznaczyć, że likwidacja konkurencji czeskiej w tym przemyśle na rynku amerykańskim umożliwiła polskiemu przemysłowi włókienniczemu czę-

Okres obniżki składek ubezpieczeniowych należy przedłużyć

W dniu 30 marca 1939 r. traci moc obowiązującą ustawa o czasowym obniżeniu składek za ubezpieczenie społeczne, która miała na celu zwiększenie siły nabywczej szerokich warstw ludności. Okres składek ulgowych rozpoczęty z początkiem 1936 r. miał być również wykorzystany do przeprowadzenia prac nad reformą obecnego systemu ubezpieczeń społecznych jednak sprawa ta nie posunęła się naprzód. Związek Izby Przemysłowo-Handlowych zwrócił się do Ministerstwa Opieki Społecznej, z wnioskiem o przedłużenie okresu obniżki składek ubezpieczeniowych do dnia 31 marca 1940 r. przy czym do tego terminu powinna już być przeprowadzona reforma systemu ubezpieczeń społecznych, którą, zapewniając konieczną i realną pomoc warstwom ekonomicznie słab-

szym, brała jednak pod uwagę rzeczywiste możliwości ekonomiczne Państwa.

Za przedłużeniem o dalszy rok okresu obniżki składek przemawia fakt, iż zarządzenia wyjątkowe, zwiększające obciążenia z tytułu podniesienia norm podatku dochodowego i wprowadzenia podatku specjalnego nie zostały dotychczas cofnięte, a związane z tym ulgi w innych dziedzinach zostały nadal utrzymane.

Powrót w chwili obecnej do poziomu składek z przed 1. I. 1936 r. przyniosłby życiu gospodarstwu i światu pracy zwiększenie ciężarów z tytułu ubezpieczeń społecznych, nie usuwając podnoszonych obaw co do możliwości wywiązania się w przyszłości ubezpieczeń długoterminowych z ich obowiązków ustawowych.

Postulaty podatkowe rzemiosła

Dnia 29 grudnia ub. r. odbyło się w Związku Izby Rzemieślniczych posiedzenie zwołane w celu opiniowania projektów rozporządzeń wykonawczych Ministra Skarbu, dotyczących zryczałtowanego podatku obrotowego i podatku dochodowego, które to projekty po wprowadzeniu odpowiednich uzupełnień zostały przez komisję przyjęte.

Najważniejszym z uzupełnień wprowadzonych przez komisję do projektu rozporządzenia o ryczałcie podatku dochodowego był wniosek rozciągnięcia pboru ryczałtu na obszar całego państwa.

Celem tego wniosku jest zryczałtowanie dodatku komunalnego, z tym, aby dodatek nie przekraczał sumy państwowego podatku dochodowego.

Omówiono również konsekwencje wynikające z wchodzącej w życie od dnia 1. I. 1939 r. ustawy o podatku obrotowym, ze szczególnym uwzględnieniem warsztatów rzemieślniczych.

Ponadto komisja stwierdziła konieczność jak najszybszego wydania przez Ministerstwo Skarbu rozporządzenia zwalniającego od podatku obrotowego najdrobniejszych rzemieślników.

ściowe opanowanie pozycji, zajmowanych dotąd przez Czechy. W związku z tym właśnie fabryki rękawiczek w Polsce otrzymały zamówienia przynajmniej o 200 proc. większe aniżeli w r. ub., co nie tylko pozwala na normalne zatrudnienie fabryk, ale umożliwia również zwiększenie produkcji chałupniczej.

Nowe zwyczaje giełdowe w Polsce

Z dniem 1 stycznia 1939 r. obowiązywać będą przy transakcjach giełdowych nowe warunki opracowane i ujednostajnione przez Radę Związku Giełd Zbożowo-Towarowych w Polsce.

Nowe warunki zatwierdzone zostały przez wszystkie krajowe giełdy zbożowo-towarowe.

Ustawodawstwo gospodarcze

Ukazał się Nr. 102 Dziennika Ustaw R. P. z 29 grudnia 1938 r., w którym opublikowano na-

stępujące rozporządzenia o charakterze gospodarczym:

rozp. ministra Skarbu z 12 grudnia 1938 r. w sprawie ustalenia pozycji taryfy celnej przyzwowej dla towarów, których przynależność taryfowa wzbudza wątpliwość (poz. 675);

rozp. ministra Skarbu z dnia 19 grudnia 1938 r. wydane w porozumieniu z ministrami: Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i R. R. — o obniżeniu ceł wywozowych na niektóre artykuły gdańskiego przemysłu, gdańskich rękodziel i gdańskiego rolnictwa (poz. 676);

zarządzenie ministra Komunikacji z dnia 21 XII. 1938 w sprawie nadania koncesji na eksploatację normalnotorowej kolei do użytku publicznego z Jaworzna do Szczakowia (poz. 677);

obw. ministra Rolnictwa i R. R. z dnia 13 grudnia 1938 w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. w sprawie uregulowania obrotu zwierzętami gospodarskimi i drobiem oraz obrotu hurtowego mięsem (poz. 678).

TO I OWO

Książka telefoniczna za 100 dol.

Magnaci nowojorscy z 5-tej Avenue, z Park Avenue i z innych dzielnic zostali w ostatnich czasach zasypani nawałą reklam, ofert, próśb i zgłoszeń telefonicznych. Fakt ten wywołał istny popłoch wśród uprzywilejowanych „dziesięciu tysięcy”, gdyż zarówno adresy jak i telefony tych osób są zastrzeżone i nie znajdują się w tej książce telefonicznej Nowego Jorku. Kto, jakim cudem zdołał przerwać tę obręcz tajemnicy na około magnaterii finansowej? Zwyczajem ojczyzny Pinkertona powierzono rozwikłanie zagadki zdolnemu detektywowi. Ten wziął się do roboty, pracował dość długo, aż wreszcie po nitce dotarł do kłębka. Otóż niejaki J. Fergusson zebrał dokładny spis adresów i telefonów wszystkich nowojorczyków, których dochód roczny wynosi więcej niż 200.000 dolarów. Spis ten wydrukował w postaci książki telefonicznej i... sprzedawał go chętnym firmom i osobom prywatnym, po cenie 100 dolarów za egzemplarz. Wysprzedał cały nakład w ilości 5000

egzemplarzy za niebyłą sumę pół miliona dolarów. Dotarcie do źródła „przykrości” wyrządzanych magnatom nowojorskim przez sprytnego Fergussona nie doprowadziło jed-

nak do niczego, gdyż wydanie prywatnej książki telefonicznej nie stanowi przestępstwa. To też milionerom nie pozostaje nic innego, jak zmienić numery telefonów.

Stajemy się coraz wyżsi?

Instytut Antropologiczny w Londynie przeprowadził szereg badań nad wzrostem człowieka, przy czym materiałem do obserwacji było 70.000 rodzin, których miejscem zamieszkania był zarówno Londyn, jak inne miasta oraz wieś. Z przeprowadzonych badań i pomiarów wynika, iż w 90 proc. wypadków synowie „przerastali o głowę” swych ojców. Tym razem dosłownie, nie w przenośni. Niektórzy antropologowie angielscy wysnuwają stąd wniosek, iż jest to tendencja stała choć odbywająca się w powolnym tempie. Profesor Woodruffe wyraził się nawet, iż „za 5000 lat ziemię naszą zamieszkiwać będzie rasa olbrzymów, których przeciętna wysokość wyniesie nie mniej niż 2 i pół metra! 5000 lat! — wystarczający kawałek czasu dla fabrykantów łóżek i innych sprzętów domowych, by zdążyli się przygotować do fabrykacji mebli dla gigantów.

KUPON ZASTĘPCZY

którym zastąpić można każdy brakujący kupon od 1 19

I. KONKURS ZIMOWY dla Czytelników „NOWEGO DZIENNIKA“

Pensjonaty:

„Goplana” w Szczyrku
„Jedynaczka” w Rabce
„Nemn” w Zakopanem
„Źółka” w Rabce

Zawiadaniem

P. T. Panie, 12 Z DNIEM 15 GRUDNIA PRZENIOSŁAM SWOJ „SALON MÓD“ na UL. GRODZKA 3 II P.

Polecam się nadal łaskawym względem i posostaję

z poważaniem

HELENA PEIPER-REICHOWA.

STYCZEN

Wschód słońca

7 53 m

1

Zachód słońca

3 30 m

NIEDZIELA

10 Tejwes 5699

Keren Hajesod — Kofer Haam

Przypomina się na tej drodze komitetom i mężom saurania w Rozwadowie, Tarnobrzegu, Mielcu, Leżajsku, Rudniku, Nisku, Ulanowie, Przeworsku i Łańcucie, że w dniach najbliższych odwiedzi te miejscowości tow. Dr. Józef Finkelstein celem przeprowadzenia akcji Keren Hajesod-Kofer Haam. Uprasza się o poczynienie niezbędnych przygotowań w myśl naszych pism z 27. XII. 1938, aby tej akcji zapewnić zasłużony sukces.

Jubileusz

Wacława Nowakowskiego

W bieżącym roku upływa 30 lat pracy scenicznej jednego z najbardziej cenionych i zasłużonych artystów naszej sceny Wacława Nowakowskiego. W związku z tym uroczystość jubileuszowa odbędzie się w teatrze im. J. Słowackiego w dniu 5 stycznia 1939 r., gdzie wystawioną zostanie pięćbasz dramatyczna „Zaczarowane koło“ Lucjana Żuławskiego, w której czcigodny jubilat kreuje postać Wojewody.

Celem uczczenia bardzo zasłużonego i powszechnie lubianego artysty zawiązał się Komitet Obywatelski pod przewodnictwem b. min. inż. H. Dudka, w skład którego weszli reprezentanci miasta, obywatelstwa, sfer literackich i teatralnych. Między powziętymi uchwałami Komitet postanowił wydać na dzień jubileuszu odpowiednią publikację poświęconą Jubilatowi, na którą złożą się artykuły A. E. Balińskiego, J. A. Gałuszki, Z. Leśnodorskiego i J. Wiśniewskiego. — Po uroczystym przedstawieniu „Zaczarowanego koła“ odbędzie się w restauracji Grand Hotelu wspólna wieczerza.

Zgłoszenia udziału w uroczystościach przyjmuje prof. Tadeusz Kremer, Batorego 4a. (tel. na miejscu). Komitet zwraca uwagę, że bilety zarezerwowane na przedstawienie w teatrze wykupywać należy do końca bieżącego tygodnia, potem sprzedaje je kasa teatralna, z wolnej ręki. — Strój na uroczystość jubileuszową i bankiet wizytowy.

Seminaria dla aplikantów
adwokackich

Stowarzyszenie Aplikantów Adwokackich Okręgu Apelacyjnego w Krakowie komunikuje, że w ostatnich dniach ogłoszony został okólnik Rady Adwokackiej w Krakowie w sprawie mających się rozpocząć seminariów dla aplikantów adwokackich.

W interesie wszystkich aplikantów leży zapoznanie się z treścią tego okólnika, który jest ogłoszony na tablicach Izby Adwokackiej w poczekalniach sądowych, — a to najdalej do dnia 3 stycznia 1939 r., — wszelkich zaś informacji udziela Sekretariat.

Nadto Stowarzyszenia komunikuje, że mający się odbyć Ogólnopolski Zjazd aplikantów adwokackich w dniach 6 i 7 stycznia 1939 r. w Warszawie, został uchwałą Rady Naczelnej Stow. Aplik. odwołany i przełożony na miesiąc luty 1939 r. Blizszy termin podany zostanie w swoim czasie do wiadomości.

Chalucim — uchodźcy do farm
rolnych

Dziś odbędzie się w lokalu „Ezry Chalucowej“ w Krakowie, ul. Grodzka 9, godz. 12 w południe, pożegnanie wyjeżdżającej do farm rolnych pierwszej grupy młodzieży chalucowej, wysiedlonej z Niemiec.

Dwa zuchwałe włamania kasowe
w śródmieściu Krakowa

Rozbito kasy w biurach „Ruchu“ i firmy „Transport“

Policja krakowska prowadzi dochodzenia w sprawie dwóch zuchwałych włamań kasowych, dokonanych nocy onegdajszej w śródmieściu Krakowa.

I tak nieujęta narazie szajka kasiarzy dokonała włamania do biur Towarzystwa Księgarń Kolejowych „Ruch“ przy ul. Połockiego 1 i 3. Włamanie zauważył wozny, który przyszedł do biura o godz. 5-tej rano, aby posprzątać i wówczas rzucił mu się w oczy dziwny meład, panujący w lokalu biurowym. Po bliższym przyglądnięciu się stwierdził, że kasa ogniotrwała została rozpruta i obrabowana.

Niebawem okazało się, że nocy onegdajszej szajka włamywaczy dostała się do szopy, sąsiadującej z realnością mieszczącą biura „Ruchu“. Z szopy przez podkop i dwie dziury w murze włamywacze dostali się do biur „Ruchu“, gdzie przystąpili do dzieła. Rozpruli rakiem żelazną kasę ogniotrwałą, z której zabrali kwotę 2.331 złotych. Następnie splądrowali jeszcze biurka i zbiegli.

PODZIĘKOWANIE

W. P. Drowi DORNFELDOWI

LEK. DENTYSCIE, KRAKÓW STAROWIŚLNA 27 za skuteczne przeprowadzenie zabiegu chirurgicznego

6664g

L. B. FEINGOLD

Tej samej nocy dokonano włamania do biur firmy „Transport“ przy ul. Połockiego 1. 7. Tutaj włamywacze weszli do biura przez okno od strony ulicy, gdzie wybili dwie szyby. Włamywacze dostawszy się do wnętrza rozpruli żelazną kasę ogniotrwałą, w której wywiercili otwór obok zamku i zrabowali około 500 zł. w gotówce.

Kradzieży dokonali fachowcy, którzy w obu wypadkach zabrali jedynie gotówkę, pozostawiając natomiast na miejscu inne przedmioty wartościowe.

Otwarcie drogi

Urząd Wojewódzki w Krakowie zawiadamia, że budowa kolektora kanalizacyjnego w Tarnowie w ciągu drogi państwowej nr. 12/1 (ul. Krakowska) km. 1 i w ciągu drogi państwowej nr. 12 (ul. Nowodąbrowska) km. 120 została ukończona i ruch samochodowy oraz kołowy na tych drogach został na całej szerokości dróg otwarty z dniem 16 grudnia. 1938 r.

16 wypadków szkarlatyny
w Krakowie

W Wydziale Zdrowia Publicznego Zarządu Miejskiego w Krakowie zgłoszono od dnia 20. 12. 1938 do dnia 31. 12. 1938 następujące choroby zakaźne: błonica 8 wypadków, płońca 16, dur brzuszny 1, dur osutkowy 1, czerwonka 1, krztusiec 3, róża 2, odra 1.

Dwa pociągi popularne

Liga Popierania Turystyki — Delegatura w Krakowie organizuje dwa pociągi popularne z Krakowa do Warszawy i z Krakowa do Rabki-Zdroju.

Pociąg popularny z Krakowa do Warszawy odjedzie dnia 5 bm. godz. 22.35. Odjazd z Warszawy nastąpi 8 bm. godz. 14.55. Przyjazd do Krakowa tego samego dnia godz. 22.30. Opłata za przejazd tam i z powrotem wynosi 12.90 zł.

Uczestnicy dojeżdżający do pociągu popularnego z miejscowości oddalonych w promieniu od 20 do 150 km. od Krakowa korzystają na podstawie wykupionej karty kontrolnej z 50 proc. zniżki dojazdowej i powrotnej.

Pociąg popularny z Krakowa do Rabki-Zdroju odjedzie dnia 6 bm. godz. 5-ta rano, przyjazd do Rabki godz. 8.05. Odjazd z Rabki-Zdroju tego samego dnia, godz. 18.25, przyjazd do Krakowa, godz. 21.30.

Opłata za przejazd tam i z powrotem wynosi 5.— zł. W programie: Wycieczka narciarska na Stare Wierchy pod kierownictwem przewodników.

Rozwiązanie Związku Niezależnej
Młodzieży Socjalistycznej

Postanowieniem z dnia 19 grudnia 1938 krakowski Starosta grodzki rozwiązał ZNMS w Krakowie, uzasadniając ten krok zagrożeniem przez ZNMS bezpieczeństwa, porządku i spokoju publicznego.

Wyrok na szajkę młodocianych
przestępców

W dniu wczorajszym ogłoszony został wyrok w dwudniowym procesie szajki młodocianych złodziei, jaki toczył się w Sądzie Okręgowym Karnym w Krakowie.

Oskarżony Jan Glendek został skazany na karę więzienia przez dwa lata, taką samą karę wymierzono Józefowi Obłuskiemu, oskarżeni Stanisław Grodecki i Zbigniew Wagner zostali skazani na więzienie przez 1 rok i 6 miesięcy, osk. Stanisław Charnaj został skazany na umieszczenie w zakładzie poprawczym, natomiast stojący pod zarzutem paserstwa Hana Lichtenfeld i Hersh Jäger zostali skazani na karę więzienia przez 8 mie-

sięcy, którą to karę Sąd im warunkowo zawiesił na przeciąg lat. 4. Lichtenfeld i Jäger zostali od razu wypuszczeni na wolność.

Odczytywanie sentencji wyroku trwało 3 kwadransy.

Kto zgubił zaręczawkę?

W Wydziale Śledczym przy ul. Siemiradzkiego 24. biuro Nr. 1, można odebrać zaręczawkę brązową, znalezionej na chodniku przy ul. Siemiradzkiego.

— 00 —

— KOLONIA WYPOCZYNKOWO-NARCIARSKA ŻYD. PRACOWNIKÓW UMYSŁOWYCH W ZAKOPANEM — 15. XII. 1938 — 31. III. 1939. Kolonia mieści się w 2 willech: „Primulka“ i „Zosienka“, położonych na Bystrem w pobliżu świetnych terenów narciarskich. 15 minut pieszko od centrum Zakopanego. Kursy narciarskie pod kierownictwem instruktora. Bogato zaopatrzone czytelnia, radio, palefon, ping-pong, gry towarzyskie. Wikt pensjonatów 5 razy dziennie. Cena za pobyt 10-dniowy zł 47.—, 2 tygodniowy 64.—

WYCIECZKA 3-dniowa z Krakowa (6—7—8 stycznia 1939) łącznie z podróżą i pościelą zł 26.00, 2-dniowa zł 22.50. — Zgłoszenia przyjmuje i informację udziela: Kasa Samopomocowa Żyd. Prac. Umysł. Kraków, pl. WW. Świętych 8/I p. Telef. Nr 109-97. 23615g

— 00 —

Szczęśliwego Nowego Roku
zyczymy naszym stałym Lywalkom
Kawiarnia „SCALA“ Katowice

Warszawa 31. 12. PAT. Komunikat meteorologiczny z dnia 31. 12. 1938. Stan pogody w Polsce dziś o godz. 7 rano: dziś rankiem w całej Polsce było pochmurno i miejscami padał śnieg. Temperatura o godz. 7 wynosiła od 0 st. na zachodzie Wielkopolski do minus 11 w Lubelskim oraz od minus 4 do minus 12 w górach. Opady w ciągu doby ubiegłej notowano głównie na zachodzie i południu kraju lecz były one na ogół nieznaczne. Grubość warstwy śnieżnej w poszczególnych miejscowościach górskich wynosi: 30 cm. w Zwardoniu, 24 w Rauce, 25 w Zakopanem, 18 na Hali Chochołowskiej, 26 przy Morskim Oku, 30 na Hali Gąsienicowej, 71 na Kasprowym Wierchu, 35 w Szczawnicy, 20 w Krynicy, 25 na Jaworzynie krynickiej, 15 w Siankach, 20 w Sławsku, 11 w Worońckiej, 16 na Pop Iwanie i 75 na Zaroślaku pod Howerlą.

W Warszawie o godz. 11 notowano: drobny opad śnieżny przy umiarkowanym wietrze południowo-wschodnim. Ciśnienie wynosiło 741,1 mm, temperatura minus 7 Cels., wilgotność 91 proc.

Przewidywany przebieg pogody w dniu 1. I. 1939 r.: pochmurno z przejaśnieniami, miejscami opady śnieżne na zachodzie śnieg z deszczem. Temperatura na zachodzie i w środku kraju w pobliżu 0 st., na wschodzie do minus 8 st. Umiarkowane wiatry, przeważnie południowe.

Z teatru, literatury i sztuki

— Z TEATRU IM. J. SŁOWACKIEGO. Dziś po poł. dniu Z. Nowakowskiego „Gałązka i rozmaryn”. Wieczorem powtórzenie granej na nocnym przedstawieniu świetnej komedii R. Niewiarowicza „Dlaczego zaraz tragedia?”. W sztuce występują w rolach głównych: J. Ziejewski, H. Brochocka, H. Bielska, R. Wroński, K. Opaliński, K. Fabisiak, J. Romowicz i in. — „Dlaczego zaraz tragedia?” powtórzona będzie jutro i we wtorek.

— NJBLIŻSZĄ PREMIERĄ Teatru im. J. Słowackiego będzie nasz dramatyczna Lucjana Rydla „Zaczarowane koło” w opracowaniu scenicznym reż. Jozefa Karłowskiego.

— DRUGI TYDZIEŃ REKORDOWEGO POWODZENIA OPERETKI WARSZAWSKIEJ w teatrze na ul. Bocheńskiej. Dziś dwa przedstawienia o godz. 4-ej pop. po cenach znizowanych i o godz. 9-ej wiecz. dana będzie komedia muzyczna I. Perłowa p. t. „Grunt, że widzimy się”, w 3-ach aktach, 25 numerów śpiewu. Przeprowadź biletów od godz. 11-tej przy kasie.

— DZIŚ III. KONCERT SYMFONICZNY W STARYM TEATRZE. Dziś w niedzielę 1 stycznia br. punktualnie o godz. 12-tej w południe odbędzie się w Starym Teatrze III. koncert symfoniczny w wykonaniu Krakowskiej Orkiestry Symfonicznej pod dyktando znanego kapelmistrza Olgierda Straszynskiego, a z współudziałem świetnego pianisty E. Rossi-Vecchi.

— JESZCZE KILKA DNI TRWANIA WYSTAWY OBRAZÓW, CERAM. I RZEB. W ŻYD. DOMU AKAD., PRZEMYSKA 3. Kto dotychczas nie zwiędził wystawy, ma jeszcze kilka dni sposobność oglądania ciekawych prac Bera Horowitza, Leona Lewkowicza i Hanki Lewkowiczówny.

REPERTUAR TEATRU MIEJSKIEGO

Niedziela, 3.30 pop. „Gałązka Rozmarynu”; 8 wiecz.: „Dlaczego zaraz tragedia”.

REPERTUAR OPERETKI LOLI FOLMAN
(ul. Bocheńska)

Niedziela godz. 4 pop. i 9.30 wiecz.: „Grunt, że widzimy się”.

REPERTUAR KINOTEATRÓW

ADRIA: „Zapomniana melodia”.

ATLANTIC: „Indie mówią” (Drum) Sabu, R. Massey i „Josette” (Simone Simon).

APOLLO: „Pola Elizejskie” (Sacha Guitry).

LOPP: „Korsarze”.

PROMIEN: „Więzienie bez krat”.

N. T. S. C. E. M.

MARIA ANTONINA

w roli głównej:
NORMA SHEARER

ch uba tego ocej produkc i filmowe w kroice w k n e „W

TO I OWO

Miasto 59 pawilonów na wystawie nowojorskiej

Z 59 państw mających swoje pawilony na wystawie nowojorskiej, ukończyło dach nad pawilonami zaledwie 5 państw: Polska, Francja, Belgia, Anglia i Italia. Inne pawilony są w trakcie budowy ścian lub fundamentów. Nie zaczęto jeszcze budowy 28 pawilonów oficjalnie.

Teren wystawy nowojorskiej podzielony jest na kilka części, z których jedną zajmuje miasto 59 pawilonów 59 państw. Ta zagraniczna dzielniczna wystawy składa się z dwóch ulic: jednej długości 300 metrów, drugiej przeszło 1 km. Na honorowym miejscu znajduje się pawilon holenderski ze względu na wysoce cenioną tradycję pierwszych kolonizatorów Nowego Amsterdamu (obecnie Nowego Jorku). Obok Holandii stoi pawilon polski, otoczony kwiatkami i ogrodami w pobliżu stacji autobusowej, co jest uważane za okoliczność sprzyjającą fikwencji w naszym pawilonie.

Obecny stan prac dokoła pawilonu polskiego przedstawia się następująco: Ukończono dach nad głównym budynkiem, którego wysokość wynosi 10 metrów. 56 metrowa wieża przed pa-

Ch. STRASSBERG, francuz

zawiadania P. T. Kupców i Klientów prywatnych, iż od dnia dzisiejszego rozpoczyna wyjazdy w kierunku Kraków-Rabka i z powrotem. Wszelkie zlecenia załatwia szybko ku największemu zadowoleniu. — Wiadomość: Restauracja „THORN” KRAKOWSKA 13, TELEFON 137-93. 6641g

SCALA: „Moi rodzice rozwodzą się” (Junosza Sępowski, Jadzia Andrzejewska i in.).

ŚWIT: „100 dni Napoleona” (Corrado Racca)

SZTUKA: „Heidi” (Shirley Temple).

UCIECHA: „Podłotek” (Deanna Durbin).

WANDA: „Serce matki” (Stanisława Angel Angelówna, Mieczysław Cybulski i in.).

wilonem jest w trakcie montowania. Przyjęto kósztorysy na ogród dokoła pawilonu, oraz zatwierdzono koszty budowy restauracji, która stanowi osobny budynek obok pawilonu polskiego.

Przebieżenie terenu polskiego wynosi 60 tys. stóp kwadratowych. Rozmiarami swymi nie odiega więc zbytnio od terenów zajętych przez wielkie państwa, jak Anglia, (100 tys. st. kw.), Rosja (110 tys. st. kw.), Japonia (70 tys. st. kw.). Pawilon polski będzie wykończony w końcu stycznia, a wszystkie roboty dokoła pawilonu zakończone zostaną 15 kwietnia, t. j. na dwa tygodnie przed otwarciem wystawy. Na wystawę nowojorską wysłała Polska blisko 11 tys. eksponatów, nad którymi pracowało przez 10 mies. około 4800 osób.

Madame Czang-Kai-Szek

Przedstawicielka nowych Chin pisze:

Mam nadzieję, iż zbliża się czas że zagraniczne demokracje przyjdą nam z pomocą. Tymczasem czynimy wszystko, co leży w naszej mocy. Jednakże nikt nie może przewidzieć, co się może stać w obliczu tych skoncentrowanych mas artylerii, bombowców, tanków i zmechanizowanych sił zbrojnych. Nie traćmy nadziei, równocześnie jednakże jesteśmy przygotowani na najgorsze. Przede wszystkim zaś jesteśmy zdecydowani nie ustępować, póki mamy jeszcze jakąś przydatną broń. — Skoro tylko panować będzie w dalszym ciągu zgoda między nami i nie stracimy wiary w zwycięstwo. Japonia nas nie podbije. Znam się naszego wroga i dlatego się nie przechwalam. Będzie my przechodzili straszne cierpienia, lecz nasza krew nie będzie się lała daremnie. Chiny z tej próby wyjdą wzmocnione na duchu i zdobędą uznanie i szacunek.

Przed kilkoma tygodniami wyszła książka p. Zofii Zalewskiej p. t. „Czasopisma kobiece w Polsce od 1818 roku.” Przez 120 lat kobiecego piśmiennictwa przewinęło się około 250 inicjatyw wydawniczych z których część tylko zdołała trwać przez dłuższy czas, a nieliczne utrzymywały się do dnia dzisiejszego.

FEJLETON NAUKOWY

SZTUCZNY RAD

Prasa donosiła ostatnio, iż p. Joliot, zięć p. Curie-Skłodowskiej znajduje się na drodze do wykrycia substancji odpowiadającej fizycznie i chemicznie wartości 30 gramów radu. Odkrycie to da się ocenić, gdy zważymy, że na całym świecie jest zaledwie 10 gramów radu. Kilka dni temu Duński Instytut Wiedzy ogłosił komunikat, iż profesor Niels Bohr, słynny fizyk doświadczalny i teoretyczny wyprodukował jeden kilogram substancji identycznej z radem, wartości dziesięciu milionów funtów szterlingów. Te komunikaty operujące zawrotnymi wprost liczbami, wzbudzają ogólne zaniepokojenie i dlatego postaramy się naszkicować ogólne dzieje tego pierwiastka, wykrytego zaledwie 40 lat temu.

Uczony francuski Becquerel badał w roku 1896 własności fluorescencji soli najsilniejszego pierwiastka chemicznego Uranu. Fluorescencja jest to własność fizyczna zbliżona do fosforyscencji, polegająca na tym, iż ciało wysyła promienie. Wyszynanie promieni nie odbywa się jednak samoczynnie, lecz gdy ciało zostaje poprzednio naświetlone, a potem odosobnione od źródła światła, staje się samo ciałem świecącym. Możemy to porównać do pieca, który po napaleniu zaczyna ogrzewać mieszkanie. Zupełnie identycznie ciała mające zdolności fluorescencji jak gdyby wchłaniają światło, którym są naświetlane, aby potem je oddać fosforyzując. Ku swemu wielkiemu zdziwieniu, przekonał się profesor Becquerel, iż sole uranu wykazują własność wysyłania promieni (nazwane później promieniotwórczością) nawet, gdy nie będą poprzednio naświetlane. Własność ta okazała się zupełnie odrębną od zjawiska fluorescencji. Promienie wysyłane przez sole uranowe okazały się promieniami elektromagnetycznymi. Zjawiskiem tym zainteresowali się Pierre Curie (najmłodszy profesor Sorbony) i jego małżonka Ma-

ria Curie-Skłodowska, którzy zaczęli szukać ciała o silniejszych własnościach promieniotwórczych. Istotnie udało się małżonkom Curie wykryć w r. 1898 nowy pierwiastek, który został nazwany z uczuć patriotycznych polonium. W niespełna pół roku później został przez państwo Curie odkryty nowy pierwiastek o wyjątkowo silnych własnościach promieniotwórczych, który pozwolił na wszechstronne teoretyczne zbadanie zjawiska. Był to rad.

Od tego pierwiastka wzięła swą nazwę własność promieniotwórcza zwaną odłąd radioaktywnością. Jak się przekonano, radioaktywność jest zjawiskiem samorzutnym, na które z zewnątrz nie możemy wywrzeć żadnego wpływu. W żaden sposób nie potrafimy zanadto wysyłać promieni przez rad, ani też nie możemy przyczynić się do intensywniejszego promieniowania tego pierwiastka. Jest ona wynikiem katastrof, jakie mają miejsce wewnątrz atomów pierwiastka. Następują bowiem tam eksplozje i wybuchy, których efektem zewnętrznym jest właśnie wysyłanie promieni. Promienie wysyłane możemy podzielić na trzy grupy. Pierwsza grupa zwana „promieniami alpha” okazała się prądem dodatnio naładowanych atomów helu (pierwiastka używanego do napełniania balonów); druga grupa zwana „promieniami betha”, to prąd elektronów, a trzecia grupa zwana „promieniami gamma” to promienie zbliżone do promieni Roentgena. Badanie tych promieni i pierwiastków promieniotwórczych dostarczyło wiele materiału do wysnucia ogólnych wniosków na temat budowy materii w ogóle i w szczególności przyczyniło się do rozwoju teorii profesora uniwersytetu w Kopenhadze Nielsa Bohra o budowie atomu.

Przy badaniach okazało się, iż pierwiastki promieniotwórcze nie są ciałami niezmiennymi, lecz poprzez promieniowanie ulegają ciągłym przeobra-

żeniom: tak Uran przechodzi (poprzez kilka stadiów pośrednich określaných jako Uran X₁, Uran X₂ i t. d.) w rad, które znowu przy dalszym promieniowaniu przekształca się w nowy pierwiastek zwany emanacją radową, następnie zamienia się w Rad A, Rad B, Rad C, polonium, a wreszcie staje się ciałem niepromieniotwórczym, które przeto dalszym przemianom nie ulega, a mianowicie: ołowiem. Zjawisko to zwane „rozpadem” było rewelacją w fizyce, wykazało bowiem, iż różne ciała różniące się własnościami fizycznymi i chemicznymi, nie będące związkami innych ciał, mogą się przemieniać w siebie (coprawda w jednym tylko kierunku: Uran przechodzi w ołów, a nie odwrotnie). Niestety przemiany te dokonywały się samorzutnie bez żadnego udziału ze strony uczonych, którzy byli jedynie obserwatorami tego zjawiska. Komunikaty o odkryciach Joliot-Curie i Niels Bohra świadczą, iż w laboratorium udało się wytworzyć to, czego natura dostarczyła nam w sposób wyjątkowo skąpy.

Szczególnie ważne znaczenie ma rad ze względu na swe zastosowanie w medycynie do leczenia raka, gdzie została wykorzystana silna przenikliwość promieni radowych. Ale nie tylko medycynie oddaje rad bezcenne usługi. Stwierdzono, iż niezależnie od wieku pierwiastka promieniotwórczego występują kolejne przemiany tego pierwiastka w stosunkach stałych. Jedynie ilość ołowiu i helu (ołów jako ostateczny wynik rozpadu, a hel jako produkt promieni alpha) zwiększa się z wiekiem pierwiastka. Otoż geologowie badając w próbkach skalnych ilość ołowiu i helu starają się w ten sposób określić wiek skały. Aby mieć pojęcie jakimi okresami może przy tym geologia się posługiwać zwróćmy uwagę, iż czas potrzebny do „połowicznego rozpadu” Uranu t. j. czas potrzebny, aby z jednego grama Uranu połowa zamieniła się na Uran X₁ wynosi 4500 milionów lat, podobnie czas połowicznego rozpadu radu wynosi 1580 lat, natomiast ten sam okres dla emanacji radowej wynosi niecałe 4 dni. Te liczby świadczą dobitnie o korzyści tej metody badań dla skał starogeologicznych.

DAWID WAJNSTEIN

KRONIKA LITERACKA

„Księga tysiąca języków“

Pod takim tytułem ukazała się w Ameryce praca dr. Erica M. Northa wydana nakładem „American Bible Society“. Książka ta daje krótki rys historyczny tłumaczeń Biblii na ponad 1000 języków, dialektów i narzeczy całego świata. Według podanych przez autora statystyk, najwięcej przekładów Pisma Świętego ukazało się w pierwszej połowie XIX wieku. W wieku XV i XVI ukazało się 14 przekładów, a w ciągu trzystu następnych lat — jeszcze 57. Od 1831 do 1937 roku przybyło 851 tłumaczeń Biblii. W Europie ukazało się 179 przekładów, w Azji — 212, w Afryce — 345, w Ameryce — 89 i w Australii — 189. W tej chwili nie ma chyba języka dialektu lub narzecza, któreby nie miało przekładu Pisma.

Emila Ludwiga „Kleopatra“

W najbliższym czasie ukaza się dwa następne tomy z cyklu „Portrety“ (wyd. Książnica-Atlas): M. Paleologue wyda książkę o Aleksandrze I, a Emil Ludwig o „Kleopatrze“. — Przypominamy, że w reżyserii portretów literackich ukazały się dotąd — M. B. Lepeckiego „Beniowski“, Boya-Zeleńskiego „Marysiénka“ orsz prof. Bystronia „Literaci i grafomani Królestwa Kongresowego“. (PIL)

Nowa książka Pearl S. Buck

Jak donosi prasa amerykańska, w lutym 1939 roku ukaże się nakładem nowojorskiej firmy „The John Day Company“ nowa powieść laureatki tegorocznej nagrody literackiej Nobla, pani Pearl S. Buck. Książka nosić będzie tytuł „Patriota“, a fabuła jej — jak zwykle — życie w Chinach, które stały się wyłączną strefą zainteresowań amerykańskiej pisarki. (PIL)

Rabindranath Tagore — malarzem!

W Londynie została otwarta w Chalmann-Gallery wystawa prac malarskich słynnego wieszczki hinduskiego, laureata nagrody Nobla, sir Rabindranatha Tagore. Wielki poeta, który obecnie liczy 90 lat, zaczął malować dopiero 12 lat temu. Obrazy swoje tworzy kolorowymi tuszami. Przed kilku laty niektóre z jego rysunków były wystawione w „British Indian Union“ w Londynie i wywołały wielkie zainteresowanie w sferach francuskich malarzy, którzy nakłaniali sędziwego pisarza do wystawienia ich we Francji. (PL)

„U kresu sił“ Conrada

Instytut Wydawniczy „Biblioteka Polska“ wydaje — jak wiadomo — pisma zbiorowe Josepha Conrada. Obecnie ukazało się pierwsze wydanie powieści „U kresu sił“, w pięknym przekładzie Anieli Zagórskiej. W powieści tej autor wprowadza nas znowu na południowe morza, gdzie poznaliśmy już takie postacie jak Lord Jim, Lingard („Ocalenie“), Heyst („Zwycięstwo“). — Parowiec „Sofala“ snuje się niebezpiecznym morską szlakiem pośród raf, sunie przez pełną wysepki zatokę pod ciemnymi dzikich ptaków ciągnących z krzykiem na nocleg, lub płynie rzeką między brzegami o bujnej roślinności. „Sofala“ dowodzi kapitan Whalley, wspaniały marynarz, w otoczeniu załogi; naszkicowana jest ona z niezrównaną plastyką. — Poznajemy w książce całą przeszłość kapitana Whalleya, dawny jego bryg „Piękne dziewczę“, patrzymy na jego wielką ofiarą miłość do córki i groźne powikłania jego życia.

Jak każda książka Conrada, „U kresu sił“ pozostawia na czytelniku niezatarte wrażenie. Naszej literaturze marynistycznej przybyło jeszcze jedno arcydzieło.

Przyznanie nagród im. O'Henry'ego w Ameryce

Jury nagrody im. O'Henry'ego, które przyznaje corocznie premie za najlepsze opowiadania (t. zw. short story), zamieszczone w magazynie ogłosiło tegoroczną listę laureatów: pierwszą nagrodę przyznano Albertowi Malt-

Akty terroru bojówek czeskich nie ustają

Wybuch granatu ręcznego w mieszkaniu restauratora w Szombarku

Katowice 31. 12. PAT. W nocy z 30 na 31 grudnia br. o godz. 23-ej wrzucono granat ręczny do mieszkania restauratora Karola Folwarcznego, zam. w Szombarku pow. cieszyńskiego. Wskutek wybuchu zdemolowane zostało mieszkanie, a nadto odnieśli rany, pogrążony wówczas we śnie właściciel restauracji

Karol Folwarczny i jego żona Emilia. Rany ich są dosyć poważne.

Podczas przeprowadzenia wizji lokalnej i dochodzeń znaleziono odłamki granatu pochodzenia czeskiego. Ślady sprawców prowadziły w kierunku lasu na granicy państwa do Czechosłowacji.

Obce agentury na terenie Litwy

Kowno 31. 12. PAT. Komunikat urzędowy omawia sprawę rozpowszechniania na Litwie wydawanego w Kłajpedzie pisma opozycyjnego „Zygis“, nie mającego jak wiadomo debitu na obszarze wielkiej Litwy.

Komunikat wymienia wiele osób, u których zostały skonfiskowane większe przesyłki, zawierające nlelegalne pismo. Komunikat podkreśla dalej, że w dniu wyborów, a więc w czasie, w którym wymagana była największa jedność Litwinów w kraju kłajpedzkim, ukazały się w Kłajpedzie ulotki, nawołujące do nie brania udziału w głosowaniu. Komunikat

przypisuje autorstwo tych ulotek redaktorom pisma „Zygis“.

Omawiając działalność tych, jak komunikat nazywa „szerzycieli niepokoju“, komunikat podkreśla, że jest ona jak najgorsza. Zaszkodziła ona interesom Litwinów w czasie wyborów, wprowadzając ciernie niezgody. „Poza tym — głosi komunikat — ludzie ci przesużyli się siłom obcym, których interesy w żadnym wypadku nie są skoordynowane z litewskim honorem narodowym, z litewskim poczuciem godności osobistej i niezależnością państwa litewskiego“.

Zyczenia noworoczne dla prezydenta Francji

Paryż, 31. 12. (R). W obecności premiera Daladier i ministra spraw zagr. Bonnet prezydent Lebrun przyjął na uroczystej audyencji członków korpusu dyplomatycznego, którego dziekan nuncjusz apostolski Valeri złożył mu życzenia noworoczne, podnosząc w przemówieniu, iż ubiegły rok groził powszechnym konfliktem, oraz wyrażając nadzieję, że rok obecny przyniesie poprawę.

Prezydent Lebrun oświadczył w odpowiedzi,

iż fakt, że udało się udaremnić wojnę, został wszędzie powitany z uczuciem ulgi. Należy mieć nadzieję, iż pokój zostanie zachowany nie tylko pomiędzy krajami, które go nie pogwałciły, lecz, że nastąpi również pomiędzy krajami rozdzielonymi zbrojnym konfliktem. Francja złożyła dowody swej dobrej woli i współpracy w przeświadczeniu, iż wszystkie kraje tej współpracy pragną.

Dalszy spadek funta -- frank bez zmian

Warszawa, 31. 12. PAT. Dewiza na Londyn spadała w dniu dzisiejszym w dalszym ciągu.

Dewiza na Paryż dziś nie wykazała żadnych poważniejszych zmian.

zowi (300 dol.), za opowiadania „Najszcześniejszy człowiek na ziemi“, ogłoszoną w „Harpers Magazine“, drugą nagrodę otrzymał Richard zamieszczoną w „Story Magazine“, trzecią zaś Wright (200 dol.) za nowelę „Fire and Cloud“, John Stebeck (100 dol.) za opowieść „Przyrzeczenie“, zamieszczoną w „Harpers Magazine“. Poza tym wyróżniono 12-tu innych autorów.

Prace tych 15 nowelistów ukażą się w zbiorowej księdze pt. „O'Henry Memorial Award Prize for 1938“.

„Król“ prasy amerykańskiej sprzedaje swą bibliotekę

Jak podają z Nowego Jorku, od 26 listopada w „Parke-Bernet Galleries“ otwarta jest wystawa licytacyjna książek, inkunabułów i rękopisów ze słynnej biblioteki Williama Randolpha Hearsta, „króla“ prasy amerykańskiej. Po aukcji jego słynnej galerii obrazów, kolej przysła

na druki. Na licytację wystawiono pięknie opracowane komplety Dickensa, Thackeraya, Emila, Reade'a, Collinsa, Szekspira, Tennysona, Surteesa i innych klasyków literatury angloamerykańskiej. Poza tym są do nabycia rękopisy Irvinga, Marka Twaina, Conan Doyle'a oraz oryginały rysunków Alkena, Rowlandsona, Hackhama i innych ilustratorów. Autografy prezydentów od Washingtona do Wilsona. Listy słynnych pisarzy angielskich.

Z kolei wystawiono na sprzedaż wiele cennych inkunabułów z końca XV wieku oraz iluminowane manuskrypty z tego okresu. Wśród licznych zbiorów zwracają uwagę „Lincolnia-us“, a między nimi kopia Deklaracji Wolnościowej Murzynów, podpisana przez Lincoln.

Dotychczas sprzedano druków za 40.000 dolarów. Najwyższą cenę — 7.500 dol. — uzyskał dokument, podpisany przez Buttona Gwinnetta — jednego z sygnatariuszy, Deklaracji Niepodległościowej Georgii. Ponad 2.500 dol. płacono za manuskrypty Poe'go, Washingtona i Twaina.

Wojew. Raczkiewicz do Polaków z zagranicy

Toruń, 31. 12. PAT. Dorocznym zwyczajem prezes Światowego Związku Polaków z zagranicy, wojewoda Władysław Raczkiewicz, wygłosił w dniu 31 grudnia br. przed mikrofonem Polskiego Radia okolicznościowe przemówienie noworoczne dla Polaków zagranicą.

Obszerne to przemówienie, nacechowane szerokim ujęciem spraw narodowych, zobrazowało dorobek osiągnięty w ciągu kończącego się roku, zamykającego pierwsze dwudziestolecie odbudowanej państwowości oraz nadszkućwało drogi, którymi naród polski kroczy ku coraz większej potędze.

Spoglądając na kończący się rok, ocenił go wojewoda Raczkiewicz jako wyjątkowy dla Polski i wszystkich jej synów, zarówno w kraju jak i zagranicą. Bogaty dwudziestoletni dorobek, imponujący twórczym rozmachem w każdej dziedzinie życia polskiego, zamknięty został poważnymi sukcesami zarówno w dziedzinie gospodarczej, jak i polityki zagranicznej, których koroną był radosny fakt powrotu na łono Macierzy Śląska Zaolziańskiego.

Z działalności komisji hutniczej i górniczej na Zaolziu

Cieszyn, 31. 12. PAT. Na posiedzeniu połączonych komisji hutniczej i górniczej — pod przewodnictwem głównego inspektora pracy p. Klotta — postanowiono, że komisje te powołane w listopadzie r. b. po orzeczeniu komisji rozjemczej w celu opracowania nowej umowy zbiorowej i taryfy stawek zarobkowych w przemyśle górniczym, hutniczym i przetwórczym na Zaolziu — przyspieszą tok swych prac tak, aby najdalej do dnia 9 stycznia zostały one zakończone. Nieuzygodnione do tego terminu sprawy zostaną rozstrzygnięte przez orzeczenie komisji rozjemczej, która zbierze się w dniu 10 stycznia 1939 r. Na posiedzeniu uzgodniono również, że umowy zbiorowe, które zostaną podpisane, obowiązująć będą od dnia 1 stycznia 1939 r.

Stosunki handlowe włosko-litewskie

Kowno 31. 12. PAT. W związku z rozwojem litewsko-włoskich stosunków gospodarczych, rząd włoski mianował attache handlowego na Litwę w osobie p. Basile. Będzie on rezydował stale w Sztokholmie.

Rumuńskie osobliwości

Czerniowce, 31. 12. PAT. Policja w Czerniowcach przeprowadziła w okresie świątecznym — w czasie zwiększonego ruchu ulicznego — szereg lotnych kontroli na ulicach, celem stwierdzenia, czy Żydzi czerniowieccy stosują się do nakazu rozmawiania wyłącznie po rumuńsku. Przytrzymano wiele osób, używających w rozmowie języka żydowskiego (sic!) i odstawiono do komsariatów policji dla spisania protokołów.

Nadchodzi ciężka dola dla Rzeszy — mówi Goering

Berlin, 31. 12. PAT. Feldmarszałek Goering wydał z okazji Nowego Roku odezwę, w której wzywa do okazania bezgranicznego zaufania kanclerzowi Hitlerowi oraz wiary w wieczystą przyszłość Niemiec. W związku z trzecim rokiem czteroletniego planu gospodarczego, feldmarszałek wzywa każdego poszczególnego Niemca do maksymalnej ofiarności, zapowiadając, iż rok 1939 będzie rokiem ciężkiej pracy.

Wizyta premiera Finlandii w Sztokholmie

Helsinki, 31. 12. PAT. Fińska Agencja Telegraficzna donosi, że premier Finlandii prof. Calander wyjeżdża 5 stycznia z oficjalną wizytą do Sztokholmu w towarzystwie min. spr. zagr. Erkkö, celem omówienia z rządem szwedzkim sprawy remilitaryzacji wysp Alandzkich. Pobyt fińskich mężów stanu w Sztokholmie potrwa do 7 stycznia.

Spór o „komisję siekiery“ w izbach francuskich

Rząd Daladiera postawi kwestię zaufania

Paryż, 31. 12. (t) Uzgodnienie budżetu między Izba Deputowanych a Senatem, zgodnie z przewidywaniami, przeciągnęło się poważnie. Głównym przedmiotem sporów pomiędzy obu Izbami jest sprawa kompetencji komisji oszczędnościowej, czyli tak zwanej popularnie w Paryżu „komisji siekiery“, której Izba Deputowanych chce odebrać prawo przeprowadzania redukcji urzędników oraz kasowania zbędnych urzędów i instancji administracyjnych. Drugą kwestią sporną jest kwestia kontroli ministerstwa finansów nad rachunkami otwartymi w bankach, szczególnie jeżeli chodzi o kwestię dochodów uzyskiwanych przez posiadaczy kont od kuponów papierów wartościowych. W tej sprawie znów Senat sprzeciwia się przyznaniu ministerstwu finansów odnośnych prerogatyw.

W kolach parlamentarnych uchodził za rzecz nieuniknioną, że rząd będzie musiał postawić kwestię zaufania przy 2-ch głównych punktach spornych, aby tym sposobem zakończyć wzajemne odsyłanie sobie budżetu przez obie Izby.

Aczkolwiek rząd nie posiada żadnej oficjalnej zwartej większości w Izbie, jednak w kolach politycznych nie liczą się z tym, aby kwestia budżetu mogła stworzyć jakieś poważniejsze trudności dla premiera Daladier, który bezpośrednio po uchwaleniu przez obie Izby budżetu, opuszcza Paryż, aby odpłynąć z Tulu na Korsykę i do Bizerty w swą podróż do Afryki północnej, która to podróż nazwana została przez prasę francuską „podróżą imperialną“.

Przyłączenie Rusi Podkarpackiej do Węgier -- nadal aktualne?

Znamienny artykuł „Le Moment“

Bukareszt, 31. 12. PAT. „Le Moment“ zamieszcza charakterystyczny artykuł, w którym stwierdza, że zagadnienie Rusi Podkarpackiej nie jest bynajmniej zakończone oraz że sprawa przyłączenia tych obszarów do Węgier jest na-

dal aktualna. Dziennik podkreśla, że sytuacja, jaka wytworzyłaby się po stworzeniu wspólnej granicy polsko-węgierskiej sprzyjałaby ustaleniu też pokoju w tej części Europy

Wyniana not między Japonią a Stanami Zjednoczonymi

w sprawie rewizji obecnego stanu rzeczy w Chinach

Waszyngton, 31. 12. (R) Z Tokio donoszą, iż japoński wiceminister spraw zagranicznych Sawada doręczył dziś ambasadorowi Stanów Zjednoczonych Grew notę, w której Japonia proponuje wszystkim mocarstwom zainteresowanym w Chinach rokowania, celem przeprowadzenia rewizji obecnego stanu rzeczy, opierającego się na dotychczasowych traktatach. Ze swej strony ambasador Stanów Zjednoczonych wręczył notę rządowi japońskiemu.

Nota amerykańska stwierdza, że działalność obywateli amerykańskich w Chinach została ograniczona, zaś interesy japońskie w Chi-

nach znalazły się w sytuacji uprzywilejowanej. Nota amerykańska przyjmuje propozycję japońską odnośnie rokowań, lecz polemizuje ze stanowiskiem Japonii co do całkowitej zmiany sytuacji w Chinach.

Podróż przewodniczącego Kuomintangu

Tokio, 31. 12. (R). Agencja Domei komunikuje, iż wiceprzewodniczący rady naczelnej Kuomintangu, Wang-Czing-Wel, wyjedzie z Hongkongu do Szanghaju.

Osobliwy proces inżyniera angielskiego w Moskwie

Władze sowieckie skonfiskowały samolot, którym inż. Grover przybył do swej żony

Londyn, 31. 12. (R). Reuter donosi z Moskwy, iż zakończył się tam dziś proces inżyniera angielskiego Grovera, który swego czasu, pracując w Sowietach jako specjalista, poślubił Rosjankę. Gdy inż. Grover opuszczał Sowiety, władze nie zezwoliły na wyjazd jego żony, która pozostała obywatelką sowiecką.

Po wyjeździe inż. Grover długo starał się o wizę na wyjazd do ZSRR, celem odwiedzenia

żony, która pisała mu, iż cierpi nędzę. Wówczas inż. Grover wystartował do Sowietów samolotem i wylądował w odległości 200 km od Moskwy. Po wylądowaniu został aresztowany przez władze sowieckie i stawiony przed sądem który skazał go na 1500 rubli grzywny, konfiskatę samolotu oraz zakaz powrotu do ZSRR w ciągu pięciu lat.

KRONIKA TELEGRAFICZNA

— Czesko-słowackie ministerstwo spr. zagr. wprowadziło w życie od dnia 1 stycznia 1939 roku obowiązek wjazdowych wiz dla obywateli W. Brytanii.

teli W. Brytanii.

— Z dniem wczorajszym zlikwidowany został generalny konsulát czechosłowacki w Paryżu.

Niemcy prowokują wyścig zbrojeń morskich

W. Brytania rozszerzy swój program zbrojeń na morzu

Londyn, 31. 12. PAT. Komentując zapowiedziane przez Niemcy rozszerzenie programu morskiego w zakresie budowy łodzi podwodnych „Times“ zaznacza, że o ile w wyniku rozmów berlińskich Niemcy w pełni skorzystają z prawa, jakie im przysługuje na zasadzie traktatu morskiego z 1935 r., to w Anglii nie wywoła to zaniepokojenia. Aczkolwiek W. Brytania może ze spokojem spoglądać na rozbudowę niemieckich zbrojeń morskich w zakresie, w jakim się na to już z góry zgodziła, to jednak rozbudowa to może mieć bardziej niepokojący efekt w innych krajach, gdzie może pociągnąć za sobą wznowienie wyścigu zbrojeń morskich. „Times“ podkreśla, że angielsko-niemiecki

traktat morski istnieje nadal w całej rozciągłości.

„Daily Telegraph“ zaznacza, że proponowany krok niemiecki bynajmniej nie wywołał zadowolenia w Londynie. Dziennik wyraża nadzieję, że przedstawiciele brytyjscy zdołają być może skłonić admiralicję niemiecką do zmiany stanowiska co do nagłości programu rozbudowy floty niemieckiej. Według „Daily Telegraph“ w kołach admiralicji brytyjskiej podkreślają, że w razie wykonania niemieckiego programu zbrojeń morskich, W. Brytania zmuszona byłaby znacznie rozszerzyć swój program w zakresie jednostek morskich, mogących zwalczać łodzie podwodne.

Wasa! „osi“...

Węgrzy występują z Ligi Narodów i przystąpią do paktu antykominternowskiego

Budapeszt, 31. 12. PAT. W noworocznym numerze „Pester Lloyd“, węgierski minister spr. zagr. hr. Csaky czyni aluzję do możliwości wystąpienia Węgier z Ligi Narodów oraz ich przyłączenia do paktu antykominternowskiego. „Uznajemy — pisze min. Csaky — i wysoko ceniemy doniosłość paktu antykominternowskiego, a jednocześnie od przeszło 10 lat jesteśmy świadkami upadku Ligi Narodów. Opinia światowa zaczyna się krystalizować dokoła dwóch sprzecznych idei, natomiast nie ulega wątpliwości, iż nie można wyznawać z tym samym przekonaniem dwóch ideologii jednocześnie“.

Stwierdzając przywiązanie Węgier do osi Berlin—Rzym, min. Csaky pisze, że przyjaźń polsko-węgierska opiera się na solidnych pod-

stawach, zaś dawny szacunek Węgier dla narodu jugosłowiańskiego wzmocnił się w rezultacie jesiennego kryzysu. Odnośnie Rumunii i Czechostowacji min. Csaky poczynił aluzję w słowach: „Stosunki Węgier z innymi sąsiadami zależą w pierwszym rzędzie, co pragnę podkreślić od traktowania i losu mniejszości węgierskich“.

W zakończeniu min. Csaky podkreślił, że wypowiedzenie się Węgier po stronie osi Berlin—Rzym nie oznacza zajęcia wrogiego stanowiska w stosunku do mocarstw zachodnich.

Co do perspektyw nadchodzącego roku 1939, minister wyraził się zasadniczo optymistycznie, przewidując wszakże pewne trudności.

Krwawe żniwo śmierci w Barcelonie

Barcelona, 31. 12. PAT. Samoloty gen. Franco bombardowały dziś dwukrotnie Barcelonę o godz. 19 i 19 min. 20. Ofiarą nalotów, według dotychczasowych doniesień padło 30 zabitych i 80 rannych.

* * *

Salamanka 31. 12. PAT. Komunikat powstańczej kwatery głównej: Wojska powstańcze zajęły w piątek wieczorem na froncie Leridy miejscowość Bobera, położoną na południe od Grana Dela. Na innych odcinkach frontu katalońskiego odbywały się postępy wojsk powstańczych w tym samym tempie co w dniach poprzednich. Na odcinku Tremp zajęli powstańcy miejscowość Camarrasa położoną o 10

km. na południowy wschód od Balaguer, miejscowość Torms oraz szereg ważnych strategicznych wyniosłości terenowych. Na drodze, wiodącej do granicy francuskiej, oddziały powstańcze dotarły aż do miejscowości Cubelle. Ogólna liczba wziętych dotychczas jeńców przekracza 17 tysięcy. Wśród zdobyczy wojennej znajduje się również kilka czołgów, kilkanaście ciężkich dział oraz setki karabinów maszynowych. Lotnictwo powstańcze bombardowało w czwartek obiekty wojskowe w Barcelonie i w Cartagenie, gdzie zostały uszkodzone dwa rządowe krążowniki oraz jeden kontrtorpedowiec. W walce powietrznej stracili lotnicy powstańcy 15 nieprzyjacielskich samolotów.

5 dzienników przestało wychodzić w Pradze

Praga, 31. 12. PAT. Z dniem 1-szym stycznia przestaje wychodzić w Pradze 5 dzienników, mianowicie: najstarszy dziennik niemiecki „Bohemia“, wychodzący tu od 111 lat, oraz najstarsze pismo czeskie przypuszczalnie jedno z najstarszych środkowej Europy, wychodzące od 259 lat „Praskie Noviny“, które były oficjalnym organem rządu. Ponadto zawieszono wydanie „Prager Presse“, założony przez b. prezydenta Pragi przed 18-tu laty, dotychczasowy organ socjal-demokratyczny „Pravo Lidu“ (po 49 latach istnienia) oraz „Prager Abendblatt“ wychodzący w języku niemieckim i organ półoficjalny. 2 współpracowników „Prager Presse“ przejść ma do redakcji „Prager Tagblattu“, który to dziennik ma się stać organem urzędowym. Na miejsce zlikwidowanego „Prava Lidu“ ukazał się pierwszy numer organu nowego narodowego stronnictwa pracy p. t. „Narodni Prace“.

Rozmowa Ciano — Perth

Rzym, 31. 12. (t) Dziś odbyła się rozmowa ministra spraw zagr. hr. Ciano z ambasadorem brytyjskim lordem Perth'em.

— 00 —

Zamknięcie sesji parlamentu litewskiego

Kowno, 31. 12. PAT. W dniu dzisiejszym została zamknięta zwyczajna sesja Sejmu litewskiego. Należy się liczyć ze zwołaniem sesji nadzwyczajnej w pierwszej połowie stycznia.

— 00 —

Zgon małżonki prez. Hyge'a

Dublin, 31. 12. (R). Zmarła nagle małżonka prezydenta wolnego państwa irlandzkiego p. Hyde.

Międzynarodowy turniej hokejowy w Krynicy w Katowicach

W dniach od 1—6 stycznia br. zostanie rozegrany doroczny 11-ty turniej hokejowy o mistrzostwo Krynicy.

Pierwszy turniej rozegrano w roku 1927/28. Zwycięstwo odniósł wówczas mistrz Polski AZS. Warszawa przed reprezentacją Wiednia i B. K. E. Budapeszt. W ubiegłym roku zwyciężył F. T. C. Budapeszt przed Cracovią i Roth-Weiss (Berlin).

W turnieju tegorocznym spotkają się: Ferencvaros Tornai Klub (Budapeszt), Telefon Klub Roman (Bukareszt), akademicka reprezentacja Polski, która bawi w Krynicy, przygotowując się do międzynarodowych zawodów akademickich, oraz Pogoń (Lwów) i team Krynicy).

Reprezentacja Krynicy grać będzie w składzie następującym: Ciplą, Nowikow (obaj z Jaworzyny), Piechura, Prorok (obaj z KTH), Migacz i Czorych (obaj z Jaworzyny), Prorok 2gi (KTH), Barnowski (Jaworzyna), Szlendak i Kulig (KTH).

Kierownictwo turnieju spoczywa w ręku b. prezesa P. Z. H. L. dr. Polakiewicza. Uroczyste otwarcie turnieju nastąpi w dniu 1 bm. o godz. 20-tej defiladą wszystkich drużyn i po odegraniu hymnów państwowych oraz po wciągnięciu na maszt flagi turniejowej, zostanie rozegrany pierwszy mecz pomiędzy mistrzem Rumunii Telephon Club Romana i reprezentacją Krynicy. Mecz ten będzie prawdopodobnie miał decydujące znaczenie, gdyż obie drużyny należą do najgroźniejszych przeciwników.

Niespodziewane zwycięstwo węgierskich hokeistów

Drugi występ węgierskiej drużyny hokejowej B. B. T. E. Budapeszt w Katowicach, zakończył się nieoczekiwanym zwycięstwem gości nad miejscowym Dębem w stosunku 3:1 (2:1, 1:0, 0:0).

* * *

Londyn, 31. 12. PAT. W Londynie w krytej hali odbyły się zawody narciarskie międzynarodowe w skokach.

Zawody toczyły się o tytuł mistrza Europy i odbyły się przy udziale zawodników europejskich oraz przedstawicieli Kanady i Stanów Zjednoczonych. Zawodom przyglądało się każdego dnia około 25 tys. widzów.

Pierwszych pięć miejsc zajęli skoczkowie norwescy w następującej kolejności: Kolterud, Sandvig, Fossnos i Olaf Amundsen.

Kronika krakowska

DZIŹORY APTEK

Dziś mają dyżur dzienny apteki: Rynek Gł. 13, Karmelcka 23, Starowiślna 77, Lubicz 7, Długa 66.

Dyżur dzienny i nocny mają apteki: Szczepańską, Mikołajska 4, Stradom 6, Senatorska 5, Aleja 29 Listopada 17, Kalwaryjska 27, Rakowicka 12, Madalińskiego 7.

III. Egzamin sprawnościowy „Akiby“

Gniazdo krakowskie „Akiby“ przystępuje znowu do zorganizowania egzaminów sprawnościowych z zakresu sprawności judaistycznych. Zasięg sprawności, który dzisiaj obejmuje: T'nach, język hebrajski, literaturę hebrajską, historię żydowską, historię syjonizmu i palestinografię — pogłębił się znacznie od ostatniego egzaminu. Wyniki pracy, które, jak wówczas stwierdzili egzaminatorzy, były bardzo zadawalające, skłoniły Kierownictwo gniazda do rozszerzenia wymagań i warunków sprawnościowych.

Spółeczeństwo żydowskie Krakowa darzyło zawsze wielkim zaufaniem tę poważną, wychowawczą imprezę, sądzący też, że i tym razem zjawi się chętnie na uroczystym otwarciu III Egzaminu Sprawnościowego, które odbędzie się dziś w niedzielę o godz. 5 pop.

Otwarcia dokona dr. Chaim Hilfstein, kurator ruchu „Akiba“.

Zmiany na stanowiskach kuratorów szkolnych

Warszawa, 31. 12. Rozchodzą się pogłoski o ważnych zmianach na terenie szkolnictwa. I tak mówi się, że w stan spoczynku przejdzie kurator O. S. w Wilnie, p. Godecki. Jego miejsce miałyby zająć wicekurator krakowski p. Włodz. Gałeczki. W pewnych kołach mówi się o zmianie w Min. W. R. i O. P. Mianowicie, jakoby wiceministrem (w miejsce prof. Aleksandra) miał zostać dyr. dep. p. Pollak, a w jego miejsce miałyby przejść kurator lwowski, p. Kupczyński. Są jednak także głosy, że p. Pollak przechodzi na stanowisko kuratora we Lwowie.

Ks. Konoye deklamuje o „zwycięstwie“...

Tokio, 31. 12. (R). W noworocznej odezwie do narodu premier japoński ks. Konoye oświadcza, że wspaniałe zwycięstwa wojsk japońskich w Chinach stanowią podstawę rekonstrukcyjnej pracy w Azji wschodniej, która rozpocznie się w najbliższym czasie. Ks. Konoye dodaje, iż na barki każdego Japończyka spada zadanie związane z emancypacją ludów Azji wschodniej oraz ze scharmonizowaniem kultury Wschodu i Zachodu.

Orędzie Hitlera przyjęte z zadowoleniem... we Włoszech

Rzym, 31. 12. PAT. Noworoczne orędzie kanclerza Hitlera przyjęte zostało z zadowoleniem przez opinię włoską.

„Giornale d'Italia“ pisze, że Niemcy pragną stworzyć sobie w roku 1939 drogę do ekspansji zamorskiej oraz zdobyć ziemie potrzebne dla ładnej pracy ludności niemieckiej. Te same potrzeby, te same ideały ożywiają Włochy. Ta zgodność pisze „Giornale d'Italia“, wzmacnia oś Rzym—Berlin. Słowa Hitlera o trwałych zobowiązaniach niemieckich wobec Włoch, stanowiąc winny — zdaniem pisma — przestrożę dla nieprzyjaciół Włoch we Francji, którzy licząc na osłabienie osi, pragnęliby usunąć z porządku dziennego zagadnienia kolonialne.

Pampeluna odcięta od świata

Lizbona, 31. 12. PAT. Z Burgos donoszą, że spadł tam śnieg, pokrywając grubą warstwą miasto i okolice. Z powodu zasp śnieżnych przerwana została komunikacja Pampeluny z San Sebastian i z Saragossą. W wielu miejscach zerwane zostały przewody telefoniczne i telegraficzne.

Hitler zmierza do zawładnięcia Rosją

Sensacyjny odczyt gen. Denikina w Paryżu

PARYŻ, koniec grudnia

W tych dniach generał A. I. Denikin wygłosił w Paryżu odczyt pod tytułem „Wydarzenia światowe i kwestia rosyjska“. — Odczyt ten bardzo interesująco oświetlił obecną sytuację, o której gen. Denikin mówił z głębokim pesymizmem.

— Odbývá się „żywiolowy ruch“, ustalone granice pękają. Następuje zmiana mapy. — Nie można jej uniknąć — mówi prelegent. — I w procesie tym możliwe są jedynie dwie sytuacje: albo kapitulacja przed siłą, albo też nieubłagana walka.

Scharakteryzowawszy „wielkie zewnętrzne napięcie i olbrzymią wewnętrzną obłudę“ tej walki, mówca wskazuje na całkowity brak uzasadnienia w „przypisywaniu ideologicznych zasad osi Rzym—Berlin i trójkątowi Rzym—Berlin—Tokio“. W wielkich demokracjach także „zasady ideologiczne stanowią jedynie broń w walce partii między sobą i z rządami“. W rzeczywistości jednak walka idzie wspólną dla wszystkich drogą.

— Nie przeciwstawienie demokracji dyktatorom naruszyło równowagę europejską i doprowadziło do niezwykłego napięcia sytuacji w całym świecie, lecz wypadnięcie z normalnego międzynarodowego obrotu wielkiego imperium rosyjskiego, odrodzenie niemieckiej i włoskiej siły zbrojnej, przy wyjątkowym dynamizmie obu narodów oraz niegotowość wojenna Anglii i Francji.

Mówca szczegółowo i dokładnie wyjaśnia, gdzie mianowicie, w czym i w jakich warunkach równowaga została naruszona.

— Niemiecka ekspansja i propaganda trzymają pod terrorem sąsiadów, szczególnie po zniszczeniu nadziei na obronę wielkich demokracji. Belgia asekuje się neutralnością i dwustronną gwarancją, ale w dni wrześniowe zamknęła granicę z Niemcami i obsadziła ją wojskami. Kłajpeda czeka na swój los w najbliższym czasie. Państwa bałtyckie wprost drżą, przy czym czując strach przed Sowietami, pomimo wszystko mają jakieś nieuzasadnione nadzieje, że stamtąd przyjdzie obrona. Holandia wysyła swe zapasy złota do Czechosłowacji, zwracając się w stronę anglo-francuskiego bloku, a nawet w stronę Rosji sowieckiej, choć nie powzięła jeszcze ostatecznej decyzji. Szwajcaria zbroi się „na całego“, wznosząc w dzień i w nocy umocnienia na swych granicach szczególnie przed wrotami bazylijskimi.

— W stosunku do hitlerowskich Niemiec. emocjonalna polityka pewnych sfer rosyjskiej emigracji osiąga najwyższe granice, szczególnie w ostatnie dni.

Autor powołuje się na fakty, niekiedy nieznanne szerokiemu ogółowi.

Na emigrację rosyjską Berlin zwrócił uwagę po raz pierwszy przed pięć u laty. Z inicjatywy posła niemieckiego w Paryżu zaproszony został doń na śniadanie obecnie już nieżyjący gen. W. I. Hurko. W rozmowie ich kwestia rosyjska nie była omawiana, ale generałowi zaproponowano udanie się do Berlina i spotkanie tam z ministrem spraw zagranicznych Neurathem. Spotkanie odbyło się. — Neurath, unikając dawania jakichkolwiek zobowiązań, poinformował się głównie o orientacji i zamiarach Rosjan emigrantów. Widocznie poglądy gen. Hurki lub też udzielone

przezeń informacje nie zadowolili Neuratha, ponieważ rozmowy te nie miały żadnych konsekwencji. Ale próby przeciągnięcia na swą stronę zarówno pewnych organizacji, jak i wybitnych emigrantów rosyjskich, nie ustawały. Niektóre próby odniosły sukces, inne spotkały się z kłopotami. W tym samym czasie po krajach, zamieszkałych przez emigrację rosyjską zaczęli rozjeżdżać agenci Gestapo — częściowo z pośród emigrantów rosyjskich — z niewielkimi pieniędzmi i wielkimi obietnicami.

Gdziekolwiek robota ta odniosła sukces. Znana jest rola tak zwanej „Wszechrosyjskiej faszystowskiej partii“ Rodzajewskiego na Dalekim Wschodzie. W samych Niemczech władzę ujęły w swe ręce cały kierunek politycznego życia rosyjskiego emigracji: stworzyły organ administracyjnej rejestracji, na wzór biura charbińskiego, założyły gazetę w języku rosyjskim; inaczej myślące organizacje nie są tam tolerowane. Nawet najlojalniejszy oddział organizacji b. wojskowych został obecnie rozwiązany przez Niemców i przekształcony w samodzielny „Związek rosyjskich wojskowych organizacji“, „samodzielny“ to znaczy całkowicie poddany Gestapo.

Pozostawiając na boku niedyskretne pytanie: jakimi motywami kierują się ludzie, gdy włączą w tę kabałę gen. Denikin przechodzi do analizy stosunków rosyjsko-niemieckich:

— Przecież Hitler wczoraj jeszcze mówił z największą pogardą o narodzie rosyjskim. — Czy obecnie zmienił swój pogląd? — zapytuje mówca.

— Nie, pogląd nie został zmieniony. A cel — rozbić i zawładnąć Rosją — pozostaje po dawnemu. Dokonuje się „kainowe dzieło“; narody Rosji skierowywane są jeden przeciwko drugiemu.

— Nigdy, oczywiście — woła gen. Denikin — żadna Rosja, reakcyjna czy demokratyczna, republikańska czy autorytatywna, nie dopuści do oderwania Ukrainy. Spór między Rosją moskiewską i Rosją kijowską jest naszym wewnętrznym sporem, nie dotyczącym poza tym nikogo więcej, który musi być i będzie rozstrzygnięty przez nas samych.

Mówca nie rozumie, skąd w takich warunkach bierze się „ślepe germanofilstwo wśród pewnych sfer rosyjskiej emigracji“. Ostro piętnuje list metropolity Anastazego do Hitlera, rysuje straszliwy obraz znęcania się nad prawosławnymi instytucjami w Niemczech... Słepo germanofilstwo ma widocznie te same moralne i materialne źródła, co bezgraniczne japonofilstwo.

Pierwszy swój odczyt gen. Denikin zakończył charakterystyką wydarzeń na Dalekim Wschodzie. Rosyjska emigracja w Mandżurii „dosłownie morduje się w japońskiej niewoli“, szkoła rosyjska jest rozgromiona, wychowanie młodzieży rosyjskiej dostało się całkowicie w ręce japońskie...

Obłuda „walki ideologicznej“ przeraża mówcę:

— Dla nas obecnie — mówi — nie może być mowy o zasadniczej wrogości lub zasadniczej przyjaźni z obcymi mocarstwami. Nie może być również mowy o obowiązku w stosunku do nich. Po tym, jak cały świat odniósł się do wielkiego nieszczęścia rosyjskiego, nie jesteśmy dłużnikami, lecz wierzycielami. Kwestia jest tylko co do lojalności i podporządkowania się prawom kraju w państwach, gdzie żyje rosyjska emigracja. A dług mamy jeden: w stosunku do naszej ojczyzny Rosji.

Odczyt gen. Denikina był wielokrotnie przerwany burzliwymi oklaskami, aczkolwiek znaczna część audytorium składała się z tych sfer, które mówca z takim oburzeniem piętnował.

— W Pradze panuje epidemia grypy. Według urzędowych danych zgłoszono przeszło 400 wypadków. Przebieg choroby wykazuje w tym roku znaczny odsetek śmiertelności. Jedną z ofiar epidemii padł również znany pisarz, Karol Czapek.

Niedziela, 1 stycznia

STACJE KRAJOWE

Kraków: 7.15 Kolenda; 7.20 Muzyka poranna w wyk. ork. wojskowej pod dyr. por. Koseckiego; 8.10 Program na dzień bieżący; 8.15 Noworoczna gazетка rolnicza dla wsi; 8.30 Muzyka (płyty); 9.25 „Śląscy betlejkarze“, aud. muz. słowna w opr. Wykonawcy: chór miesz., chór dziecięcy, ork. i gawędziarz oraz aktorzy charakteryst.; 10 Nabożeństwo; 11.57 Sygnał czasu, Hejnał; 12.03 Poranek symfoniczny w wyk. Krakowskiej Orkiestry Symfonicznej pod dyr. Olgierda Straszynskiego; 13 Wyjutki z Pism Józefa Piłsudskiego; 13.05 Międzynarodowa audycja noworoczna; 13.20 Koncert rozrywkowy w opr. Wiktora Budzyńskiego. Wykonawcy: ork. Rozgł. lwowskiej, soliści, Szczepko i Tokko; 14.45 Audycja dla dzieci: „Wycinanki noworoczne“ w opr. Jerzego Gerzabka; 15.10 Audycja dla wsi: 1. „Kto z nami nie idzie — nie da rady biździe“ słuchowisko z muzyką w opr. Lecha Rościszewskiego. 2. Kolendy w wyk. chóru miesz. i męskiego Kościoła św. Marcina pod dyr. W. Kulczyńskiego. 3. „Zabłocie idzie ku światu“ obrazek z życia wsi w opr. St. Dębowskiego; 16.30 „Złota szlafmyca albo kolenda na Nowy Rok“ Fr. Zablockiego. Muzyka Gaetanego, radiofonizacja z Sylwestra. Koncert rozrywkowy w wyk. ork. rozgł. wileńskiej pod dyr. Wł. Szczepańskiego, J. Katin (tenor) i E. Romanowski (baryton, — duety), i zespół gitarzystów PPW. pod dyr. Bronisława Hajna, w przerwie o 18.10 Chwila Biura Studentów; 19 Noworoczna audycja sportowa; 19.35 Program na dzień następny; 19.50 Koncert rozrywkowy w wyk. Alfreda Müllera i Małgorzaty Rudówny (2 fort.), Niny Fedorówny (piosenki), Piotra Kruszwskiego (bas) i Alojzego Klucznika (akomp.). W przerwie skecz J. R. Harrera p. t.: „Rewizja domowa“ w przekładzie i radiofonizacji A. Somkiewiczowej; 20.15 Tyg. dźwiękowy, przegląd polityczny, dzień, wiecz., wiadom. sport. (5 min.), Nasz program na jutro; 21.05 „Cyklon“ powieść mówiona Ferdynanda Goetla; 21.20 Muzyka taneczna w wyk. zespołu Pawła Rynasa; 21.40 „Telegramy noworoczne“ — Śląska Pozytywka Zb. Lipczyńskiego i J. Tepy; 22.20 d. c. koncertu w wyk. zespołu Pawła Rynasa; 23.00—23.05 Ostatnie wiadomości dziennika wieczornego.

WARSZAWA: 7.15 p. Kraków; 19.35 Utwory Mozarta (płyty); 20.15—23.05 p. Kraków; 23.05 Płyty.

KATOWICE: 7.15 p. Kraków; 15.10 „Popołudnie śląskiego rolnika“ — aud. słowno-muzyczna; 16.30 p. Kraków; 19.35 „W niedzielę przy żelazniku“ — aud. regionalna; 20.15—23.05 p. Kraków.

LWÓW: 7.15 p. Kraków; 15.10 „Lwowska Warta“; 15.35 „Złota Księga Gmin“; 15.40 p. Kraków; 19.40 „Gospoda pod Lwem“ — aud. pióra W. Budzyńskiego; 20.15—23.05 p. Kraków.

ŁÓDŹ: 7.15 p. Kraków; 15.10 Audycja robotnicza; 15.40 p. Kraków; 19.35 Muzyka polska; 20.15 „Humoreski z za kulis“ — felieton wygł. Wł. Krasnowiecki; 20.30—23.05 p. Kraków.

STACJE ZAGRANICZNE

- 15 FLORENCJA: „Madame Butterfly“ — opera Pucciniego.
17 MEDIOLAN: Koncert symfoniczny.
18 LONDYN REG.: Piosenki przy fortepianie; LUBLANA: Muzyka jazzowa i kwartet Schramla; LUKSEMBURG: Muzyka lekka; OSLO: Program rozrywkowy; PRAGA: Muzyka rozrywkowa; STRASBURG: 18.20 Kwartet mandolinistów; RYGA: 18.30 „Błękitna maska“ — operetka Raymonda.
19 BRUKSELA FLAM.: Muzyka kameralna; FLORENCJA: Muzyka rozrywkowa; LUKSEMBURG: Muzyka rozrywkowa; PRAGA: „Na nutę ludową“ — koncert; RYGA: 19.20 Koncert; LONDYN REG.: 19.30 Muzyka lekka; BUDAPEST: 19.50 „Potpourri radiowe“ — koncert.
20 BEOGRAD: Muzyka ludowa; OSLO: Otwarcie norweskiej stacji krótkofalowej; TALLIN: Koncert muzyki estońskiej; WIEŻA EIFFLA: Koncert solistów; LAHTI: Koncert wieczorny; DROITWICH: 20.05 Koncert świąteczny; PRAGA: „Libusze“ — koncert; LONDYN REG.: Słuchowisko muzyczne; KOPENHAGA: 20.15 „Fiołek z Montmartre“ — operetka Kalmana; MEDIOLAN: 20.30 Muzyka rozrywkowa; BEROMÜNSTER: 20.40 „Sroka złodziej“ — opera Rossiniego.
21 BRUKSELA FLAM.: Niedzielny program rozrywkowy; BRUKSELA FRANC.: Koncert orkiestrowy; LYON: Muzyka lekka; MEDIOLAN: „Hrabia Luksemburg“ — operetka Lehara; OSLO: Koncert orkiestrowy; RZYM: Koncert

MATERIAŁY
STOLARSKIE
BUDOWLANE SZORSTKIE I STRUGANE
DYKTY, POSADZKI, OPAŁ
produkcji
Lasów Państwowych
DZIAŁ TOWAROWY
L P
STANDARYZOWANE WYMIARY-DOKŁADNE SORTOWANIE
STARANNA KONSERWACJA - KLASYFIKACJA JAKOŚCI
zabezpieczają nabywcę przed błędą kalkulacją i stratami
Sprzedaż
»PAGED« POLSKA AGENCJA DRZEWA Sp. z o.o.
Centrala: Gdynia, ul. Świętojańska 44, tel. 19-16
SKŁADY W KRAKOWIE: PRZEMYSŁOWA 12, tel. 103-06
MIKOŁAJSKA 15, tel. 203-06.

Nauka i wychowanie

ANGIELSKIEGO
KARMEL, KOLETEK TRZY
6549g

TANECZKO WYUCZAM —
INDYWIDUALNIE. TELEFON 229-59. 6581g

ANGIELSKIEGO gruntownie udziela — tanio — w siedzibie z Niemiec. Zgłoszenia Admin. „Nowego Dziennika“ pod 16306. 6677g

FRANCUSKIEGO szybko — tanio udziela absolwentka gimnazjum we Francji. — Zgłoszenia Admin. „Nowego Dziennika“ pod 14303. 6650g

„ECHO OBCOJEZYCZNE“
Angielsko-Polskie, Francusko-Polskie, Niemiecko-Polskie — jedyne czasopismo ułatwiające praktycznie opanowanie języków (znającym początki). Szczegółowe prospekty numery okazowe bezpłatnie. Warszawa, Wallców trzy. 8993k

KTO nauczy angielskiego wzajemian francuskie, niemieckie, polskie, łacina. — Zgłoszenia: Telefon 109-39. 9061k

ANGIELSKI, francuski, — niemiecki — metodą Ansona Zi 4. — mies. Krowoderska 5 6561g

STENOGRAFIĘ NOWOCZESNEJ w 10 lekcjach perfekcyjnie wyucza ZOFIA SCHÜNGUTOWNA W.W. Świętych 8, front I piętro, telefon 109-97. OPŁATA MINIMALNA. — 8907k

ANGIELSKIEGO i niemieckiego indywidualnie i zbiorowo — Weinfeldowa, Zyblikiewicza 14. 6565g

NAUCZYCIEL uchodząca Niemiec, absolwent Hebrajskiego Pedagogium w Wiedniu (najlepsze świadectwa) udziela lekcji języka HEBRAJSKIEGO, ANGLISKIEGO i NIEMIECKIEGO — oraz przygotowuje do gimnazjum (łacina, matematyka etc. — Zgłoszenia Sławowska 25/5, — telefon 162-64. 6645g

KURSY SAMOCHODOWE
Kraków, Krupnicza 14 Telefon 206-88. — Prowadzone przez fachowców. Prawo jazdy gwarantowane. Wpisy codziennie. 8736k

JĘZYKÓW: francuskiego, angielskiego, niemieckiego, wyuczamy najszybciej metodą „GLOBUS“ Nowowpisany do 15. stycznia z 3.30 miesięcznie. Drugi miesiąc darmo. „STUDIUM“, KRAKÓW, SŁOWACKIEGO 1. Samouczki z 4. — angielski z 6. — UWAGA! Oglądajcie wystawę naszych wydawnictw w księgarni Podwale 6. 8924k

ANGIELSKIEGO początkujących, zaawansowanych — literatura — gramatyka — przedmioty handlowe. Starowiślna 41/8. 9059k

DO MATURY i LICEÓW przygotowują dyplomowane sily. Udziela się też lekcji specjalnych z MATEMATYKI, GEOMETRII WYKRESLNEJ, — NIEMIECKIEGO i ŁACINY. Lekcje pojedyncze lub zbiorowe. — Egzamina EXTERNISTY. CZNE przeprowadzamy z pomyślnym wynikiem Zgłoszenia Kordeckiego 9 m. 10 6627g

KURSY KROJU, modelowania szycia koncesjonowane Elwiry Halperu-Süßerowej, absolwentki Wiener Moden-Akademie rozpoczynają nowy kurs 9 stycznia. Świadectwa ukończenia. — Kursy wieczorne. — Kursy kroju dzieciennego. Wpisy: Kraków: Krupnicza 18. 6671g

Sprzedaz

BIURO „MERKUR“ — Kraków, Dietla 59, telefon 176-89.

KAMIENICA nowobudowana, superkomfortowa, centralne ogrzewanie, winda, Dochód 23.300.— gotówka 250.000.

KAMIENICA czteropiętrowa luksusowo komfortowa, centrum. Dochód 19.350, gotówka 190.000.

KAMIENICA trzecie piętro wa pierwszorzędny komfort Dochód 11.200.— gotówka 120.000.— 9097k

MEBLE LAKIEROWANE: PIERWSZORZĘDNE! NAJ-TANIEJ! Schor, Braoka 6. 9056k

RADIATOR gazowy blaszany, — krzesło rozkładane dziecięce (Thonet) — sprzedam tanio Kraków, Długa 23 dozorca. 9092k

WYTWÓRNIA wyrobów drzewnych dla przyborów szkolnych i biurowych oraz wykluwaczy w Krakowie — kuzynie do sprzedania. Cena sprzedaży 6.000 zł. Zgłoszenia skierować: Blaugrund, Kraków, Dajwór 16. 6625g

PŁASZCZYKI dziecięce — wyprawki niemowlęce — bielizna — najtaniej Obstander, Rynek 11. 7709k

MASZYNY do szycia najnowsze na dogodny spłaty tylko Kriecher, Kraków, Zwierzyniecka 6. 8525k

NARCIARSKIE, łyżwiarskie obuwie nieprzemakalne najtaniej Zuorkerman Bożego Ciała 22. 9024k

BUDYNEK przemysłowy — 25.000.— brutto 9%. Zgłoszenia Admin. „Nowego Dziennika“ pod 16225. 6628g

TOREBKI, MUFKI wyrabia wytwórnia torebek damskich, Krakowska 5. — WACHSTOCK. 9077k

ZNANE ZE SWEJ SOLIDNOCI BIURO RUBINA — Kraków, Wielopole 26, tel. 171-78 sprzedaż:

KAMIENICĘ nową, superkomfortową, dochód 22.176—cena 250.000.— gotówka do uw.owy.

KAMIENICĘ nowowbudowaną, superkomfortową, ul. WIELOPOLE, dochód 14.310 — cena 160.000.— gotówka 120.000.—

KAMIENICA nowa, trzecie piętrowa, DOBRY PUNKT, dochód 8.500.— cena 95.000.— gotówka 65.000.—

KAMIENICA nowa, trzecie piętrowa superkomfortowa, PARK JORDANA, dochód 7.200.— cena 90.000.— gotówka 60.000., powyższe domy są BEZ TAKSY PRZENOŚNEJ. PROWIZJA minimalna. 9068k

DOKSZTAŁCAJĄCE KURSY „STUDIUM“

KRAKÓW, AL. SŁOWACKIEGO 1. Rok zał. 1918.

I. KURSY LICEALNE MATEM.-FIZYCZNE (EWENT. HUMAN.). — II. KURSY GIMNAZJALNE KLASY I—II, III—IV. NOWEGO TYPU.

Lekcje korespondencyjne wypróbowaną naszą metodą „GLOBUS“ BEZ OPUSZCZANIA STAŁEGO ZAMIESZKANIA. PROFESOROWIE PAŃSTWOWI. Najlepsze wyniki. — Nowowpisującym się DO 15. I. 1939 znaczne ZNIŻKI. Prospekty z podziękowaniami bezpłatnie. UWAGA: Wyprowadzamy kompletów skryptów klasy V—VI, VII—VIII. gimn. za 700k

włoskiej muzyki regionalnej; WIEŻA EIFFLA: Muzyka lekka; STRASBURG: 21.15 Koncert orkiestrowy; LILLE: 21.30 Tr. z Opery; PARIS PTT.: Teatr wyobraźni: „Orlątko“ — dramat Rostanda; RADIO PARIS: „Czarne domino“ — opera komiczna Auber.

22 BEROMÜNSTER: Muzyka taneczna; BUDAPEST: Muzyka jazzowa; LUKSEMBURG: Muzyka lekka; STRASBURG: „Paganini“ — operetka Lehara (skrót); DROITWICH: 22.05 Teatr wyobraźni; LONDYN REG.: Niedzielny koncert symfoniczny; POSTE PARISIEN: Godzinka dla amatorów; SZTOKHOLM: 22.15 „Lohengrin“ — opera Wagnera, akt III; HILVERSUM I.; 22.40 Program noworoczny.

FABRYKA W WARSZAWIE

Zdrojowiska

ZAKOPANE — nowoczesny LUKSUSOWY pensjonat „SPLENDID” — zarząd SINGEROW tel. 1099 obok drogi do Białego poleca się P. T. Gościom. Znana wykwinna kuchnia. 8996k

ZAKOPANE pełnokomfortowy hotel — pensjonat „NELLIN” bieżąca ciepła, zimna woda, pokoje słoneczne, kuchnia wykwinna, rytualna Zarząd: SCHERER-REBENOWA, tel. 1744. 8705k

ZAKOPANE, kursy narciarskie nadal prowadzi instruktor P. Z. N. Zwikler Jakub, informacje Krupówki 27, naprzeciw Orblsu. 9026k

ZAKOPANE „ANASTAZJA Zamojskiego Tel. 1344 pełnokomfortowy pensjonat. Ciepła zimna woda bieżąca 7 pokojach. Kuchnia wykwinna. Czynny cały rok. 8428k

ZAKOPANE — Pensjonat „Irusia” do Białego. Tele fon 19-49. Wykwinna kuchnia kuchnia rytualna. — Bajtnerowie. 8772k

ZAKOPANE — Luksusowy pensjonat „KAPRYS” do Białego Telef. 11-43. Zarząd Heleny Silberfeld. 8601k

ZAKOPANE — IGMAR. — Droga do Białego, tel. 12-93, czynny dalszym ciągu pod własnym zarządem właścicieli poleca się P. T. Gościom. Berenbaumowa Hochbergerowa. 8530k

MAŁE spędzisz czas w pensjonacie „Curoška” Zakopane tel. 19-44. Zarząd Gutty Reginy Zucker. 8997k

ZAKOPANE — komfortowy pensjonat „JANINA”, Bieżąca ciepła, zimna woda, — pokoje słoneczne, tarasy, — kuchnia wykwinna rytualna. Zarząd: J. Beimowle, — tel. 18-72. 8890k

RABKA. Pełnokomfortowy pensjonat „Rokitna” pod zarządem Benjona Brauna. Słoneczne pokoje z bieżącą ciepłą i zimną wodą w pokojach. Telefon 126. 9049k

RABKA. — Pierwszorzędny, pełnokomfortowy PENSJONAT STURCHOWEJ „JEDYNACZKA” tel. 273, uprasza o wcześniejsze zarezerwowanie pokoi. 8854k

KRYNICA. Pierwszorzędny pensjonat „Splendid”, telef. 885, czynny od 15 grudnia. 8733k

KRYNICA. — Pensjonat „KAPRYS” naprzeciw Patril poleca luksusowe pokoje. 8983k

KRYNICA: Pensjonat — „ZGODA” Sterna prowadzony pod własnym zarządem poleca się na sezon zimowy. 6371g

KRYNICA. Pełnokomfortowy pensjonat „ŚWIATOWID” — blisko n wych łaźni. Centralnie ogrzewany. Zarząd Drowej Gärberowej. 9011k

INFORMACJE niektórym biur podróży Orblsu, jakoby w KRYNICY nie było wolnych pokoi, są NIEPRAWDZIWE. TOWARZYSTWO WŁAŚCICIELI REALNOŚCI W KRYNICY. 9055k

PENSJONAT „MERAN” w KRYNICY, centralne ogrzewanie, bieżąca ciepła i zimna woda w pokojach, wernandy do leżakowania, — kuchnia wykwinna, na żądanie dietetyczna. Pensjonat cały rok otwarty. Sanki do dyspozycji P. T. Gościom. Telefon 376. CENY NISKIE. — MARIA BIEDER-DRSHLICHOWA i HANKA KRANZOWNA. 8789k

Matrymonialne

PIĘKNIE, przytulnie urządździ wasz hall — Zygmunt Grünberg Grodzka 48 tel. 174-06. 9087k

PANIE inteligentną, przystojną z samodzielnego, lepszego domu posna inteligent na stanowisku 30-letni. — Nieanonimy z fotografią pod: „K. 1933”, Katowice, poste-restante. 9073k

KAWALER akademickim wykształceniem szuka posażnej tony do lat 30, która by chciała wyemigrować. Nieanonimowe zgłoszenia pod „Emigracja” Kraków, Skrytka pocztowa 253. 9081k

KAWALER akademickim wykształceniem szuka tony posażnej do lat 30, która by chciała wyemigrować. — Nieanonimowe zgłoszenia pod „Emigracja” Kraków, Skrytka poczt. 253. 9084k

Interesy handlowe

BILANSE — Zakładanie ksiąg, Nadzory — poleca Biuro BUCHALTERYJNE GILNSTEINA — Kraków, Grodzka 28. 6030g

POSZUKUJĘ lokaty dla zł 10.000.— Zgłoszenia Admin. „Nowego Dziennika” — pod „Pewne zabezpieczenie 8974” 8974k

PRZEDSIĘBIORSTWO przemysłowe w wojew. kieleckim do sprzedania wzgl. wydzierżawienia. Cena zł 75.000.— gotówka 45.000, reszta hipoteka. Zysk miesięczny 5—6.000 złotych. Zgłoszenia Admin. „Nowego Dziennika” pod 6477. 6477g

SPOLNIKA z bankową gwarancją na 30.000 zł poszukuje do składu komisowego i zastępstwa na całą Polskę zagranicznej fabryki wyrobów tekstylnych. Zgłoszenia pod „Ryzyko wykluczone” Biuro Ogłoszeń Statysta, Kraków, Rynek 8. 9082k

KOMUNIKUJĘ, że przeprowadzam w zakładzie „KOSMETYKA” wszelkie zabiegi kosmetyczne wodle ostatnich rezultatów badań naukowych. — Wyglądanie zmarszczek. — Konserwowanie cery. — Maquillage nowoczesny. — Kraków, KRUPNICZA 3 Tel. 148-54. R. SCHRAGEROWA

SPOLNICZKI do instytutu kosmetycznego położonego przy gł. ulicy Krakowa poszukują. — Zgłoszenia pod „Współpraca” do Admin. „Nowego Dziennika”. 9083k

MŁODY energiczny fachowiec kartą rzemieślniczą, — branży cukierniczo-czekoladowej pragnie wyemigrować. Szuka spółnika, mogącego dostarczyć maszyny — dla wspólnego urzędzenia się zagranicą. Wiadomość i oferty. Warszawa, Muranowska 11 m. 18, Bromberg, dla Tekla. 9069k

Kupno

HALLO! Telef. 168-21. Garderobę noszoną kupuję, płacąc najwyższe ceny. Goldberg, Gązwa 11. 6817g

KONCESJONOWANA firma kupuje wszelką noszoną garderobę, obuwiu, bieliznę. Płaci najwyższe ceny. — Fuks, Kraków, Starowiślna 74. Telefon. 210-18. 3489k

Sprzedaz

PRZEDSIĘBIORSTWO branży metalowej, prosperujące, istniejące przeszło 40 lat, z powodu podszerego wieku sprzedam. Wymagany kapitał około 23.000.— zł. Zgłoszenia pod „Wytwórnia”, Biuro Ogłoszeń Statysta, Kraków, Rynek 8. 9067k

UNDERWOOD — maszyny do pisania walskowe, najuważniejszą konstrukcją. Reprezentacja i wyłącza sprzedaż: Ignacy Gross i Spółka, Kraków, Starowiślna 1. telef. 131-98. 619k

MATERACE, poduszki włóściennne, łóżka połowe, otomany, tapczany, poduszki dla niemowląt, oraz przyjmują wszelkie roboty tapicerskie ZAKŁAD TAPIECERSKI BARDACHA. — Krakowska 44, telefon 174-88

DOM NOWY PEŁNOKOMFORTOWY OBOK ALBI SŁOWACKIEGO, LUKSUSOWO BUDOWANY, CENA 105.000 ZŁ, DOCHÓD ROCZNY OSM PROCENT. DOM JEST WOLNY OD PODATKOW I TAKSY PRZENOSNEJ 15 LAT. — SPRZEDA BIURO GELBERA, KRAKÓW, STAROWIŚLNA 8. TEL. 135-70.

ARTYSTYCZNA PRACOWNIA TRYKOTARSKA dla pań, panów i dzieci. Modele zagraniczne, kostiumy, pullovery, suknie wełniane. — Weissmann, Kraków, Zyblikiewicza 5/3. 8903k

UWAGA. Nadszedł duży transport Bielskich resztek, kuponów na ubrania męskie oraz materiałów na NARI CIARSKIE. Ceny okazyste. JAKUB MÜNTZ, Kraków, STRADOM 16 w podwórku. 8967k

TAPCZANY AUTOMATYCZNE fabryki „LECHÓW” Nowoczesna konstrukcja, — bardzo higieniczna, niebawala trwałość. Wyłączne zastępstwo: L. SCHÖNFELD KRAKÓW, GRODZKA 47 — Wielki wybór materii meblowych. 3908k

OBICIA meblowe — najtrwalsze, najgustowniejsze. Tkałnia artystyczna, Thorn, Grodzka 42/5. 6199g

SPRZEDAM maszynę do pisania, futro muskie, palto zimowe. Dietla 56/5. 6635g

ŁÓZKA POŁOWE ŻELAZNE zakupisz — naprawisz NAJTANIEJ, Tapicer Węglowa 3. 6646g

DO SPRZEDANIA „Magazyn Mód” od zaraz. Zgłoszenia Rynek Podgórski 12. 6656g

OKAZYJNIE sukna, wełny jedwabie. „Bławatnia okazysta”, Krakowska 6 I p. 3117k

PIERZE, puch (higieniczne) żywych gęsi (dwór halicki) „PIERZOPUCH” STAROWIŚLNA 10 (wł. Klein). 8317k

PADIOPBIURNIKI nowoczesne wszystkich marek na dogodnie spłaty poleca Kriecher, Kraków, Zwierzyniecka 6 8525k

KAMIENICĘ NOWA, NAROŻNA, 84 UBIKACYJ, — WYPOSAŻONA W ETAZOWE OGRZEWANIE, WINDY OSOBOWA, DWIE WINDY WĘGLOWE, HALLE, SŁUŻBOWKI, BALKONY DLA KAZDEGO MIESZKANIA, SKLEPY, CENTRALNE POŁOŻENIE, DOCHÓD PRZY WYBITYCH NISKICH CZYNSZACH — 16.300 ZŁ, CENA 280.000 ZŁ. KAMIENICA JEST WOLNA OD PODATKÓW I TAKSY PRZENOSNEJ, — SPRZEDA BIURO GELBERA, KRAKÓW, STAROWIŚLNA 8. TELEFON 135-70.

GRYPA PRZEZIĘBIENIE?

Dobra rada w czasie epidemii grypy: strzeż się przed zakażeniem i chorobą. Zapobiegać jest łatwiej niż leczyć. Przy pierwszych objawach grypy, przeziębienia stosuj się tabletki Togal. Togal powoduje spadek gorączki i przynosi ulgę. Kilka tabletek Togalu, zażytych w porę może zapobiec rozwinięciu się choroby. Do nabycia w aptekach.

ŁYŻWY, sanki, wielki wybór, najtaniej Sattler, Kraków, Gertrudy 24.

PIECE szamotowe trwałe, oszczędne, patntowe Sattler, Kraków, Gertrudy 24. 8987k

SPRZEDAM kocioł parowy podwójny, nowy okrągły, hermetycznie zamknięty 2x1 badający się do wulkanizacji gumy lub dezynfekcji. Kraków, Zabłocie 5. 6679g

TRAN LECZNICZY najlepszy zbiór 1938/39 wprost Norwegji nadszedł. Cena konkurencyjna. Jedynie Drogeria SCHAPESENHNA. — Kraków, Plac Nowy. 7971k

NIEBYWAŁA OKAZJA. — Dom komfortowy dzielnicy Handlowa Krakowa — 88 ubikacji dochód 21.000.— cena 145.000 **SPRZEDA FACHOWE BIURO „REALNOŚĆ” GOLDSTEINA**. Kraków, — Karmelicka 8 telefon 221-26. Własny samochód do dyspozycji klienteli. 9068k

MASZYNY do pisania biurowe — walskowe wielki wybór, dogodne spłaty: Gustaw Kremler, Kraków, Floriańska 8. 8613k

A. NUSBAUM
Krakow, DIETLA 15
NAJW.ĘKSZY WYBÓR
DYWANÓW I CHODNIKÓW

NADZWYCZAJNA okazja. **KAMIENICA** nowa trzechpiętrowa, PEŁNOKOMFORTOWA, bez taksy przenosnej, wolna 15 lat od podatków, blisko Parku KRAKOWSKIEGO — 280 sątni **OGRODU** owocowego, brama wjazdowa, **GARAŻ**. — Eucobit **ROZNY** 7.650 złotych, cena **KUPNA** 90.000, **GOTOWKA** 65.000, reszta na drobne spłaty.

KAMIENICA nowa, pełnokomfortowa, dzielnica HAN DLOWA, dochód **MIESIĘCZNY** 1.320 złotych, cena 155.000 **GOTOWKA** 120.000 sprzedam **POSNER-BALKEN** Kraków, Sebastiana 7, tel 143-63. 9085k

DOBRE zaprowadzona wypożyczalnia książek w Krakowie z powodu wyjazdu do sprzedania. Informacje: Kociuski 18. 9096k

JADALNIE, SYPIALNIE, GABINETY, ORAZ MEBLE LAKIEROWANE. — **DOM** MEBLÓWY SCHOB, SZPI-TALNA 48. 8751k

DUŻA parcela budowlana — tania do sprzedania przy ul. Mogińskiej. Zgłoszenia Admin. „Nowego Dziennika” pod 16262. 6654g

Z AOSZCZĘDZISZ
SOBIE
OLLA
GUM?
TROSK I KŁOPOTÓW,
ŻĄDAJĄC WYRAŹNIE I
PRZYJMĄC JEDYNNIE
ORYGINALNE **OLLA**
GUM?
PATENT FRANC NR 790 504
PATENT AMER NR 1059 701

KSIĘGOWY-BILANSISTA

rutynowany podatnik, prowadzi księgi ku zadowoleniu Szefów. Referencje znanych firm w Katowicach i Sosnowcu. Frenkel. **SOSNOWIEC**, Wlejska 28. Telefon 626-72.

Wolne posady

PRAKTYKANT biurowy z ładnym piśmieniem i ukończoną szkołą handlową poszukiwany. Zgłoszenia Admin. „Nowego Dziennika“ pod 16722.

AGENCI do sprzedaży ratnej koszuli męskiej na miarę opatentowanego kroju oraz do przyjmowania starych koszul do dorabiania kołnierzy z tego samego materiału poszukiwani. Fachowość niekolebna! Zgłoszenia „Egzystencja“ Kraków, Skrytka 64. 9054k

PRZEWIDUJESZ posadę! Wyuczę szybko skutecznie wszystkich przedmiotów handlowych. — Starowiślna 41/8. 9058k

PRZEDSTAWICIELA znanego z branży drukarskiej — na Kraków i województwo Krakowskie — poszukuje — poważny zakład graficzny. — Własnoręcznie pisane oferty wraz z życiorysem i fotografią pod „Ofiset“ Biuro Ogłoszeń Stattera, Kraków, Rynek 8. 9089k

PRAÇA DOMOWA stworzyć sobie możność stałej zarobek przez zakupno maszyny do ręcznego przemysłu „Phoenix“. Wysyłam materiał, przynajmniej gotowe wyroby. Wiadomości fachowe niepotrzebne. Żądajcie prospektów. Juristowski, — Kraków, Floriańska 23. 8653k

ZAKŁAD perukarski Felicji Strasser przyjmie praktykantkę zaraz. Stradom 16 6659g

ZAKŁAD dentystyczny E. Schmeidlera, Kraków Sebastriana 22 poszukuje praktykanta (tki). 6668g

CHEMIK, specjalista w produkcji farb drukarskich z długoletnim doświadczeniem w poważnych fabrykach poszukiwany natychmiast. Zgłoszenia Kraków, Skrytka Pocztowa 233. 9014k

POSZUKUJEMY wprowadzonych przedstawicieli na województwa: krakowskie, poznańskie, warszawskie — bez Warszawy. „Branża Galanteryjna“, Nowa Reklama Lwów. 9076k

Poczta szyfrowa**inzeratowa**

niezły wrzód w ciągu całego dnia
tylko
do skrzynki
wmurowanej w bramie przed „Nowym Dziennikiem“ a którą opróżnia się 6 razy dziennie

PROPAGANDZISTKI o dobrej prezencji, do propagowania markowego artykułu pierwszej potrzeby — poszukiwane. Oferty z dołączeniem fotografii zgłaszać: Kraków, Skrytka poczt. 2. 6668g

Posad poszukują

PRZYJMĘ naprawy — przeróbki **RADIOAPARATÓW** Ign. FREYLICH, Dietla 51, TELEFON 119-36. 8553k

ZDOLNY przykrawacz kofekcji męsko-damskiej, z długolnią praktyka, chętnie zmieni posadę. Zgłoszenia Admin. „Nowego Dziennika“ pod 14842. 5965g

DRUKARZ, wysiedlony z Niemiec, **PIERWSZORZĘDNY FACHOWIEC**, były kierownik większych zakładów, ostatnio właściciel drukarni, poszukuje odpowiedniego zajęcia. Proponuje do Admin. „Nowego Dziennika“ pod 16031. 6597g

SYMPATYCZNA, inteligentna poszukuje posady lektorki, ewent. towarzyszyki do starszej osoby. Uprzejme zgłoszenia Admin. „Nowego Dziennika“ pod „16040“ 6542g

ŚLUSARZ mechanik posiadający kartę rzemieślniczą, prawo jazdy, znający się na młynarstwie — poszukuje pracy. Łaskawe zgłoszenia: Admin. „Nowego Dziennika“ pod 16118. 6578g

PODROZUJĄCEGO pierwszorzędnie zaprowadzonego w branży galanterijnej jedynie na Śląsku poszukuje fabryka guzików. Kraków, Józefińska 20. 6629g

KATOWICE. Zdolny buchalter korespondent przyjmie pracę półdniową, względnie godzinową. Dzwonić 854-69. 9028k

RUCHALTER-BILANSISTA rutynowany pracownik, korespondent polsko-niemiecki obejmuje posadę półdniową ewent. godzinową. Zgłoszenia Admin. „Nowego Dziennika“ pod 16284. 6669g

SAMODZIELNA rutynowana ekspedientka z branży galanterijnej poszukuje posady ewent. kasjerki lub gospodyni od zaraz. Zgłoszenia Admin. „Nowego Dziennika“ pod „6658“ 6658g

DŁUGOLETNI przedstawiciel firm zagranicznych branży kolonialnej, pierwszorzędną referencje firm krakowskich — lwowskich, warszawskich, — poszukuje dodatkowych zastępstw, każdej branży. Zgłoszenia pod „Rutynowany“ Biuro Ogłoszeń Stattera Rynek 8. 9064k

PRAKTYKANT fabryki kapeluszy damskich szuka posady. Zgłoszenia: Biuro Ogłoszeń Stattera, Rynek 8 pod „Dwuletnia praktyka“ 9050k

FOTOGRAF, pierwszorzędnym retuszer — laborant, poszukuje posady od zaraz. — Łaskawe zgłoszenia Admin. „Nowego Dziennika“ pod 16317.

Różne

OSTATNIE nowości wypożyczają w Bibliotece Uniwersyteckiej Bracka 9, Karmelicka 30. 6554g

ŁYZWY ostrzy z kanadyjskim rowkiem na mokro — tylko szlifiernia Myszkowski, Dietla 46. Szybko — Tania. 9025k

Poszukiwana zdolna instruktorka

DO ROBOT NA DRUTACH z praktyką sklepową — NA WYJAZD. Reflektuje się na osobę **INTELIGENTNĄ I SYMPATYCZNĄ**. — Zgłoszenia osobiste **DZIŚ W NIEDZIELE** dnia 1 stycznia od godz. 3-4 popołudniu. — **KRAKÓW**, Aleja Słowackiego 56 m. 8. 3112k

TKALNIA dywanów, chodników z odpadków — Artystyczna naprawa dywanów, Starowiślna 49. 6569g

WYKWINTNE obiady — za 1 zł wyjada inteligentna rodzina żydowska. Brzozowa 12/8. 2249k

ZARĘKAWEK-TOREBKA, najnowsze fasony artystyczne wykonuje Dietla 34/8.

UBRANIOZMIAN zamienia noszoną garderobę męską na materiały bielskie. **KOZŁOWSKI**, Kraków, — Telefon 148-62 8646k

WYTWÓRNIA perak Zofii Singer - Weissowej przeniesiona na ulicę Krakowską 21 (Nowy dom) telefon 167-00. 8922k

WSPÓLNIKA-CZKA kapitałem od 6.000 do interesu — (wyznanie „bojotne“). Oferty „PAB“ Poznań, „59.108“ 9071k

KRAKOWSKIE KURSY KOSMETYCZNE pod kierownictwem Dra med. Owczyńskiego. Nauka 5 miesięcy w rozszerzonym zakresie. Po ukończeniu kursów dyplomy. Instruktorka Helena Apseł-Schragerowa. Zgłoszenia i prospekty Kraków, — Piłsudskiego 11, telef. 177-57.

KRAKOWSKIE KURSY KOSMETYCZNE pod kierownictwem Dra med. Owczyńskiego. Nauka 5 miesięcy w rozszerzonym zakresie. Po ukończeniu kursów dyplomy. Instruktorka Helena Apseł-Schragerowa. Zgłoszenia i prospekty Kraków, — Piłsudskiego 11, telef. 177-57.

ZAKŁAD krawiecki Arona Leinera Dietla 81. Wykonuje solidnie i tanio ubrania narciarskie męskie i damskie według najnowszych zagranicznych turnałów. 8549k

WSZELKA garderobę i futra czyści chemicznie, farbują, naprawia, przerabia. Jedynie pogotowie krawieckie, Kraków, Grodzka 6. Tel. 180-58. 9029k

BIELSKO-BIAŁA. Zakładanie, — nadzory i bilansowanie ksiąg oraz spraw podatkowe przeprowadzam fachowo. Ceny przystępne. — Telefon 2904. 9075k

WAŻNE DLA WŁAŚCICIELI DOMÓW!

UPROSZCZONA KSIĘGA GOSPODARZA UKŁADU ZA-PRZYSYŁONEGO KSIĘGOWEGO PROPPERA 2.50 — GRUBSZA 3.50. — „KARTOTEKA“ ROSENBLUM, — KRAKÓW, GRODZKA 40. TELEFON 126-53. 6591g
TAMŻE: UMOWY NAJMU, KWITARIUSZE CZYNŠOWE

KSIĘGI HANDLOWE — wszelkiego rodzaju: **TANIO AMERYKANKI** od 21 2, kartoteki kontowe i towarowe. „Kartoteka“ **ROSENBLUM, GRODZKA 40. 6591g**

PIEKARNIA. Emigrant z Niemiec wydzierżawi małą piekarnię. Zgłoszenia Admin. „Nowego Dziennika“ pod „16202“. 6615g

ZE SZMAŁEK wyrabiamy chodniki, dywany, kilimy. — Tkalnia Kraków, Józefa 2, Telefon 173-98. Naprawa dywanów perskich. 6607g

TKALNIA sztuczna naprawia bez śladu wszelką garderobę, różne tkaniny. — Kraków, Grodzka 6, Telefon 180-58. 8030k

ZAKŁAD krawiecki Arona Leinera Dietla 81. Wykonuje solidnie i tanio ubrania narciarskie męskie i damskie według najnowszych zagranicznych turnałów. 8549k

CHORZY NA PRZEPUKLINĘ. Długoletni specjalista M. Landau, Kraków, Dietla 44 i p. wykonuje opaski przepuklinowe różnego rodzaju suspensoria, opaski po operacji ślepej кишки. — Przyjmuje wszelkie reperacje Posada liczne podziękowania. 4365k

KATOWICE. Przyjmę Pana do pokoju umeblowanego lub bez Zabrska 111. 6583g **GARAŻ** na 2 auta tanio do wynajęcia zaraz. Zgłoszenia „Zróżniczone“ Plac Dominikański 1. 9018k

DUŻY komfortowy, umeblowany pokój frontowy, — 2 osobowy wolny zaraz. — Przymosć 1/3, narożnik ul. Brodzińskiego. 6639g

POSZUKUJĘ trzech pokoi, komfort, okolica Wielopole, Starowiślna, Sarego, Frankel, Dietla 91. 9063k

DO WYNAJĘCIA piękny pokój frontowy, nieumeblowany od zaraz, Kraków — Gertrudy 3 i p. popołudniu. 9099k

BIURO urządzone, telefon, Kraków, Śródmieście — odstąpię. Zgłoszenia telefon 117-45. 9090k

POSZUKUJĘ 2 pokoje na biuro w okolicy Piłsudskiego. Zgłoszenia Tow. Reklamy Międzynarodowej Floriańska 25. Nr 923. 9093k

POSZUKIWANY frontowy pokój 1-osobowy. Tel. 159-51. 6660g

4 pokoje na biuro, mieszkanie wolne, Zwierzyniecka 30 i p. 6664g

POKÓJ dla pana bardzo tanio do wynajęcia. Dietla 64 m. 12. 6667g

MAGAZYN do wynajęcia, Kraków, ul. Pawia-Boczna 10, telefon 126-06. 6672g

POKÓJ dwuosobowy, wejście, z korytarza do wynajęcia. Oglądać Poselska 20 m. 19. 6675g

POSZUKUJĘ pokoju z osobnym wejściem. Wiadomość Iros, Smolki 12c m. 4. 6678g

2 PANIENKI znajdują pomieszczenie przy rodzinie. Bożego Ciała 15 m. 11. I. p. 6681g

LOKALE na **MAGAZYNY** warsztaty, przemysł wolne. Telefon 107-80. 6682g

POKÓJ komfortowy, utrzymanie, telefon zaraz do wynajęcia. Ługa 9 m. 8.

DOBRY punkt na lekką pracę do odnajęcia. — Dietla 53/10. 6678g

INTELIGENTNEGO pana przyjmę na mieszkanie. Dietla 34 m. 11.

POSZUKUJĘ w śródmieściu lokalu 4-5 pokoi na parterze lub I piętrze, nadającego się na mieszkanie i wytwórnię bielizny. Zgłoszenia Admin. „Nowego Dziennika“ pod 16308. 6680g

Najpewniejszą lokatą jest wkładka oszczędnościowa

złożona

W SPÓŁDZ. BANKU KREDYTOWYM
Kraków, STRADOM 15. Prezes Zarządu:
Abt. Nussbaum Prezes Rady Nadzorczej:
Z. gm. Aleksandrowicz

NAJNOWSZY WYNAŁAZEK dla cierpiących na **PRZEPUKLINĘ**. Zaszczepione znane w całej Polsce **M. TILLEMANN**, Kraków, ul. Szlak 39, tel. 156-27, specjalista z długoletnią praktyką, wynalazca nowego systemu opatentowanych bandażów, stosujący je z najlepszym i najradkalniejszym skutkiem na różnego rodzaju najniebezpieczniejsze i najstarsze **PRZEPUKLINY** (rupt.) u pań, panów i dzieci po osob. jawieniu się za zlec. lek. nawet w wypadkach, gdzie różnego systemu bandaż nie pomogły. — Liczne świadectwa lekarskie i podziękowania. Udoskonalone pasy na różne dolegliwości brzuszne i operacyjne. Wkłady na płaskie stopy, prostotrzymacze i t. p. Żądajcie bezpłatnych prospektów. 90886k

AUSTRALIA. Wyjeżdżam w styczniu. — Przyjmuję wszelkie zlecenia. Kraków, Stolarska 13, mieszkanie 10. 9091k

HAFTUJE, szyje bieliznę, wyprawy ślubne, Szybie bielizny, pyjam, szlafroków, spódnicek, Stockowa, ul. Dietla 1. 50 II p. 6670g

BEZPŁATNY abonament — daje Biblioteka Uniwersalna Bracka 9, Karmelicka 30 uchodźcom. 6554g

WIAWADAMIAM, że zakład podnoszenia oczek — przeniosłam z Grodzkiej do własnego lokalu **STAROWISLNA 22**, wejście Dietla „ROZA“. 9047k

CZAS UCIEKA! Zaabonuj tylko **WE WYPOŻYCZALNI „ALFA“** — Jagiellońska 8. — Przeprowadzamy wyborem nowości. Dla młodzieży lektury szkolne. Prowincja wybitne ulgi. 9038k

MOGĘ pomóc pannie w wyjeździe do Palestyny. — Zgłoszenia Admin. „Nowego Dziennika“ pod „16179“. 6608g

CHEMICZNA pralnia i farbiarnia As Jan Tytuś Kraków składa serdeczne życzenia noworoczne swoim Klientom. 8622k

Lokale

SPRZEDAM sklep korzenny w okolicy Stradom, Dietłowska, dobrze zaprowadzony od lat 40, wraz z towarem — z powodu złego stanu zdrowia Zgłoszenia: tel. 168-07. 6604g

POKÓJ umeblowany śródmieście komfort dla pań z utrzymaniem, bez. Sienna 7 m. 4. 9053k

4 POKOJE, kuchnia, łazienka zaraz do wynajęcia, Wiadomość, Łobzowska 26 m. 3. 90—

Reklama
dźwignią handlu

PRENUMERATA w Krakowie z odnośnikiem i bez odnośnika oraz na prowincji i z przesyłką pocztową . . . miesięcznie zł. 4.30 kwartalnie zł. 12.90 Zagranicą z przesyłką pocztową miesięcznie zł. 7.50 kwartalnie zł. 22.50

OGŁOSZENIA. Podatkiem obliczeń jest 1 milimetr w jednym tamie Strona w tekście i nadesłaniem na 3 tamy po 76 milimetr. Strona za tekstem 6 tamów po 38 mm. Najmniejsza ogłoszenia drobne liczymy za 10 słów.

CENY w złotych: 1. strona 1.25. — Tekst. 1. — Nadesłane 0.75. — Za tekstem 0.25. — Drobne od słowa 0.10 gr. Dla poszukujących pracy 0.05 gr. Gratulacje i kondolencje do 4 wierszy zł. 5.—. Ogłoszenia ślubne z zaręczynowe zł. 10.—. Podziękowania lekarskie do 25 m. zł. 10.—. Nekrologi (kleparydry) do 66 m. w 1 tamie zł. 20.—. Za zastrzeżenie miejsca dolicza się 25%, za druk kolorowy 50%.

„NOWY DZIENNIK“ wychodzi codziennie, także w poniedziałki i dni świąteczne.